

**Конспекти занять із навчання
української мови і розвитку
мовлення дітей старшого
дошкільного віку**

Конспекти занять із навчання української мови і розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. – Запоріжжя: ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2006. – 165 с. – Бібліогр.: с. 20, 165. – (Бібліотека вихователя дошкільного навчального закладу).

ПЕРШИЙ квартал

ВЕРЕСЕНЬ. I тиждень

Тема: РОДИНА. СІМ'Я. ЗНАЙОМСТВО.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля, учити розуміти зміст слів і вживати їх правильно, відповідно до змісту.

Ключові слова: батьки, берегиня, ввічливий, гречний, дбайливий, допомога, дякувати, передавати, покоління, родина, сім'я, чемний.

Іменники: батьки, берегиня, допомога, покоління, родина, сім'я.

Дієслова: берегти, висловлювати (подяку), готувати, дякувати, мити, передавати, прати.

Прикметники: ввічливий, гречний, дбайливий, чемний.

Прислівники: весело, сумно.

- *Вправляти в узгодженні форми прикметників із кличним відмінком іменників: люба бабусю, маленький братику, рідненька матусю.*
- *Учити утворювати форми дієслів майбутнього часу за допомогою префіксів: прати білизну – виперу білизну, мити підлогу – вимити підлогу, готувати обід – приготую обід.*
- *Учити складати складносурядні речення, застосовуючи в них означальні прийменники без, з: Без мами вдома сумно, а з мамою весело.*
- *Учити дітей складати невеличку розповідь на знайому тему “Моя сім'я”, дотримуючись композиції тексту та виразності мовлення.*
- *У рухливій грі “Панас” закріплювати слова та вчити не порушувати правила гри.*
- *Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.*

Хід заняття

З першого заняття ввести ігрових персонажів – дівчинку Калинку та хлопчика Барвінка, які будуть приходити на заняття до дітей упродовж усього року і приносити їм завдання та оцінювати успіхи.

Діти заходять до “Світлиці” і вітаються з вихователем.

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти! Я вас теж вітаю і бачу, що ви стали ще на рік старші. Скажіть, будь ласка, яку тепер ви відвідуєте групу?

(П.В. – Ми тепер старша група.

– Ми відвідуємо старшу групу.

– Я ходжу в старшу групу).

– Так, правильно. Я бажаю вам здоров'я, наполегливості в навчанні, тому що наші заняття з української мови в цьому році стануть цікавішими, але й складнішими. А для цього у вас будуть помічники-ляльки: дівчинка Калинка й хлопчик Барвінок. Це ваші друзі, і ви будете разом з ними навчатися. Привітайтеся, будь ласка, з ними, пригадайте, які ви знаєте привітання.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго дня!

– Привіт, Калинко й Барвіночку!

– Доброго вам здоров'я!).

– Калинка й Барвінок раді, що ви – ввічливі діти, і кажуть, що, мабуть, у вас дуже гарні родини, у яких ви зростаєте.

(П.В. – Так, правильно. Аякже. То так).

– Вони теж люблять своїх близьких і принесли гарний віршик В. Гринька “Моя сім'я”. Послухайте, будь ласка.

Мама, тато, дід, бабуся –
Всіх назву, не помилюся.
Старший братик і сестричка,
В нас сімейка невеличка.
Не спиняйте, бо зіб'юся:
Мама, тато, дід, бабуся,
Старший брат, сестра і я –
Отака у нас... (П.В. – Сім'я).

(кн.: Крутій К., Лопатинська Н., Маковецька Н. Вчимося мови та розмови ст. 24 з – 99р.)

– Правильно, а як іще можна назвати сім'ю?
(П.В. – Це родина, моя родина).
– Калинка й Барвінок бажають із вами ближче познайомитися й запрошують продовжити розмову про ваші родини, згодні?
(П.В. – Так, авжеж).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Нагадайте, будь ласка, хто входить у вашу сім'ю?
(П.В. – Мама, тато, брат, сестра, дід, бабуся.
– А з нами живе тітонька.
– А до нас приїхав дядько Микола).

– Молодці, а де мешкає ваша родина?
(П.В. – Ми живемо у квартирі по вулиці Курчатова.
– А ми мешкаємо у квартирі по вулиці Будівельників).

– Так, Калинці й Барвіночку подобається, що ви такі обізнані діти. Скажіть, а як по-іншому можна назвати місце проживання родини?
(П.В. – Квартира, хата, будинок).

– Згодна з вами, можна сказати ще житло або домівка. Запам'ятайте ці слова.
Діти повторюють пошепки.

– А тепер складімо із цими новими словами речення.
(П.В. – У кожної сім'ї є домівка.
– У кожної родини є житло.
– Дуже добре, що в кожного є своя домівка).

– Діти ми з Калинкою і Барвінком знаємо, що ви дуже любите своїх бабусь, мам. За що ви їх любите?
(П.В. – Вони дуже гарні, вродливі.
– Мені з ними добре.
– Мама в мене дуже весела).

– Я дуже рада, що у вас такі стосунки з ними, тому що всіх жінок у родині називають берегинями, як ви розумієте це слово?
(П.В. – Вони нас бережуть.
– Вони нас захищають).

– Правильно, каже Калинка, ви розумієте це слово. Назвіть нам імена ваших берегинь.
(П.В. – Бабуся Орина і мамуся Ганна – наші берегині.
– Берегині нашої родини матінка Наталка та бабуся Тетяна).

– Діти, як ви думаєте, правильно склали речення Оксанка та Тарасик?

(П.В. – Так, правильно.

– Еге ж, мені сподобалось).

– Так, Калинка й Барвінок нагадують, що це почесне звання берегині передається в українських родинах із покоління в покоління, від старших членів родини до молодших. Від кого й до кого, Максимку, передаються обов’язки берегині?

(П.В. – Із покоління в покоління).

– Молодець! А найголовніше, що всі діти в українській родині – улюбленці, повторіть це слово. Сергійку, скажи, ти хто в родині?

(П.В. – Я улюбленець родини).

– Хто ви, діти, у родині?

(П.В. – Ми улюбленці).

– За таку любов і увагу ви повинні дякувати своїм рідним, ви згодні?

– По-іншому можна сказати, що ми висловлюємо свою подяку батькам. Хто складе речення із цими словами?

(П.В. – Я висловлюю подяку своїм батькам за те, що вони мене люблять).

– Калинка й Барвінок теж люблять своїх батьків, вони ввічливі, чемні, гречні та дбайливі щодо них. Діти, які нові слова ви почули від мене?

(П.В. – Чемні, гречні, дбайливі).

– Російською мовою слово гречний означає... учтивий, чемний означає... вежливий, дбайливий означає... заботливий.

– Тому й ми з вами будемо намагатися бути...

(П.В. – Чемними, гречними, дбайливими щодо своїх близьких).

– Нам із Калинкою й Барвінком дуже подобається як ви працюєте, але, мабуть, уже втомилися, відпочиньмо.

Проводиться фізкультхвилинка.

Різні є на світі сім’ї: Діти крокують на місці.

І маленькі, і великі. Діти присідають і встають.

Різні люди в тих родинах: Діти розводять руками в сторони.

Тата, мами і дитинки Показують пальчиком неначе рахують.

(Авторське)

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, зараз ми пограємо в одну гру, де ви висловите свою любов, увічливість до своїх близьких. Я буду виставляти на дошку фото ваших рідних, а ви повинні ласкаво до них звернутися. Послухайте, як це робить Барвінок. “Люба бабусю”, – звертається він до неї.

Далі діти за аналогією узгоджують прикметники із кличним відмінком іменників.

(П.В. – Маленький братику. Рідненька матусю. Рідненький татусю).

– Так, молодці, а Калинка питає, а чи ви допомагаєте своїм рідним, як робить вона, послухайте: можна прати білизну, а я виперу білизну.

Далі діти за аналогією утворюють пари слів.

(П.В. – Мити підлогу – вимию підлогу.

– Приготувати обід – приготую обід).

– Молодці! Правильно розмовляли українською мовою Тарасик, Іванко, Неля.

– Барвінок теж пропонує вам завдання. Спробуймо скласти речення, у яких будуть маленьке слово без, яке означає “чогось немає”, та з – воно допомагає, послухайте: “Без мами сумно, а з мамою весело”.

Далі діти за зразком вихователя придумують свої речення.

(П.В. – Без тата в майстерні сумно, а з татом весело.

– Без бабусі не хочеться грати, а з бабусею хочеться).

– Молодці, ми раді з Калинкою й Барвінком, що у вас такі міцні дружні родини.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок вирішили написати статтю до газети про свою сім’ю і просять вас, щоб ви допомогли. Згодні?

(П.В. – Так, спробуємо).

– Треба сказати, яка у вас родина, хто входить до неї, які вони. Згадайте всі нові слова, які ви запам’ятали. Я почну, а далі будете ви розказувати.

– У мене велика родина: тато, мама, сестричка та братик. Я дуже їх люблю, а матусю називаю берегинею нашої родини. У бабусі й дідуся я улюбленець. Я постійно допомагаю: перу білизну, мию підлогу. До своїх рідних я ставлюсь чемно, дбайливо.

Далі діти за аналогією, використовуючи нові слова, складають невеличкі розповіді. Калинка й Барвінок допомагають оцінювати їх.

– Уже прийшов час пограти.

Проводиться рухлива гра “Панас”, повторюється 2 рази.

– Панас, Панас на чому стоїш?

– На бочці!

– Що продаєш?

– Квас!

– Лови мух, а не нас!

– Діти, закінчується наше заняття.

Які нові слова ви запам’ятали? Складімо їх до скриньки-скарбнички.

Що б ви хотіли повторити?

Пригадайте, хто кому сьогодні допоміг?

– Ми сьогодні згадували різні слова привітання, а тепер пригадаймо, які є слова прощання.

(П.В. – До побачення! До зустрічі!

– Доброго здоров’я!

– До завтра!).

– До зустрічі, любі діти!

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

ВЕРЕСЕНЬ. II тиждень

Тема: РОДИНА. СІМ'Я. ЗНАЙОМСТВО.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля, учити розуміти зміст слів і правильно вживати їх відповідно до змісту.

Ключові слова: батьки, батько, виховувати, дитина, дорослі, ім'я, людина, малеча, мати, народ, няня, підростати, піклуватися, родина, сім'я, турбуватися, чуйний, шановний.

Іменники: батьки, дитина, дорослі, ім'я, людина, малеча, мати, народ, ненька, покоління (підростаюче), родина, сім'я.

Дієслова: виховувати, підростати, піклуватися, турбуватися, хвилюватися.

Прикметники: гостинний, мудрий, працьовитий, турботливий, чуйний, шановний.

Прислівники: весело, добре.

Частки: нехай, хай.

- *Учити правильно вживати слова в однині та множині: мати – матері – матір – матір'ю – у матері – мати; матері – матерів – матерям – матерів – матерями – матерях – матері.*
- *Учити правильно утворювати називний відмінок множини слів: дитина – діти, людина – люди, народ – народи.*
- *Сприяти оволодінню простими синтаксичними конструкціями, використовуючи час складання речень.*
- *Уводити в активний словник формули мовленнєвого етикету: “Дозвольте, будь ласка” – “Звичайно, можна”.*
- *Продовжувати розвивати розмовне мовлення: вести діалог із дорослими або дитиною, своєчасно відповідати та ставити питання на тему “Зателефонуємо додому”.*
- *Учити самотійно, за допомогою лічилки організовувати рухливу народну гру “Панас”.*
- *Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.*

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до “Світлиці”, де чекають Калинка й Барвінок, вітаються з вихователем та ляльками.

(П.В. – Доброго ранку, Наталіє Іванівно!

– Доброго дня, Калинко, Барвіночку!

– Доброго вам здоров'я! Раді вас бачити).

– Діти, пригадаймо, про що вели розмову на минулому занятті?

(П.В. – Ми розмовляли про свою сім'ю.

– Ми вели розмову про свою родину).

– Послухайте, будь ласка, вірш Є. Желєзнякова “Рідний дім”, а потім скажете, які слова вам знайомі, а які ні.

Хай живе наш рідний дім –
Тепло й затишно у нім.
Тут і тато тут і ненька,
І бабусенька рідненька
І веселий наш дідусь
Крутить пишний русий вус.

(Супутник букваря “Сонечко” – Х.: Промінець, 2004. – С. 13.)

(П.В. – Мені знайомі слова дім, тато.
– Мені знайомі слова бабусенька рідненька, дідусь.
– А я забув, що означає слово ненька).

– Діти, хто хоче допомогти Ігорьку, пригадаймо заняття з народознавства?

(П.В. – Неня – це мама).

– А ласкаво як можна сказати?

(П.В. – Неня, ненечка, ненька).

– Із цим завданням добре впоралась Олеся, молодець!

(П.В. – Так, мені сподобалося слово, і я його запам’ятав).

– Діти, Калинка й Барвінок запитують, а які ще нові слова ви поклали до скриньки минулого заняття.

(П.В. – Я запам’ятав слова берегиня, улюбленець).

– Правильно, маму так і називали неня – берегиня. Вам подобаються ці слова?

(П.В. – Так, ще як).

– Які ще слова?

(П.В. – Із покоління в покоління, домівка, житло.

– А я запам’ятав чемний, дбайливий).

– Сьогодні ми продовжуємо розмову про наші родини.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Кожна родина має дітей і дорослих, тому вас називають малеча. Повторіть це слово. (Діти повторюють пошепки). Скажіть, будь ласка, ви хто?

(П.В. – Ми – малеча. Я – малеча).

– А ще, діти, можна сказати, що ви підростаюче покоління, тобто нове молоде покоління. Повторіть і запам’ятайте ці слова.

Діти промовляють уголос або пошепки.

– Усі ми – і дорослі люди, і малеча – складаємо український народ. Діти, який ми народ?

(П.В. – Ми – український народ).

– Правильно, із наших нових слів можна скласти мовленнєвий ланцюжок. Послухайте: діти → малеча → підростаюче покоління, спробуймо разом скласти такий ланцюжок з інших слів, наприклад: родина, дитина, батько, мати, батьки, народ.

За допомогою вихователя діти складають другий мовленнєвий ланцюжок: дитина → мати → батько → батьки → родина → народ.

Якщо дітям важко, вихователь сам утворює цей ланцюжок за допомогою малюнків.

– Калинка й Барвінок кажуть, що ви молодці, впорались із таким важким завданням. Усі разом ми – народ, але в кожного з вас є ім'я. Зараз, будь ласка, назвіть своє ім'я нашим лялькам.

(П.В. – Мене звати Андрійко Поліщук.

– А я Оксанка Білокінь.

– А мене звати Данилко Супрун).

– Дуже приємно з вами познайомитись, – кажуть Калинка й Барвінок. – Зараз ми з вами проведемо вправу “Визнач слово”. На дошці стоять малюнки (родина, мама, діти). Я буду називати слова, а ви будете їх співвідносити з малюнками. Хто виховує діток?

(П.В. – Діток виховує мама, тато.

– Дітей виховує родина).

– Хто хвилюється про діток?

(П.В. – Мама хвилюється за діток).

Далі за аналогією співвідносять слова піклуватися, турбуватися, підростають.

– Хто хоче скласти речення із цими словами, нехай не тільки піднімає руку, а ще й додає такі слова: “Дозвольте, будь ласка” або “Дозвольте мені”. Так і ввічливо, і правильно.

(П.В. – Дозвольте мені. Дозвольте, будь ласка).

(П.В. – Мама турбується про своїх діток.

– Родина піклується про дітей.

– Діти підростають у родині).

За аналогією діти працюють над словами мудрий тато, дід, шановна бабуся, працююча сестричка, турботливі, чуйні, гостинні батьки.

Вихователь може використати малюнки, дати переклад цих слів із російської мови або скоротити кількість слів залежно від рівня розвитку дітей.

– Калинка й Барвінок дуже задоволені тим, як працюють усі діти, а особливо Максим, Тетянка, Ігорьок, Настя. Молодці, дітки. Відпочиньмо й проведемо **фізкультхвилинку**.

Рано-вранці, як встаю,

Зарядку з татом я роблю.

Потім йду допомагати

Я своїй матусі.

Подивлюся вправо, вліво –

Чисто навкруги, красиво.

Потім розведу руками –

Гарний помічник у мамі.

Ходьба.

Нахили тулуба вперед.

Повороти тулуба в сторони.

Розводять руками.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Зараз ми проведемо вправу “Зміни слово”, а слово це найдорожче й найулюбленіше в родині для вас. Здогадались?

(П.В. – Так, це слово мама).

– Правильно. В Україні кажуть ще мати. Я буду разом з Калинкою й Барвінком ставити запитання про матір, а ви на них відповідатимете, змінюючи слово мати.

Якщо потрібно, можна використовувати малюнки.

Питання:

1. Хто це? – Мати.
2. Кого нема в хаті? – Матері.
3. Кого люблять діти? – Матір.
4. Ким гордяться діти? – Матір'ю.
5. У кого гостили діти? – У матері.
6. Як погукати її? – Мати.

Далі за аналогією вживають слово мати в множині.

– Матері – матерів – матерям – матерів – матерями – на матерях – матері.

– Молодці! Добре працюють усі діти, а ось Олексійко з Дмитриком неуважні, а в нас таке складне завдання.

– Тепер пограймо в гру “Один – багато”.

На дошку виставляються малюнки.

– Скільки тут дітей?

(П.В. – Одна дитина).

– Можна сказати просто – дитина, а тут?

(П.В. – Це діти).

– Правильно, а це?.. (П.В. – Це людина).

– А це?.. (П.В. – Це люди).

– І нове слово, це?.. (П.В. – Це народ).

– А це?.. (П.В. – Це народи).

– Молодці, Калинка й Барвінок кажуть, що, маючи такі знання, ви будете гарно вчитись у школі.

– Зараз ми будемо складати речення зі вставними словами хай (нехай) та весело, добре. Послухайте, яке речення склали ми з Калинкою й Барвінком.

“Нехай у нашій родині завжди буде весело й добре”.

(П.В. – Нехай із мамою завжди буде добре й весело.

– Хай із татом завжди буде добре й весело).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок засумували за мамою, але не знають, вона вже вдома чи ні, що ви порадите їм?

(П.В. – Треба подзвонити додому.

– Треба по мобільному зв'язатися).

– Правильно, а що треба сказати? Ось і будемо вчитися розмовляти по телефону.

Вихователь бере собі мобільний телефон і дає дитині (або зроблений із паперу).

– Алло, добрий день!

– Добрий день!

– Із ким я розмовляю?

– Це я, мама. Андрійку, ти не впізнав мене?

– Ой, мамусю це ти! Так, не впізнав!

– Андрійку, вже пора йти додому, прощайся із своїми друзями.

– Добре, матусю, я зараз буду.

Теми розмов можна вибирати різні.

Після складних діалогів вихователь оцінює їх разом з Калинкою й Барвінком. Якщо дітям подобається діалог, вони ведуть його поміж собою.

– Закінчується наше заняття і прийшов час гри “Панас”. Будь ласка, хто хоче лічилкою порахувати дітей й обрати Панаса?

(П.В. – Котилася торба з великого горба,

А в торбі хліб, паляниця –

Кому доведется —

Той буде жмуриться). Укр. нар. лічилка.

Діти грають у рухливу народну гру “Панас”.

– Діти, ви помітили, як правильно й добре порахувала лічилкою дітей Вероніка. Ми раді, що в неї вже стало добре виходити, а ось Євгенко постійно порушував правила гри. Так можна, діти?

(П.В. – Ні, так не можна).

– Ось скажи, Євгенку, чого не хотілося робити на занятті? Діти, а що запам'яталось найбільше? Які нові слова ви запам'ятали?

Складімо їх у нашу скриньку-скарбничку та будемо прощатися.

(П.В. – До побачення. До зустрічі).

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface. There is no handwriting or other markings on the paper.

ВЕРЕСЕНЬ. III тиждень

Тема: УВІЧЛИВІ СЛОВА.

Мета: учити правильно розуміти й уживати слова, розвивати вміння узагальнювати, порівнювати й протиставляти, учити точності слововживання.

Ключові слова й словосполучення: гаразд, доброго здоров'я, доброго ранку (дня), дозвольте, запросити, згоден, із задоволенням, ласкаво просимо, мені дуже приємно, не заперечую, перепрошую, ти помиляєшся, чи не могли б ви, я в цьому впевнений.

Іменники: вихованість, етикет, комплімент, оголошення-запрошення.

Дієслова: бажати, відчувати, дарувати, звернутися, казати.

Прикметники: гречний, люб'язний, привітний, чемний, шановний.

Прислівники: люб'язно, культурно, увічливо.

- *Учити утворювати форми дієслів майбутнього часу за допомогою префіксів: прощаюсь – попрощаюсь, вітаюсь – привітаюсь.*
- *Учити утворювати прислівники від деяких прикметників: культурний – культурно, увічливий – увічливо, люб'язний – люб'язно.*
- *Учити складати речення, використовуючи різні форми мовленнєвого етикету (подаруй комплімент).*
- *Продовжувати вчити культурі мовленнєвого спілкування в громадських місцях: учити зв'язно, послідовно й виразно скласти невеличке оголошення-запрошення на “Фестиваль казок”.*
- *Учити самостійно пояснювати українське народне прислів'я “Чого Івась не навчився – того Іван не буде знати”.*
- *У рухливій народній грі “Перстень” – учити узгоджувати слова й рухи.*
- *Сприяти розвитковій оцінно-контрольній діяльності.*

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти!

(П.В. – Доброго ранку. Доброго дня, Наталіє Іванівно).

– А ось і наші гості, Калинка й Барвінок, ласкаво просимо до нас у “Світлицю”.

– Діти, привітайтеся із ними.

(П.В. – Доброго здоров’я. Доброго дня, Калинко, Барвінку).

Усі увічливі слова промовляються інтонаційно.

– Діти, ви помітили, що сьогодні чуєте багато слів які я виділяю голосом.

(П.В. – Так, авжеж).

– Назвіть мені їх.

(П.В. – Доброго ранку, доброго дня, ласкаво просимо, доброго здоров’я).

– Правильно, як їх називають?

(П.В. – Увічливі слова).

Якщо діти не кажуть, вихователь допомагає.

– Так, Калинка й Барвінок навчались у школі “ввічливого етикету” і я запросила їх на наші заняття, щоб допомогли вам опанувати різні увічливі слова. Вам цікаво дізнатися?

(П.В. – Так, еге ж).

– Тоді я звернусь від себе і вас до них:

– Калинко й Барвіночку, чи не могли б ви допомогти нам.

Я впевнена в цьому, що нам буде дуже приємно знати увічливі слова. Повторімо разом зі мною це речення-прохання.

Діти повторюють за допомогою вихователя.

– Які нові слова ви почули в реченні?

(П.В. – Чи не могли б ви. Я впевнена в цьому).

– Діти, ви вже зрозуміли, що розмова сьогодні піде про ввічливі слова та про те, що їх треба вчитись казати. Українці кажуть: “Чого Івась не навчився – того Іван не буде знати”. Як ви розумієте це прислів’я?

(П.В. – Ми маленькі не все знаємо.

– Треба зараз вчитись, щоб потім бути ввічливими.

– Дорослого складніше навчити).

– Так, гаразд, я із задоволенням продовжу нашу розмову.

Діти пошепки за вихователем промовляють слова гаразд, із задоволенням.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Хто з вас запам’ятав, де вчилися Калинка й Барвінок? Забули? Будь ласка, зверніться до них чемно й запитайте.

(П.В. – Калинко, Барвінку, скажіть, будь ласка, у якій школі ви вчилися).

– Так, а можна сказати і так:

Пробачте, я не запам’ятав, де ви вчилися?

Перепрошую, де ви вчилися?

Чи не могли б ви сказати, де ви вчилися?

Діти за допомогою вихователя вибирають словосполучення і звертаються до ляльок.

– Ми вчилися в школі “ввічливого етикету”. І знову незрозуміле слово. Яке, Павлику, тобі не зрозуміле слово? (П.В. – Що таке етикет?).

– Етикет – це правила вживання увічливих культурних слів до людей.

Діти повторюють хором та індивідуально.

– Так, а ще вчили бути вихованими й робити компліменти. Запам’ятаймо ці слова, вони нам стануть у пригоді.

Далі вихователь, якщо діти не розуміють значення слова комплімент, дає пояснення.

– Послухаймо, як Барвінок звертається й дарує компліменти Калиночці:

– Калинко, ти сьогодні маєш гарний вигляд, така весела, бажаю тобі й далі такою бути!

– Дякую, я із задоволення приймаю цей комплімент. Шановний Барвіночку, ти завжди привітний, люб’язний, гречний.

Далі 1-2 пари дітей повторюють цей діалог за допомогою вихователя.

– Молодці, Кирилку й Софійко, ви теж люб’язні й чемні. Діти, які в нас вони?

(П.В. – Кирилко й Софійка люб’язні, чемні.

– Вони привітні, гречні).

– Діти, ви не заперечуєте, якщо ми відпочинемо й проведемо фізкультхвилинку.

(П.В. – Ні, гаразд. Ні, із задоволенням).

– Доброго ранку,	Піднімають руки вгору
Доброго дня, –	і розводять перед собою.
Каже весела усім дітвора.	Плескають у долоні.
Всі вітання, побажання,	Ходьба.
Посміхнувшись, говори,	
І від рання до смеркання	Беруться всі рухи, рухають ними
Подаруй і повтори.	і посміхаються.
(Авторське).	

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок задоволені тим, що ви такі здібні. Давайте їх покажемо наші заняття. Я не помиляюсь?

(П.В. – Ні, не помиляєтесь. – Так, ми знаємо).

– Перша **вправа “Скажи правильно”**. Калинка питає, коли йдете, що робите?

(П.В. – Ми прощаємось).

– А що ви зробите завтра, коли будете йти?

(П.В. – Попрощаюсь, попрощаємось).

– Коли когось бачите перший раз, то ви...

(П.В. – Вітаємось, вітаюсь).

– А завтра ви...

(П.В. – Привітаюсь, привітаємось).

– Молодці! Наші ляльки задоволені тим, як працюють Іванко, Олексійко, Ганнуся, Наталочка. Сергійку, ти мовчиш, може, тобі потрібна допомога? Дозволь нам тобі допомогти?

(П.В. – Я не знаю як).

– Попроси ввічливо про це діток. Разом зі мною.

(П.В. – Діти, перепрошую, чи не могли б ви мені допомогти?)

– Яку відповідь ви дасте?

(П.В. – Добре, Сергійку, ми із задоволенням тобі допоможемо).

– Тарасику, ти згоден?

(П.В. – Так, я згоден).

– Наступна **вправа** називається **“Зміни слово”**. Ми з Калинкою й Барвінком будемо називати слово, а ви – його змінювати. Наприклад:

(Якщо потрібно, використовуються картинки кн. “Вчимося мови”).

– Хлопчик який? – Увічливий.

– Як він ставиться до бабусі?

(П.В. – Хлопчик ставиться до бабусі ввічливо).

– Дівчинка яка? – Люб’язна.

– Як вона ставиться до вихователя?

(П.В. – Дівчинка ставиться до вихователя люб’язно).

– Діти які? – Культурні.

– Як вони себе поведуть в автобусі?

(П.В. – Діти ведуть себе культурно).

– А тепер, наші хлопчики, подаруйте дівчаткам компліменти.

(П.В. – Тетянко, мені дуже приємно з тобою грати.

– Оксанко, я із задоволенням дам тобі книгу).

– Молодці, Барвінок просить, щоб і дівчатка зробили хлопчикам компліменти.

(П.В. – Сергійку, ласкаво просимо до нашої групи.

– Костику, я не заперечую, коли ти мені допомагаєш).

– Калинка й Барвінок кажуть, що ви відчули, що вони знову в школі “ввічливого етикету”. Молодці.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви знаєте, що на тому тижні в нас буде “Фестиваль казок”, для цього треба зробити оголошення-запрошення для всіх дітей. Будь ласка, подумайте, як увічливо запросити.

Далі разом з вихователем (якщо потрібно) складають оголошення-запрошення.

– Увага. Увага!

Шановні діти й дорослі, люб’язно запрошуємо вас на “Фестиваль казок” у нашому дитячому садку. Нам дуже приємно бачити вас на фестивалі.

Ласкаво просимо. Діти старшої групи.

– Молодці, добре всі працювали. Калинка й Барвінок запрошують пограти в народну українську гру “Перстень”.

Діти стоять у колі, а одна дитина ходить по колу й “губить перстень”.

– Угадай Ганно, пристойна панно,

– Візьми, будь ласка, та не губи!

– Які нові слова ми сьогодні покладемо до скриньки-скарбнички?

(П.В. – До побачення. Доброго здоров'я. До зустрічі).

[illegible]

Тема: НАЙДОРОЖЧА У СВІТІ УКРАЇНА.

Прислівники: багато, весело, найбільше.

- Учити утворювати нові слова, різні форми складних прикметників: червоний + щока = червонощокий (українець); біле + обличчя = білолиця (дівчина); чорний + очі = чорноокий (українець); сірий + око = сіроокий; багато + національний = багатонаціональний.
- Учити вживати прислівники в різних ступенях порівняння: У нашому місті живе багато українців, у Запорізькій області більше, а в Україні найбільше.
- Учити утворювати різні слова в місцевому відмінку: у степу, у полі, на березі, на морі, в лісі, в садочку.
- Учити складати складносурядні речення з однорідними членами з єднальними сполучниками та, і: Україна має ліси, горби, поля та річки, озера і моря.
- Учити дітей складати невеличкі розповіді за картинкою “Моя країна – Україна”.

- У рухливій грі “Батько й діти” учити співвідносити слова з рухами.
- Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти! – вітаються Калинка й Барвінок.

– А діти вам сьогодні приготували дуже гарне вітання, будь ласка, привітайтеся з Калинкою й Барвінком. Усі разом кажуть слова:

– Доброго ранку ліси і поля,
Доброго ранку, плането Земля!
Щастя й здоров’я всім людям бажаємо,
З ранку в дитячий садок поспішаємо!

– Калинці й Барвіночку дуже сподобалось ваше привітання, тепер вони теж будуть так вітатися. До речі, їх запросили прийняти участь у конкурсі серед дитячих садків “Моя країна – Україна” і вони просять допомогти їм, ви згодні?

(П.В. – Так, авжеж, згодні).

– Діти, у якій країні ми живемо?

(П.В. – Ми живемо в Україні.

– Наша країна – Україна).

– Правильно. Ми народилися й живемо в Україні. Пригадайте, нашу країну можна назвати по-іншому: це наша...

(П.В. – Батьківщина).

Якщо діти не відповідають, вихователь нагадує, як називається те місто, де вони народилися.

– А що таке Батьківщина? Послухайте **вірш Костецького**.

– Знаєш ти, що таке Батьківщина?

Батьківщина – це ліс осінній,
Це домівка твоя і садочок,
І гаряче сонячне коло.

Батьківщина – це труд і свято,
Батьківщина – це мама і тато,
Це твої найщиріші друзі
І бджола у осінньому лузі.

(буквар “Промінець” ст. 3)

– Вам сподобався цей віршик? (П.В. – Так).

– І мені дуже з Калинкою й Барвінком подобається. Як називається народ, який живе в Україні?

(П.В. – Це українці.

– В Україні живуть українці).

– Софійко, ти хто? (П.В. – Я – україночка).

– Іванку, а ти хто? (П.В. – Я – українець).

– Так, правильно, ми – український народ і дуже любимо свою країну, свою Батьківщину. Як українці називають ласкаво свою маму (тільки в Україні так кажуть)?

(П.В. – Неня – мама, ненька – мама).

– Правильно, Україна теж для всіх українців неня, ненька Україна. Запам'ятали, Калинко й Барвінку? Це вам стане в пригоді на конкурсі.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, нашу країну можна ще назвати держава, російською мовою це государство. Наша Україна велика багатонаціональна держава. Хто запам'ятав нові слова в цьому реченні?

(П.В. – Держава. Багатонаціональна).

– Слово національність, я вам нагадую, означає: до якого народу ми належимо. Я, Калинка, Барвінок – українці, тобто національність наша – українці. Назар – узбек, Діана – молдаванка, Євгенко – росіянин, але ми всі дружно живемо в Україні й любимо її. Тому й кажуть, що Україна багатонаціональна держава.

Діти повторюють голосно або пошепки за вихователем.

– Яке головне місто України? (П.В. – Це Київ).

– Правильно, можна сказати столиця України Київ. Як називається столиця України?

(П.В. – Столиця України – місто Київ).

– Кожна держава відрізняється державними національними символами. Це прапор, герб, малий герб – тризубець, та національна пісня – гімн.

На дошці виставляються малюнки прапора, тризубця, слова гімну.

– Калинка і Барвінок питають, що це?

(П.В. – Це прапор).

– Якого він кольору?

(П.В. – Жовтого, синього).

– А можна сказати жовто-блакитний.

– Правильно.

Синій, як море, як день золотий,

З жита й волошок наш прапор ясний,

З неба і сонця, як день весняний.

(Вірш О. Олеся “Прапор” ст.98 “Мої улюблені вірші”).

– Що означають, Іванку, кольори прапора?

(П.В. – Жовтий колір означає сонце, жито.

– Синій колір означає небо, волошки).

– Правильно. Наша Країна – миролюбива, українці під мирним небом вирощують хліб. Яка наша країна?

(П.В. – Миролюбива).

– А що означає наш малий герб України тризубець?

(П.В. – Я знаю, мені тато казав, там написано слово – воля).

– Правильно, наш український народ завжди прагнув бути вільним, самостійним, незалежним. Діти, які ви помітили нові слова?

(П.В. – Вільним, самостійним, незалежним).

Діти повторюють, одна дитина голосно, усі пошепки.

– Правильно, молодці! 24 серпня 1991 року наша держава стала незалежною, самостійною країною.

Ці слова вихователь каже під гімн, і далі діти ще хвилину слухають його.

– Ви вже здогадались, що ми слухали?

(П.В. – Так, це наша головна пісня.

– Так, це гімн України).

– Правильно, діти, що ви відчули, коли слухали гімн?

(П.В. – Мені сподобалось. Це гарна пісня.)

– Я вам допоможу. Ви відчули гордість за свою країну. Тому що всі, хто живе в Україні, пишаться нею, люблять, захищають і розбудовують її. Що ми робимо, і ви, і ваші батьки?

(П.В. – Ми пишаємось, любимо, захищаємо й розбудовуємо нашу країну).

– Так, ви знаєте, що ми живемо в Запорізькій області, а це індустріальний край, що означає багато заводів, фабрик, шахт, енергетичних станцій та інших підприємств. Костику, як називається наш Запорізький край?

(П.В. – Наш край індустріальний).

– Молодець! Слово важке, і ти його добре запам'ятав. Молодці й інші дітки, стільки знань показали Калинці й Барвінку, а це їм дуже потрібно.

– Перепочиньмо (проводиться фізкультхвилинка).

Онде балочка весела.	Руки в боки, злегка повертаються
В ній хороші, красні села,	вправо, вліво,
Коло сел стоять тополі,	руки вгору,
Розмовляють з вітром в полі.	хитають руками,
Стежечки, як стрічечки,	
Збігаються до річечки.	беруться за руки,
Річка плине, берег рвучи,	спочатку ходять, а потім біжать
Далі, далі попід кручі...	по колу.

(На вірш Л. Українки ст. 164 кн. "Первоцвіт").

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Наша країна дуже велика, зараз ми проведемо вправу "Скажи правильно", я буду виставляти малюнки, а ви озвучувати.

Наприклад: Де пролягає шлях? – У степу.

Де росте пшениця? – У полі.

Далі діти підбирають інші пари слів: на березі, на морі, в лісі, в садочку. Калинка й Барвінок оцінюють відповіді дітей.

– Молодці, тепер складімо речення про те, що ми казали: Україна має ліси, гори, поля та річки, озера і моря. Ви помітили, як маленькі слова та, і, узявшись за руки, об'єднали всі слова. Спробуйте ви.

(П.В. – Україна має ліси, гори, поля та річки, озера і моря.

– Україна має міста і села.

– В Україні живуть українці та інші народи).

– У наступній вправі ми будемо порівнювати, і допомагати будуть слова багато – більше – найбільше. Наприклад: У нашому місті живе багато українців, у Запорізькій області більше, а в Україні найбільше.

Діти далі повторюють це речення і складають свої.

(П.В. – У нашому місті багато дітей, у Запорізькій області більше, а в Україні найбільше).

– Молодці! Добре працюють Миколка, Тетянка, Дениско, а ось Глібу треба зібратися. Глібе, Калинці й Барвінку дуже потрібна твоя допомога, ти зрозумів?

(П.В. – Так).

– У наступній вправі “Який, яке?” розкажімо про наших українців, треба поєднати 2 слова в одне. Пригадайте, як ми рухаємо долоньки одна назустріч другій. Наприклад: червоний і щоки вийде червонощокий українець.

Далі діти самостійно утворюють інші слова: біле і обличчя – білолиця україночка; чорне і очі – чорноокий хлопчик, сірий і очі – сіроока – дівчинка, багато і національний – багатонаціональна держава.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Молодці! Калинка й Барвінок принесли картину, за якою їм треба розказувати на конкурсі, а що ви можете розказати за цією картиною?

Діти разом з вихователем складають невеличку розповідь “Моя країна – Україна”.

“Я живу в країні, яка називається Україна.

Це велика, багатонаціональна держава. Вона має жовто-блакитний прапор, герб тризубець, пісню-гімн.

Ми, українці, пишаємося, любимо нашу країну, називаємо її ненька Україно, захищаємо й розбудовуємо її”.

– Дуже гарні розповіді вийшли у Віки, Анжели, Оксанки, калинка й Барвінок неодмінно візьмуть їх на свій конкурс.

Заняття наближається до кінця і прийшов час гри.

Проводиться рухлива гра “Батько й діти”.

(Рахункова абетка ст. 8 Тернопіль2005р.)

Діти ведуть діалог: 1 дитина – батько, гурт – діти.

Батько: – Розкажіть, гей, мої діти,

Що чували й де бували?

Діти: – По широкім світі блукали і щастя шукали.

Багато там бачили – аж у Києві спочивали.

Батько: – Розкажіть, гей, любі діти,

Що ж ви там робили?

Діти: – Уважай і вгадай, наш батьку дорогий:

Ось так, ось так, ми всі так робили!

Діти імітують різні дії, якщо батько вгадав – наздоганяє їх, гра повторюється.

– Перед ким ви хотіли б похвалитися успіхами?

– Чого на занятті тобі не хотілося робити, чому?

– Які нові слова ви запам’ятали?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, typical of notebook paper. There are no margins, text, or other markings on the page.

Тема: СЕЛО. ГОРОД. ГОРОДИНА.

Ключові слова: врожай, город, городина, комора, село, селяни.

Дієслова: викопати, доглядати, досягати, збирати, копати, перекопувати, сортувати, сушити.

Прикметники: великий, кислий, маленький, пізня, поганий, рання, свіжий, солоний.

- 20

- *Учити складати складносурядні речення з однорідними членами та присднувальним сполучником а також.*
- *Учити передавати зміст під час переказу невеличкої казки, яка вперше прочитана.*
- *У рухливій грі “Щедра комора” закріплювати правила, виховувати увагу.*
- *Сприяти розвитковій оцінно-контрольній діяльності.*

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- День добрий, дітки!
- День добрий, Наталіє Іванівно!
- Добрий день, Розумничко.

– Дітки, Розумничка принесла нам загадку, послухайте:

Став гарбуз таким пузатим
Що не змогли його підняти
Сипле соняшник насіння
Настає пора... (осіння – додають діти).

(Мої улюблені вірші. Тернопіль 2005р. уривок з вірша “Настає пора осіння” В.П. Громова. с. 74.)

- Так яка пора року настала в нашому краї?
- (П.В. – Настала осіння пора.
- В наш край прийшла осінь).
- Правильно.

– Діти, Розумничка їхала автобусом і побачила, що на городах уже нічого не росте. Вона здивувалася й вирішила запитати в нас. Розкажемо Розумничці?
(П.В. – Так. Розкажемо).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

- Так куди ж усе поділося з городів?
- (П.В. – Люди все зібрали. Люди все викопали).
- Так, діти, а що ж збирають на городі в осінню пору?
- (П.В. – Картоплю, капусту, буряки, перець, огірки, помідори, баклажани, квасолу, гарбузи тощо.
- Так, діти, молодці. А хто пригадає, як все це назвати одним словом?
- (П.В. – Овочі).

- В Україні використовують ще часто слово городина.
- Хто скаже що росте на городі?
- (П.В. – На городі росте городина).
- Усе, що росте на городі, називається городина.
- Найцікавіше те, що в Україні вживають ще й таке слово – врожай.

– Порівняймо ці дві картинки, де зібрано більший урожай овочів?
(Діти порівнюють і визначають).

– Так, от коли збирають овочі, то кажуть: “У цьому році великий або гарний урожай”. Повтори, Сергійку, як кажуть люди?

(П.В. – У цьому році великий, гарний урожай).

– Молодець, Андрійку! Ти правильно сказав.

– А якщо майже нічого не вродило, тоді говорять: “У цьому році неврожай”.

(Діти хором та індивідуально повторюють нове слово).

– Дітки, хто часто буває в селі, може, скаже, куди ховають селяни врожай городини на зиму? Як будете складати речення, то можна використовувати і слово врожай і слово городина.

(П.В. – Урожай ховають у підвал.

– Городину ховають у підвал.

– Урожай городини ховають у теплий підвал).

– Правильно, діти. Оксанка, і Микитка, і Оля сказали правильно.

– А в Україні використовують іще одне цікаве слово – комора. Тоді як можна сказати?

(П.В. – Врожай ховають у комору.

– Городину ховають у комору.

– Урожай городини ховають у комору).

– Молодці, дітки. Іванко, і Маринка, і Петрик сказали правильно. Розумничко, ти зрозуміла, куди поділась городина із городів?

– Так. Люди її зібрали і сховали в комори, щоб зберегти на зиму.

– Правильно. Однак ви ще повинні знати, що перед тим, як сховати врожай городини в коморі, люди його спочатку сортирують і просушують.

(Діти хором і індивідуально повторюють нові слова).

– Молодці, дітки, ви гарно попрацювали, а тепер відпочиньмо.

Фізкультхвилинка.

Із матусею удвох Діти, присівши, удають, що сіють.

Ми посіяли горох,

А минуло кілька днів

Він зійшов, зазеленів.

Потихеньку піднімаються,

Буду їсти залюбки

удають, що їдять

Із горохом пиріжки.

пиріжки з горохом.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Дітки, Розумничка хоче зробити салат, але в неї немає потрібних овочів. Я буду показувати малюнки, а ви будете мені говорити, чого немає в Розумнички.

(П.В. – У Розумнички немає огірка, помідора, кропу, часнику).

– А що потрібно зробити Розумничці, щоб приготувати салат?

(П.В. – Купити огірок, помідор, кріп, часник).

– А тепер, дітки, пограймо в гру “Смакота”.

Вихователь індивідуальними ложечками кладе до рота дитини, яка заплющила очі, шматочок овочу й запитує:

– Що ти з’їв (з’їла)? (П.В. – Огірок).

– Який він на смак? (П.В. – Огірок солоний. Огірок свіжий).

За аналогією визначають інші овочі на смак.

– Молодці, діти, навіть із заплющеними оченятами визначили овочі на смак. А зараз покажімо Розумничці, як ми можемо складати речення про овочі, використовуючи слова а також: На городі ростуть помідори, огірки, а також кріп і часник.

За аналогією діти складають речення про інші овочі.

На допомогу дітям можна використовувати зображення овочів.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Зараз я прочитаю вам невеличку казочку, а ви уважно послушайте, бо будете переказувати її.

– Жив у лісі, у своїй хатинці заєць із зайчихою та малими зайченятами. Якимось навесні засадив заєць город різними овочами. Ціле літо працював, доглядав за ними. А восени зібрав урожай і продав його на ярмарку.

За допомогою вихователя діти переказують зміст казки.

Далі вихователь пропонує дітям пограти в гру “Щедра комора”. Діти стають у коло, перед кожним розкладають овочі на один менше, ніж дітей. Далі діти бігають по кімнаті, а на сигнал кожна бере собі овоч, та дитина, якій овоч не дістався, вибуває.

– Молодці, діти, ви були дуже спритними, а зараз пригадайте, що вам найбільше сподобалось на занятті.

(П.В. – Мені сподобалася гра “Смакота”.

– А мені сподобалося, як ви розповідали про городину й комору.

– А мені сподобалося переказувати казочку.

– А мені сподобалася гра “Щедра комора”).

– Молодці, дітки! Ви були дуже уважні. А тепер нові слова покладімо до скриньки-скарбнички.

Далі діти прощаються із вихователем і Розумничкою.

Тривалість заняття – 23-25 хвилин.

ЖОВТЕНЬ. II тиждень

Тема: ОВОЧІ.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник на основі знань та уявлень про довкілля. Активізувати словник дітей назвами городніх рослин, добирати визначення до цих слів.

Ключові слова: бадилля, відбірний, город, городина, городник, зберігати, консервувати, овочеконсервний, овочі, сортувати.

Іменники: бадилля, город, городник, консервація, овочерізка, овочесховище, овочі, пора, сезон, ящик.

Прикметники: відбірний, городницька (пора), овочеконсервний, овочепереробна (пора), турботливий (городник).

Прислівники: радісно, спокійно.

- *Учити утворювати слова на позначення бадилля городніх культур: картоплиння, гарбузиння, морквиння, цибулиння.*
- *Учити утворювати форми дієслів типу: закручую – закручу (банку з огірками), збираю – зберу (овочі), складаю – складу (ящики).*
- *Продовжувати вправляти в утворенні спільнокоренових дієслів за допомогою префіксів над-, за-, по-, пере-, на- для передачі значення часткової поширеності дії на якийсь об'єкт: гризти – надгризти – надгризати.*
- *Учити складати речення з однорідними членами, що поєднуються присднувальними сполучниками не тільки..., а й: З городу не тільки зібрали овочі, але й ще законсервували їх.*
- *Розвивати діалогічне мовлення дітей – учити брати участь у колективному діалозі на тему “З долу до стану” (ланцюжок, як огірок з'явився в банці).*
- *У рухливій грі “Хоровод овочів” закріплювати слова, рухи.*
- *Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.*

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

До “Світлиці” заходять діти й вітаються з вихователем.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго дня! Доброго здоров'я!).

– Доброго ранку, діти! Послухайте, будь ласка, яка смішна історія трапилася з нашими Калинкою й Барвінком. Вихователь показує ляльок, чистий папір, пензлики.

– Зібрались наші малята намалювати натюрморт, а до них у гості прийшли зайці, і ось що вийшло...

На столі було не пусто...

Морква, ріпа і капуста,

І картопля, й бурячки,

І салат, і огірки,

Захотілося малятам

Все оте намалювати.

Ну, а поки малювали,

Зайчєнята все жували:

І картоплю, й буряки,

І салат, і огірки,

Моркву, ріпу і капусту.

На столі дубовім – пусто...

Схаменулися малята:

Що ж тепер їм малювати?

– Вам сподобався цей віршик?

(П.В. – Так. Дуже сподобався. Ой як смішно).

– Даймо пораду лялькам. Будь ласка, Кирилку.

(П.В. – Треба або малювати, або гостей розважати).

– Молодець! Калинка й Барвінок так і будуть робити надалі. А ми сьогодні, як ви вже здогадалися з віршика, будемо знову вести розмову...

(П.В. – Про овочі).

– Так, пригадайте, як ще можна назвати овочі?
(П.В. – Це городина. Ми будемо розмовляти про городину).

– Калинка й Барвінок раді, що ви постійно заглядаєте до скриньки-скарбнички й берете потрібне слово.

– Де ростуть наші овочі?
(П.В. – Овочі ростуть на городі.
– Овочі ростуть на дачі).
– Так, можна сказати і так, і так.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Добре, скажіть, а як називають людину, яка вирощує овочі або городину?
(П.В. – У нас мама.
– Ми до бабусі їдемо, вона все садить).

– Я вам допоможу. Городину на городі садить городник, що ви помітили в цих словах?
(П.В. – Що вони схожі).

Діти повторюють: одна дитина – голосно, усі – пошепки.

– Правильно. Скажіть, а що залишається після того, як зібрали овочі?
(П.В. – Стебла, листя, коріння).
– А одним словом можна сказати – залишається бадилля. Повторіть, Кирилку, Наталочко.
(П.В. – На городі залишається бадилля).

– Запам'ятайте це слово, у кінці заняття ми знову будемо згадувати його.

– Діти, нас із Калинкою й Барвінком цікавить, а куди потім потрапляють овочі?
(П.В. – Бабуся складає їх у комору.
– А мама ховає в підвал).

– Правильно, коли багато овочів, їх чистять, сортують і складають в овочесховище. І там ви зберігаються цілу зиму.

– Діти, які нові слова ви почули в цьому реченні? Вам потрібно їх запам'ятати.

Разом із вихователем діти повторюють і запам'ятовують.
(П.В. – Овочі чистять, сортують і складають в овочесховище)
– Слово овочесховище на яке схоже слово?
(П.В. – Схоже на слово овочі).

– Так, воно утворилось із двох слів (пригадайте, як ми утворювали слова на минулому занятті). Із яких слів утворилось овочесховище?
(П.В. – Овочі ховати. Овочесховище.
– Овочі складають в ящики і зберігають).

– Молодці! Калинка й Барвінок нагадують, що осіння пора для городників – городницька й турботлива. Повторіть ці слова.
(П.В. – Осінь – городницька пора.

– Я помітила, що слова город і городницька схожі).

– Молодці! Олю, ти дуже уважна дівчинка.

– Подумайте і скажіть, ви бачили, як можна зберігати овочі? І ще, може, ви допомагали мамі й бабусі?

Вихователь підводить дітей до слова консервація.

– Що означає слово консервація?

(П.В. – Це коли овочі закатують у банки).

Якщо діти не кажуть, вихователь сам дає пояснення.

– Який прилад допомагає дрібнити овочі?

(П.В. – Ніж, м'ясорубка).

– Так, цей прилад називається овочерізка, повторіть і скажіть, із яких двох слів воно виникло?

(П.В. – Овочі, різати).

– Правильно. Тому осінь, ураховуючи все це, називають овочепереробна пора, або овочеконсервний сезон.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Діти, Барвінок просить, щоб ви склали речення зі словами консервація, відбірні.

(П.В. – Мама консервує відбірні овочі).

– У бабусі консервація з відбірних овочів).

– Молодці, відразу видно, каже Барвінок, які в нас господині і Юля, і Світланка, і Анжела. І тоді, після такої роботи, в кожній родині радісно і весело.

Діти повторюють і запам'ятовують прислівники радісно, весело.

– Відпочиньмо і проведемо фізкультхвилинку.

Дуже хитрі огірочки
Поховались під листочки.

Огірочки ми збираємо,
Під листочки заглядаємо.

Он малесенька Даринка
Назбирала вже корзинку.

Крокують на місці,
присідають і встають,

нахиляються вперед

і знову присідають.

На середину поля виходить дівчинка
і танцює, а всі плескають у долоні.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Подивіться, Калинка виставляє на дошці малюнки й питає: ви не забули, як називається те, що залишилось на городі після овочів?

(П.В. – Ні, це бадилля).

Якщо діти забули, вихователь нагадує.

– Можна ще сказати точніше. Наприклад: моркву викопали, а залишилось морквиння. А тепер ви спробуйте.

Діти утворюють слова картоплиння, цибулиння, гарбузиння, запам'ятовують їх.

– Барвінок просить розказати, що можна зробити зараз із овочами і що можна зробити завтра. Наприклад: Сьогодні я збираю овочі – завтра зберу овочі.

Далі діти називають інші пари слів:

Складаю – складу ящики.

Закручую – закручу банку з огірками.

– Молодці! Добре працюють усі діти.

Виставляються малюнки (морква, яблуко, буряк).

– Діти, що можна робити з морквою?

(П.В. – Її можна гризти).

– А ще можна надгризти – надгризати.

Діти повторюють.

– А тепер скажіть, що можна зробити з яблуком?

(П.В. – Кусати – надкусити – надкушувати).

Далі утворюють слова:

Солити – засолити – посолити (капусту).

Терти – натерти – перетерти (буряк).

– Молодці! А тепер треба придумати речення, щоб там були слова не тільки..., а й.

Якщо діти самостійно не складають речення, вихователь дає зразок речення: З городу не тільки зібрали овочі, але й ще законсервували їх.

Калинка й Барвінок оцінюють відповіді дітей і хвалять їх.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Наші Калинка й Барвінок запрошують узяти участь у діалозі “З долу до столу”. Це буде такий ланцюжок, кожний буде казати речення й брати дитину за руку. Треба сказати, хто посадив овочі, де вони ростуть, як їх доглядають, як збирають, що після них залишається, куди потім потрапляють овочі, і як можна їх зберегти.

– Городники прийшли на город і посадили овочі (починає вихователь).

Вони доглядали городину: поливали, прополювали, захищали здоров’я рослин.

– Овочі вирости гарні, великі, відбірні.

– Городники зібрали овочі, а на землі залишилось бадилля.

– З моркви морквиння, із цибулі – цибулиння, із гарбузів – гарбузиння, із картоплі – картоплиння.

– Овочі зберігають в овочесховищі.

– Городину можна консервувати.

– А допомагає дрібнити їх овочерізка.

– Осінь – це городницька, овочепереробна пора.

– Осінь – це овочеконсервний сезон.

– Ось усі й узялися за руки, у нас вийшло веселе гарне коло, Калинка й Барвінок дякують вам за такі правильні, великі речення.

– Тепер пограймо в хоровод, який називається “Хоровод овочів”.

Діти стоять у колі, на голову деяких вихователів одягає шапочки моркви, перцю, огірка, картоплі, цибулі, помідора.

Після цього всі кажуть слова загадки, дитина-“овоч”, у якої така шапочка-відгадка, виходить у коло й танцює.

1. Сидить дівчина в коморі, а коса її надворі.
(Морква).

2. Червоний Макар по полю скакав, а в борщ плигнув.
(Перець).

3. Стоять коні на припоні, не їдять, а щоденно гладшають.
(Огірки).

4. І печуть мене, і варять, і їдять мене, і хвалять, бо я добра і смачна.
(Картопля).

5. Сидить Марушка в семи козушках,
Хто її роздягає, той сльози проливає.
(Цибуля).

6. Я в городі виростаю, а коли я дозріваю,
Варять з мене томат,
В борщ кладуть і так їдять.
(Помідор).

(кн. “Вчимося мови та розмови” ст. 242-243).

- Ось і наближається до завершення наше заняття. Що вам вдалося на занятті?
- Які нові ігри сподобалися?
- Що запам’яталось?
- Які нові слова запам’ятали, складімо їх до нашої скриньки-скарбнички.

Діти прощаються з вихователем і ляльками.

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

ЖОВТЕНЬ. III тиждень

Тема: ФРУКТИ. ЯГОДИ.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля, активізувати словник дітей назвами садових культур, фруктів, ягід.

Ключові слова: баштан, виноградник, корисний, ласувати, пригощатися, різний, смак, соковитий, фрукти, фруктовий, ягоди.

Іменники: агрус, апельсин, баштан, виноград, виноградник, дині, кавуни, лимон, мандарин, персик, помаранч, померанець, порічки, смак, ягідник.

Дієслова: збирати, зривати, ласувати, назбирати, працювати, пригощатися.

Прикметники: виноградний, корисний, мандариновий, ніжний, пахучий, персиковий, різний, смачний, соковитий, фруктовий.

Прислівники: корисно, смачно.

Вправляти дітей у правильному вживанні важких граматичних форм – іменників у родовому відмінку множини: апельсинів, лимонів, мандаринів.

Стимулювати вживання складних слів типу: великий-превеликий (кавун), солодкий-пресолодкий (виноград), смачні-пресмачні (порічки).

Продовжувати вчити дітей складати речення з однорідними членами та приєднувальним сполучником а також: Я люблю їсти апельсини, виноград, а також персики.

Продовжувати самостійно складати описові розповіді про улюблені фрукти, придумувати нову назву розповіді, учити розмовляти невимушено, виразно, переконливо.

У рухливій грі “Сад і горобці” закріплювати слова рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до “Світлиці” й вітаються з вихователем та ляльками.

(П.В. – Доброго ранку, Наталіє Іванівно.

– Привіт, Калинко й Барвінку).

– Діти, послухаймо Калинку й Барвіночка, вони дуже добре допомагали збирати врожай фруктів, тому мама в нагороду пообіцяла зробити фруктовий салат.

(П.В. – А що це таке?

– Я не знаю що це таке).

– Калинка й Барвінок знають, запитайте у них про це?

(П.В. – Калинко, Барвіночку, що таке фруктовий салат?

– А чому ви любите фруктовий салат?).

– Так, цікаво, це, мабуть, коли салат роблять не з овочів, а із... (П.В. – фруктів).

– Правильно, а здобрюють його не олією, а солодким кремом. Зрозуміли?

(П.В. – Так, авжеж).

– Скажіть, які фрукти ви знаєте?

(П.В. – Яблука, сливи, вишні, абрикоси, груші тощо).

– Правильно, молодці! Сьогодні ми будемо розмовляти про фрукти, яких існує дуже багато. Ми їх будемо називати, описувати й, може, Калинка й Барвінок виберуть собі другий фруктовий салат.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На дошку виставляються малюнки або муляжі.

– Як називаються ці фрукти?

(П.В. – Це виноград, це мандарин.

– Це лимон.

– Це апельсин, це персик).

– Правильно, можна ще сказати помаранч, померанець. Повтори, Оксанко, Кирилку.

(П.В. – Це помаранч. Це померанець).

– Діти, як що їх скуштувати, вони які?

(П.В. – Пахучі. Соковиті).

– Правильно, а ще вони ніжні, різні на смак і дуже корисні.

Діти повторюють пошепки, а одна дитина вголос.

– Скажіть, у якому саду ростуть ці фрукти?

(П.В. – Вони ростуть у фруктовому саду).

– Правильно, можна ще сказати так: апельсини ростуть в апельсиновому садку, мандарини – в мандариновому. А ось виноград росте у винограднику.

Діти повторюють нові слова і запам'ятовують їх.

(П.В. – Персики ростуть у периковому садку.

– Лимони ростуть у лимоновому садку).

– Правильно, Калинка й Барвінок задоволені тим, що ви знаєте багато інших фруктів і пропонуєте їх.

На дошку виставляються картинки кавуна, дині.

– Діти, як називаються ці ягоди? Так, так, я не помилилась?

(П.В. – Це арбуз. Це диня.)

– Діти, хто помітив помилку? Якою мовою сказав Сергійко?

(П.В. – Він сказав російською мовою).

– А українською мовою арбуз – кавун, а диня так само перекладається. Кавун є найбільша ягода, яку родить наша українська земля. На смак які кавуни й дині? Пригадайте нові слова, які ми вже запам'ятали.

(П.В. – Соковиті, солодкі, запашні. Корисні).

– Які ще ви знаєте ягоди?

На дошку виставляються картинки або муляжі ягід.

(П.В. – Це смородина).

– Правильно, а це агрус – крыжовник російською мовою. Повтори, Наталочко.

– А це порічки – красная смородина російською мовою, повторіть.

(П.В. – Це агрус. Це порічки).

– Подумайте і скажіть, де ростуть кавуни й дині?

(П.В. – На городі. На дачі).

– Так, правильно сказати – на баштані.

Діти повторюють та запам'ятовують.

– А ягоди ростуть в ягіднику. Де ростуть, Петрику, ягоди?

(П.В. – Ягоди ростуть в ягіднику).

– Правильно, Калинці й Барвіночку подобається, як ви сьогодні працюєте. Вони жартують, мабуть, тема заняття дуже “смачна”!

(П.В. – Так дуже “смачно”).

– У народі кажуть: “Такі смачні, що й пальці пооблизували”! Як ви розумієте цю приказку?

(П.В. – Це дуже смачно. Це дуже добре).

– Так, Калинка й Барвінок згодні з вами.

– Подумайте і скажіть, що робили у фруктовому саду Калинка і Барвінок, коли дозрів урожай?

(П.В. – Вони збирали його).

– Правильно, можна ще сказати зривали фрукти, назбирали фруктів, вони добре працювали. Діти, які нові слова ви почули? Їх треба запам'ятати.

(П.В. – Збирати, зривати. Працювати).

– Правильно, а потім уже можна пригощатися й ласувати. Ці нові слова теж повторіть і запам'ятайте, ми їх покладемо до скриньки-скарбнички.

Діти повторюють нові слова.

– Правильно, фрукти – це дуже смачно й корисно, ви згодні з Калинкою.

(П.В. – Так, згодні.

– Фрукти – це смачно й корисно).

– Барвінок нагадує мені, що ви вже довго займаєтесь, відпочиньмо. Проводиться фізкультхвилинка.

Яся ягоди збирала, Нахиляються і збирають ягоди.

Біля ясеня кружляла, Кружляють на місці.

Повний кошик назбирала Показують руками коло.

І всіх потім пригощала. “Пригощають” (рухи руками).

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, продовжуємо нашу роботу. Скажімо, щоб для фруктового салату Калинка взяла великий-превеликий кавун. А тепер ви спробуйте запропонувати солодкий виноград.

(П.В. – Солодкий-пресолодкий виноград.

– Смачні-пресмачні порічки).

– Подивіться на ці малюнки, скажіть, із яких фруктів буде дуже смачний салат.

(П.В. – Смачний салат буде з апельсинів, лимонів, мандаринів).

– Правильно, Барвінку вже хочеться покуштувати, тому що ви правильно назвали фрукти й закінчення в цих словах.

– Розкажіть, будь ласка, лялькам, які фрукти ви любите їсти, реченням за допомогою слів-помічників а також. Наприклад: Я люблю їсти мандарини, виноград, а також персики.

(П.В. – Я люблю їсти помаранчі, виноград, а також кавуни і дині).

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

— Я люблю різні фрукти і ягоди: апельсини, тому що вони запашні й солодкі, соковитий виноград, а також диню з ніжним смаком. Із цих фруктів я приготую салат, який називається “Колібрі”, усі фрукти дрібненько наріжу й заправлю солодким кремом. Після цього пригощу маму, тата, бабусю й сестричку. Усі разом ми будемо ласувати фруктовим салатом “Колібрі”.

– Наше заняття наближається до кінця, Калинка й Барвінок запрошують пограти в рухливу гру “Сад і горобці”.

(Ст. 45 “Рахункова абетка” Б. Мицкан, Г. Презлята – Воробей, Тернопіль – 2005р.)

Діти стоять, як “фруктові дерева”, між ними ходить “садівник”, відганяючи двох “горобців”, які намагаються “забігти в сад”, торкнутися якого-небудь “дерева” рукою і втекти разом з ним. Якщо вдаряє “садівник” по “горобцю”, тоді останній стає “деревом”, а “дерево” – “горобцем”. Усі разом кажуть слова:

Два горобчики, ласі хлопчики,
З боку чиркають, в садах зиркають!
Один із малинами, ще й із вишнями,
Яблука, груші, сливи-чорнуші!
Скоч же в садочок по горілочок!
Ягідку в дзьобик, тікай, як можеш!

- Дуже гарна гра!
- Діти, що здивувало вас?
- Яке завдання виявилось найцікавішим?
- Які нові слова запам'ятали? Згадаймо їх і покладемо до скриньки-скарбнички.

Далі діти прощаються з вихователем і ляльками або, якщо є можливість, пригощаються фруктовим салатом.

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

[illegible]

ЖОВТЕНЬ. IV тиждень

Тема: ЇЖА. ПРОДУКТИ.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля, активізувати словник назвами їжі, продуктів.

Ключові слова: апетит, борщ, вареники, галушки, їжа, кава, какао, каша, локшина, меню, млинці, молоко, оладки, продукти, страви, суп, хліб.

Дієслова: готувати, куштувати, перекушувати, смакувати, уминати.

Прикметники: гарячий, густий, їстівний, кислий, наваристий, пахучий, свіжий, смачний, холодний.

Прислівники: гуртом, разом.

Продовжувати вправляти в утворенні спільнокоренових дієслів за допомогою префікса над- для передачі значення часткової поширеності дії на якийсь об'єкт: кусати – надкусити – надкушувати.

Вправляти дітей у правильному вживанні важких граматичних форм іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини: борщу, супу, бублика, бутерброда, узвару, хліба.

Продовжувати учить дітей складати речення з однорідними членами з приєднувальним сполучником не тільки..., а й: Не залишилось у кухаря не тільки борщу, супу, а й узвару, хліба.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету побажання (дякую, дуже смачно, смачного), прохання (передайте мені) та виховувати культуру поведінки за столом під час їжі.

Учити дітей брати участь у діалозі на запропоновану тему “Готуємо з мамою обід”, учить розмовляти вільно, чітко промовляючи всі слова.

У рухливій грі за віршиком “Хитрий зуб” В. Ладигеця закріплювати слова та правила гри.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти! Доброго вам здоров'я!

(П.В. – Доброго ранку! Доброго дня!).

– А ось і наші гості – Калинка й Барвінок. Що треба зробити?

(П.В. – Привітатися з ними. Поздоровкатися).

– Правильно, будь ласка!

(П.В. – Доброго ранку, Калинко й Барвінку!

– Привіт, діти-ляльки!).

– Пригадаймо, про що ми розмовляли з вами на минулому занятті?

(П.В. – Ми розмовляли про фрукти.

– Ми вели розмову про фрукти і ягоди).

– Діти, Калинка й Барвінок сьогодні в нас чергові в їдальні і будуть накривати обід, але вони щось трохи розгубилися, допоможімо їм.

(П.В. – Так. Допоможемо із задоволенням).

– Скажіть, а ви знаєте, як треба поводити себе за столом?

(П.В. – Так, треба акуратно їсти.

– Треба їсти із закритим ротом.

– Не можна штовхатись).

– Молодці! Послухайте, будь ласка, віршик і перевірте свої знання за змістом цього віршика. Ви так робите чи ні?

Далі вихователь читає вірш А. Свашенко (супутник букваря “Сонечко” ст.69 Харків – 04р.).

Пам’ятайте, любі діти! Їсти теж потрібно вміти,
Щоб сусіда не облили, одягу не заплямити.
За столом своя наука, ніж бери у праву руку,
А виделку – в ліву. Як їси, не поспішай,
З ложки суп не проливай. Не хитайся на стільці
І серветку у руці не жмакай, не рви тихенько,
А на стіл клади рівненько. Прямо за столом сиди,
На стіл ліктів не клади. Скажуть неодмінно:
“От чемна дитина!”

(П.В. – Я так теж роблю.

– І я дотримуюсь правил.

– І я. І я).

– Молодці! Калинка питає, а які чарівні слова можна казати за столом?

(П.В. – Будь ласка, смачного.

– Дякую, дуже смачно.

– Дайте, передайте, будь ласка).

– Добре, Барвінок теж задоволений, але він хоче почути, чи знають діти такі слова: їжа, продукти?

(П.В. – Їжа – це те, що ми їмо.

– Продукти ми їмо).

– Так, я трохи допоможу вам. Ми беремо продукти й готуємо з них різну їжу. Повторіть, Олю, Тарасику, Петрику.

Діти повторюють уголос, інші – пошепки.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Калинці й Барвінку сподобалась ваша допомога, і вони кажуть, що в меню сьогоднішнього обіду страви-загадки для того, щоб у вас був гарний апетит. Діти, які нові слова ви почули?

(П.В. – Меню, страви, апетит).

– Правильно, зараз я їх поясню, а ви запам’ятовуйте й користуйтеся ними. Страва – це їжа, різна їжа, з якої складається меню. Меню – це перелік страв, які подаються на стіл. Ну а апетит – це бажання їсти. У кого завжди гарний апетит?

(П.В. – У мене гарний апетит.

– У мене тато питає в маму, яке сьогодні меню).

– Молодці, дуже розумні діти!

– Калинка загадає загадку про першу страву.

На дошку виставляються картинки.

1. Весь вік їси – не проїси

І завжди добре.

(П.В. – Це борщ, каша).

– А чим відрізняються борщ і суп?

Якщо діти не відповідають, вихователь пояснює.

– Борщ варять із томатами (помідорами), а суп – без них.

– Наступна загадка-страва.

2. Грудочки маленькі,

Всі вони гарненькі,

У воді прокиплять.

Потім люди з'їдять.

(П.В. – Це вареники).

– Так, молодці, вареники роблять із борошна. З нього можна ще приготувати такі страви, як хліб, галушки, млинці, оладки, локшину.

Діти розглядають малюнки та повторюють назви страв.

– А чим можна все це запити?

3. Рідке, а не вода.

Біле, а не сніг?

(П.В. – Це молоко).

– Правильно, молодці. Молоко можна пити так, а можна приготувати з нього какао або каву. Ви любите какао?

(П.В. – Так, аякже.

– Я дуже люблю какао).

– Пограймо в гру “Який, яке?”. Борщ який?

(П.В. – Борщ гарячий).

– Так, можна ще додати густий, наваристий. Повтори, Оксанко.

– Хліб який? (П.В. – Добрий).

– Можна сказати свіжий, пахучий. Повтори, Кирилку.

– Молоко яке? (П.В. – Біле, холодне, гаряче).

– Буває свіже або кисле. Повтори, Надійко.

– А обід діти може бути смачний і їстівний.

Діти повторюють і запам'ятовують ці слова.

– То що можна робити з обідом?

(П.В. – Його їдять, готують).

– Правильно, Калинка й Барвінок кажуть: куштують, смакують, а ще уминають і перекушують. Які нові слова ви запам'ятали? Потім ми їх покладемо до скриньки.

(П.В. – Їжу можна куштувати, смакувати.

– Можна уминати та перекушувати).

Якщо дітям важко, вихователь разом з ними промовляє ці слова.

– Молодці, який гарний обід, коли всі обідають разом та гуртом.

Діти повторюють і запам'ятовують прислівники разом, гуртом.

– Сьогодні добре працюють Євгенко, Тетянка, Оксана, Марійка, а ось Антон неуважний, багато відхиляється, мабуть, утомився. Прийшов час відпочити і трохи порухатись.

Проводиться фізкультхвилинка.

Діти стоять парами й розказують українську народну мирилку.

Мир – миром,	Плещуть у долоні свої та
Пирogi з сиром.	іншої дитини.
Варенички в маслі.	
Ми дружечки красні.	Кружляють, узявшись за руки, “човником”.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Подивіться на дошку, що робить хлопчик?

(П.В. – Він кусає бублик).

– Правильно, а що зробила дівчинка з бубликом?

(П.В. – Вона трохи надкусила його).

– Правильно, то що можна робити з бубликами?

(П.В. – Їх можна надкусити.

– Їх можна надкушувати).

– Молодці! Зараз я прочитаю вірш О. Орлова “Куди зник обід”, який допоможе вам виконати наступні два завдання.

(“Чарівна парасолька” ст. 62 Талкер – 98р.)

– Кухарю! Де мій обід?

– Був обід до часу цього,

Але вже нема нічого.

Було бутербродів двісті,

На пательні риба в тісті,

Борщ з квасолею в котлі,

Горщик каші на столі.

Триста тістечок та таці,

Ще й узвару повна діжка.

Скуштував усе я трішки,

Сам тепер дивлюсь, гадаю.
Де обід?.. Я й сам не знаю.

(П.В. – Мені сподобався вірш.
– Кухар це з'їв сам.
– Це смішно, він не може стільки з'їсти).

– Правильно, молодці, ось такий гумористичний віршик. А тепер завдання.

– Так чого не стало?

Діти дивляться на картинки й кажуть.
(П.В. – Не стало жодної тарілки борщу, супу.
– Ні одного бублика, бутерброда.
– Склянки узвару, шматочка хліба).

– Молодці! Калинці сподобалося, що закінчення слів Олексійко, Тамара, Іринка сказали правильно. Складімо речення, чого не стало на обід, а з'єднають усі страви слова-помічники не тільки..., а й. Послухайте: Не залишилось у кухаря не тільки борщу, а й узвару.

Діти за аналогією складають речення.

(П.В. – У кухаря не залишилось не тільки бутерброда, а й бублика).
– У кухаря не залишилося не тільки бублика, а й хліба).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Барвінок питає, а як ви готуєте дома з мамою обід? Розкажете?

(П.В. – Так, аякже, розкажемо.
– Ми знаємо).

– Наша розмова буде складатися із запитань і відповідей. Послухайте, як ми будемо розмовляти з Марійкою.

– Добрий день, Марійко!
– Добрий день, Наталіє Іванівно!
– Куди ти так поспішаєш?
– Додому, сьогодні ми разом з мамою готуємо обід.
– А з яких страв складається ваш обід?
– На перше в нас густий наваристий борщ. На друге – локшина з маслом, вареники із сиром. На третє – свіже холодне молоко.
– Ой, який у вас їстівний смачний обід.

Далі діти за аналогією складають подібні діалоги. Калинка й Барвінок оцінюють їх.

– Закінчується заняття й наші ляльки запрошують пограти в рухливу гру “Хитрий зуб”.

(На вірш В. Ладигеця “Хитрий зуб” ст. 380 “Золотий колосок” Н. Дзюбишина – Мельник” Київ – 94р.)

Діти ходять по колу і промовляють слова, ведучий на слово-назву їжі за бажанням торкається дитини. Після того як усі слова сказали, діти, яких торкнувся ведучий, розбігаються, а він їх ловить; кого спіймав першим, той стає ведучим.

Ой болить у мене зуб, бо не хоче їсти суп.
Хоче меду, хоче грушки, хоче теплої пампушки.
А як ще дасте сметани – вмиль боліти перестане!

– Молодці, діти, які слова вас сьогодні зацікавили?
– Які завдання сподобались?
– Пригадайте, кому ми сьогодні допомагали?
(П.В. – Калинці й Барвіночку).
– Які нові слова ви запам'ятали?

Далі діти за традицією складають слова до скриньки-скарбнички й прощаються з вихователем і ляльками.
Тривалість заняття – 25-30 хвилин.
ЛИСТОПАД. І тиждень

Тема: СВІЙСЬКІ ТВАРИНИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля. Продовжити знайомити зі словами-назвами інших тварин, учити відрізняти й називати їхні дії.

Ключові слова: вантажити, верблюд, впертий, двогорбий, осел, перевозити, свійські, слухняний, тварини.
Іменники: вантаж, верблюд, верблюдиця, верблюжатко, віслук, віслучок, караван, мозоля, осел, ослик, ослиця, пісок, помічник, пустеля, ратиці.
Дієслова: вантажити, допомагати, перевозити, рухатись.
Прикметники: верблюжий, впертий, двогорбий, довговухий, сірий, слухняний, спокійний.
Прислівник: повільно.

Вправляти у вживанні слів із пестливо-здрібнілими суфіксами: віслучок, верблюжатко.

Учити утворювати дієприслівники теперішнього часу: лежачи, стоячи.

Учити дітей під час складання речень застосовувати об'єктні прийменники про тощо: Я хочу розказати про віслюка.

Під час уживання числівників звертати увагу на їхнє узгодження з іменниками: один віслук, два віслюка...

Учити складати розповіді за серією сюжетних картин "Караван", розмовляти без напруження, дотримуючись правильної пози, міміки.

У рухливій грі за бажанням дітей учити самостійно пригадувати слова та узгоджувати їх із рухами.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються з вихователем та ляльками.

– Діти, Барвінок із Калинкою приніс нам загадку. Послухайте: “Хто їсть без ложки, а живе біля людей?” (Тварини).

Якщо діти не вгадують, вихователь допомагає.

(П.В. – Це тварини).

– Правильно, а які тварини?

(П.В. – Це свійські тварини.

– Це домашні тварини).

– Молодці! Назвіть, яких ви знаєте свійських тварин?

(П.В. – Кішка, собака, корова.

– Вівця, кролі тощо).

Можна виставляти на дошку картинки тварин.

– Правильно, сьогодні ви багато дізнаєтеся чого й про інших тварин. Послухайте загадку: “Сірий, та не вовк, довговухий, та не заєць, з копитами, та не кінь?”. Здогадалися, хто це?

(П.В. – Це осел).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На дошку виставляється картинка осла.

– Правильно, цю тварину можна назвати ще віслик. Повторіть, Сергійку, Павлику.

Діти повторюють уголос, інші – пошепки.

– Віслик допомагає людині перевозити вантажі, а також людей. Як, Оксанко, віслики допомагають людям?

(П.В. – Віслики перевозять людей.

– Віслики перевозять вантаж).

– Правильно, Барвінок допомагає нам: на вісликів можна вантажити (російською мовою грузить) різні мішки, клунки.

Діти повторюють і запам’ятовують нові слова.

– Подумайте, чому люди взяли вісликів у свої помічники?

(П.В. – Тому що вони як маленькі конячки.

– Тому що зручно вантажити їх).

– Правильно. Калинка задоволена, як працюють Дмитрик, Сергійко, і хоче вам загадати загадку ще про одну тварину: “Вік свій ходить із клунками, ще й сідають на нього з мішками”.

На дошку виставляється картинка верблюда.

(П.В. – Це верблюд).

– Правильно, а він допомагає людині?

(П.В. – Так, аякже.

– Допомагає теж перевозити вантажі, людей).

– Молодці! Порівняймо цих двох тварин.

(П.В. – Віслик низенький, а верблюд високий).

– Так, у верблюда вуха невеличкі, а віслик довговухий.

Діти повторюють і запам’ятовують нове слово.

(П.В. – У віслика шерсть сірого кольору, а у верблюда – руда шерсть).

– Правильно, з верблюжої шерсті роблять теплі ковдри.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Молодці! У віслиюка на ногах ратиці (російською – копита), а у верблюда на ногах великі мозолі. Повторіть і подумайте чому?

(П.В. – Я здогадався, верблюд в пустині ходить, там спекотно).

– Правильно, Дмитрику, слово пустиня українською мовою буде пустеля, повтори, будь ласка. Там дійсно гарячий пісок, і щоб верблюд не обпек ноги, він наростив собі великі мозолі, щоб вільно рухатись, рухаються вони дуже повільно, один за одним.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– А тепер подивіться на ці малюнки і скажіть, які за поведінкою або за характером ці тварини.

Якщо треба вихователь допомагає.

– Віслиюк і верблюд спокійні, слухняні, але іноді бувають дуже вперті. Наталочко, які ці тварини?

(П.В. – Вони спокійні, слухняні, а бувають і вперті).

– Молодці, діти! Барвінок і Калинка помітили ще одну відмінність: у верблюда це є, а у віслиюка немає.

(П.В. – Це горби).

– Правильно, верблюд має два горби, і за це його назвали двогорбим. Повторіть, Кирилку, Оленко. Верблюд у цих горбах накопичив багато їстівних речовин, тому вони такі високі, великі, і потім, рухаючись пустелею, він довго може не їсти, не пити.

Діти повторюють нові слова і запам'ятовують їх.

– Подумайте, гарні й необхідні людині ці тварини?

(П.В. – Так, це його помічники).

– Сьогодні багато нових слів запам'ятали Сергійко, Олексійко, Світланка, Олеся. Уже прийшов час трохи відпочити.

Проводиться фізкультхвилинка.

Ходив верблюд по пустелі,	Діти крокують на місці,
Тягав верблюд важкі вантажі,	нахиляються вперед,
Страшенно втомився	проводять ручкою по лобі,
І улігся відпочивати.	присідають.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Зараз нам Калинка й Барвінок пропонують пограти в гру “Хто це?”. Я буду називати вам тата, маму тварин, а ви ласкаво дитинча, згодні?

(П.В. – Так, згодні).

– Тато – осел, або віслиюк, мама – ослиця, а маленьке дитинча...

(П.В. – Ослик, або віслиючок).

Діти дивляться на малюнки і промовляють ці слова.

– Правильно, молодці. Тато – верблюд, мама верблюдиця і маленьке...

(П.В. – Верблюжатко).

– Тато верблюд, мама верблюдиця й верблюжатко).

– Діти, коли ви послухаєте віршик, здогадаєтесь про наступне завдання.

Два верблюди й три верблюди.
Скільки всіх їх разом буде?
Довго міркував баран
І промовив: – Караван.

(П.В. – Ми будемо рахувати тварин).

– Правильно, а у віршику з якими новими словами познайомились?

(П.В. – Верблюд, караван).

– Петрику, порахуй верблюдів у нашому каравані на малюнку.

(П.В. – Один верблюд.

– Два верблюди.

– Три верблюди.

– Чотири верблюди.

– П'ять верблюдів).

– Молодець! Оксанко, скажи, як намальований віслик?

(П.В. – Він лежить).

– Подумайте і скажіть, він намальований лежачи?

Якщо діти не кажуть, вихователь допомагає.

(П.В. – Віслик намальований лежачи).

– Повтори, Оксанко, повторіть, діти.

– А як намальований верблюд?

(П.В. – Він стоїть, він намальований стоячи).

– Молодці, кажуть Калинка й Барвінок, запам'ятали такі важкі слова.

– Ну що ж, я думаю, що ви багато можете вже розказати про цих тварин.

(П.В. – Так, я хочу розказати про віслика.

– Так, я хочу розказати про верблюда).

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Ляльки принесли нам багато картинок на тему “Караван”, і зараз ми будемо складати розповіді.

– Це пустеля. Вона має багато гарячого піску, там дуже спекотно. Великий караван рухається через пустелю. У каравані багато верблюдів: один верблюд, два верблюди, три верблюди, чотири верблюди, п'ять верблюдів. На них навантажили вантажі, які вони перевозять. Верблюди не бояться пустелі, тому що мають на ногах мозолі, а на спинах великі горби, їх так і називають – двогорбі. Вони слухняні і спокійні. Караван рухається пустелею дуже повільно.

Одну розповідь складають 3-4 дитини, по декілька речень кожна. Барвінок і Калинка потім дають їм оцінку.

– Молодці! Гарні розповіді вийшли в Даринки, Семена.

– Калинка й Барвінок запитують, чи ви любите грати в рухливі ігри?

(П.В. – Так, дуже любимо).

– А в яку рухливу гру ви хотіли б пограти?

Діти самостійно вибирають рухливу гру, пригадують слова до неї та грають.

– Ось і наближається до кінця наше заняття.

- Що запам'яталось найбільше?
- Що тобі не вдалося на занятті?
- Пригадай, які ігри тобі сподобались?
- Які нові слова ви запам'ятали?

Діти за традицією складають їх до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем та ляльками.

– До побачення, доброго вам здоров'я!

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

[illegible]

ЛИСТОПАД. II тиждень

Тема: СВІЙСЬКІ ТВАРИНИ.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля. Продовжувати знайомити зі словами-назвами свійської тварини – собаки, відповідати на запитання “Чим корисна людині?”.

Ключові слова: вірний, домашня, допомога, захищати, охороняти, пес, помічник, свійська, собака, тварина.

Іменники: охоронець, пес, поводитир, пожежник, помічник (міліцейський), прикордонник, рятівник, санітар, собака, тварина.

Дієслова: допомагати, захищати, зостерегати, охороняти, переводити, рятувати, слухати, сторожити.

Прикметники: витриманий, вірний, натренований, обережний, потрібний, прикордонний, розумний, сміливий, чутливий, швидкий.

Прислівники: добре, разом.

Вправляти у вживанні дієслів зі змінами в основі, у творенні дієслівних форм: собака їсть, собаки їдять, собака буде їсти.

Учити утворювати прикметники за допомогою префіксів при-, у-: понюхати – прийняхуватись, унюхати, понюхати.

Учити дітей із прикметників зі словотвірним значенням “заперечення ознаки” із префіксом без- утворювати прості прикметники: безголосий – голосистий, безрадісний – радісний, безсердечний – сердечний.

Продовжувати учити під час складання речень застосовувати об'єктний прийменник про.

Учити розуміти приказку “Собака на того не гавкає, чий хліб їсть”.

Учити дітей брати участь у колективному діалозі (однолітки, вихователь) на тему “Які мені подобаються собаки”.

У рухливій грі на вірш Чепурної “Пес собака” закріплювати слова та правила гри.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, дітлахи!

(П.В. – Доброго ранку!

– Доброго ранку, Калинко!

– Доброго ранку, Барвінку!).

– Діти, пригадайте, про що йшла розмова на минулому занятті?

(П.В. – Ми розмовляли про свійських тварин.

– Ми розмовляли про верблюда й віслиюка).

– Правильно, молодці! Ой, подивіться, наші ляльки принесли багато фото, давайте подивимося.

Вихователь виставляє спочатку одне фото.

– Хто це?

(П.В. – Це собака).

– Пригадайте, будь ласка, загадку про собаку.

(П.В. – Гавкає, кусає, в дім не пускає).

– Молодці, гарна загадка. Що робить собака?

(П.В. – Він стереже будинок.

– Нікого на дачу не пускає).

– Правильно, собаки такі розумні помічники для людей, що вивчилися на різні професії і постійно допомагають нам. Хочете дізнатися, які це професії?

(П.В. – Так, аякже, авжеж.

– Дуже хочеться).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На дошку виставляється фото прикордонника із собакою.

Його робота всім відома,

Він охоронець прикордону.

І день, і ніч свій голос подає,

Щоб знали, що на кордоні господар є.

(Перероблене).

– Діти, як називається робота цієї собаки?

– Це собака-прикордонник, вона допомагає охороняти й захищати кордони нашої країни. Повторіть, будь ласка, і запам’ятайте.

– Подумайте, яким повинен бути цей собака?

(П.В. – Розумним, швидким, сміливим).

– Правильно, а Барвінок каже, що собака повинен бути ще натренованим, чутливим і витриманим. Повторіть, будь ласка, Костю, Павлику, Надіє.

– На таку собаку можна ще сказати прикордонний пес, російською мовою – пограничний пес.
Діти повторюють та запам'ятовують.

На дошку виставляється фото собаки-поводиря.

Пес Савка,
Поводир дядька Славки,
Проведе, переведе, застороже,
Якщо треба – завжди допоможе.
(Перероблене).

– Діти, як називається робота цієї собаки?

(П.В. – Помічник).

– Можна і так сказати, але правильно – це собака-поводир. Повторіть, Соню, Кирилку. Що вміє собака-поводир?
Пригадайте слова віршика.

Якщо потрібно, вихователь повторює останні два рядки віршика.

(П.В. – Собака-поводир проведе, переведе, допоможе, застереже).

– Правильно, Оксанко, а який пес-поводир?

(П.В. – Пес-поводир розумний, чутливий, витриманий).

– Молодець, а ще вірний, обережний, потрібний.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Скажіть, як ходять людина і пес-поводир?

(П.В. – Вони йдуть близько одне біля одного).

– Так, можна сказати разом і їм завжди добре. Повторіть, Максимку, Наталочко!

Діти повторюють і запам'ятовують. На дошку виставляється картинка собаки-санітара.

Білошия, чорнолапа,
Санітаром працює Чапа
Хтось пораниться, впаде,
Чапа йоду принесе,
І бинти, і марлю.
(Перероблене).

– Хто уважно слухав вірш, почув назву професії цієї собаки.

(П.В. – Це собака-санітар).

– Правильно, або собака-рятівник, що вона робить?

(П.В. – Допомагає. Лікує).

– Так, а ще вона рятує людей, служить їм. Тому цей собака який?

(П.В. – Потрібний, чутливий, натренований).

– Калинка й Барвінок дуже задоволені тим, що ви бажаєте багато дізнатися про професії собак. Молодці, діти!

На дошку виставляються картинки: собака-охоронець, собака-міліціонер.

– Послухайте віршик, а потім скажете, яку професію має цей собака?

Мені уже лягати спати:

А пес не буде спати.
Від мами має він наказ
Мене охороняти.
(Л. Коломієць).

– Як називається професія цього собаки?
(П.В. – Сторож).
– Правильно сказати – собака-охоронець.
Діти повторюють і запам'ятовують.

– Що робить пес-охоронець?
(П.В. – Він охороняє людей, будинки.
– Він не спить уночі.
– Він сторожить все).
– Він який?
(П.В. – Пес-охоронець сміливий, швидкий).

Далі, якщо є час і бажання, вихователь розкаже ще два вірші й аналогічно проводить бесіду.

У собаки пожежника
Гаряча пора.
Собака пожежник
Винесе все із вогню.
(Перероблене).

Наш татусь – міліціонер,
Трудиться завзято.
І у нього пес Мухтар –
Ворог буде пам'ятати.

– Молодці, Калинці й Барвінку дуже сподобалося, як сьогодні працюють Оксанка, Максимко, Юрась, а ось Таня вирішила сьогодні всім допомагати, молодець!

– Ми з вами зробили висновки, що собака – помічник людини, людина любить його, і собака у свою чергу тим самим віддячує людині. У народі так і кажуть: “Собака на того не гавкає, чий хліб їсть”.

Вихователь може ще раз запитати, як діти розуміють цю приказку.

Далі проводиться фізкультхвилинка на вірш К. Перелісної “Песик”. (“Мої улюблені вірші” В.І. Паронова. Тернопіль – 2005р.)

Ой, хто бачив чи ні?	Беруться руками за голову
Утік песик мій.	і розводять руки в боки.
Отакий маленький	Присідають.
І усенький рудий.	Показують вуса.
Білі вушка і ніс,	Показують вушка, ніс.
І ще бубличком хвіст.	Показують руками хвіст.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок запитують, що люблять їсти собаки?

(П.В. – Вони люблять їсти м'ясо, кістки.

– Вони їдять “Педігрін”).

– Так, подивіться на малюнки і скажіть, що робить собака?

(П.В. – Собака їсть.

– Собаки їдять.

– Собака буде їсти).

– Молодці, добре впоралися із завданням.

– Діти, а як знаходить собака-міліціонер людей, які вчинили злочин?

(П.В. – Вони нюхають сліди людей та йдуть по їхніх слідах).

– Зараз ми виконаємо вправу, у якій попереду слова нюхати треба вам поставити приставку по-.

П.В. – Собака понюхав).

– Тепер приставку у-.

(П.В. – Собака унюхав).

– Тепер приставку при-.

(П.В. – Собака принюхався).

– Молодці! Зараз ми пограємо в гру “Навпаки”, я з Калинкою буду називати слова, а ви говорити навпаки.

Наприклад: Без господаря собака безрадісна, а з господарем – радісна.

Далі діти самостійно утворюють такі пари слів:

безголосий – голосистий, безсердечний – сердечний.

Вихователь разом з ляльками оцінює відповіді дітей.

– Ми з ляльками здогадалися, що ви багато вже хотіли б розказати про собак. Визначмося, хто про кого буде розповідати.

(П.В. – Я хочу розказати про собаку-пожежника.

– А я хочу розказати про собаку-охоронця.

– А я буду розказувати про собаку-рятівника).

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок запрошують вас узяти участь у колективному діалозі й розказати про собак тих професій, які вам сподобались. Барвінок почне.

– Мені подобається собака-поводир.

– А чому вона тобі подобається, Барвіночку?

– Тому що вона допомагає сліпим переходити дорогу, носить валізку.

– А я хочу розказати про собаку-прикордонника.

– Дмитрику, за що тобі подобається цей пес?

– Він сміливий, розумний, охороняє кордон.

– Софійко, про яку собаку ти хочеш розказати?

– Мені подобається собака-санітар і собака-рятівник.

– Павлику, запитай, чому їй подобаються ці собаки.

– Софійко, чому тобі подобаються ці собаки?

– Вони дуже потрібні, витримані й натреновані.

– Діти, а хто хотів би мати маленьке цуценятко?

– Я хотів би!

– І я, і я!

– Молодці, заняття наше вже закінчується, пограймо в рухливу гру “Пес”.

Діти стають в коло і лічилкою обирають “песика”, після цього промовляють слова, а песик наздоганяє. Кого спіймає, той – наступний песик.

Гра на вірш Б. Чепурко “Пес Савка” (Читанка з природознавства Київ – 2002р. ст. 135).

Пес Савка на гусей гавка:

– Тікайте, гуси, пес вкусить,

Не робіть шкоду бабиному городу!

– Молодці! Діти, що здивувало вас?

– Що запам’яталося найбільше?

– Які відкриття ви зробили для себе?

– Які нові слова запам’ятали?

За пропозицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички.

– Тепер пригадайте, будь ласка, якими словами ви вмієте прощатися й попрощайтесь так, як вам хочеться. Заняття закінчено.

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

ЛИСТОПАД. III тиждень

Тема: СВІЙСЬКІ ПТАХИ.

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля. Продовжувати знайомити зі словами-назвами свійських птахів. Закріплювати уявлення про їхній зовнішній вигляд та характерні поведки, відрізняти й називати їхні дії, закріплювати узагальнювальне словосполучення свійські птахи.

Ключові слова: важний, гелготати, охайний, поважно, птахи, свійські, чепурний, щипати.

Іменники: віяло, гусак, гусенята, гуска, індик, індичата, індичка, корали, лапи, хвіст.

Дієслова: ходити, гиготати, гелготати, гелготіти, герготати, купатися, нарядитися, пірнати, скубти, чалапати, щипати.

Прикметники: білий, важний, ввічливий, охайний, сірий, чепурний, червоне.

Прислівник: гусаком, поважно.

Учити утворювати іменники жіночого роду від назв птахів – іменників чоловічого роду: качур – качка, гусак – гуска, індик – індичка.

Учити правильно вживати слова в множині: індичата – індичат – індичатам – індичат – індичатами – на індичатах – індичата (кличний відмінок).

Учити утворювати словотвірну іменникову категорію збільшеності за допомогою суфікса -ищ(е) (гушище, індицище) та категорію зменшеності за допомогою суфікса -к(о) (гусенятко, індишатко).

Закріплювати формули мовленнєвого етикету відмови, заборони. Але не можна, "Не можна", сваритись, згоди "Я радий допомогти".

Продовжити учити складати розповіді за серією сюжетних картин "У селі на подвір'ї".

У рухливій грі "Індик" співвідносити рухи і слова.

Сприяти розвитку оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються.

(П.В. – Доброго ранку, Наталіс Іванівно!

– Доброго ранку, Барвінку, Калинко!

– Привіт, ляльки!).

Вихователь від імені ляльок розмовляє – наче вони сперечаються.

– Ні, ти не правий, Барвінку!

– Чому я не правий, вони, відлетіли у вирій!

– Та ні, вони залишилися!

– Почекайте, почекайте, не сперечайтесь, про що йде мова, будь ласка, діти, запитайте у ляльок?

(П.В. – Калинко, Барвінку, чому ви сперечаетесь?

– Барвінку, Калинко, про що йде мова?).

Барвінок: – Я кажу, що гуси відлетіли в теплі краї.

Калинка: – А я кажу, що вони залишилися вдома.

– Діти, скажіть, як помирити наших ляльок? Хто з них правий?

(П.В. – Я думаю, що Барвінок правий.

– А я думаю, що не можна сваритися, це негарно).

– Молодець, Іринко, доречно підмітила. Треба бути постійно ввічливими, тому що розмова піде сьогодні про вельми ввічливих птахів. Послухайте, будь ласка, вірш Олега Орача "Ввічливий гусак".

(Читанка з природознавства" ст.90 Київ – 2002р).

Бабці кланявся гусак –

Так і так... так і так...

Гелготали гуси:

– Вельми ввічливий гусак

В нашої бабусі!

– Так що не можна робити?

(П.В. – Можна дружити, але не можна сперечатися.

– Не можна сваритися).

– Подумайте, як можна допомогти Барвінку?

(П.В. – Я знаю, він переплутав птахів).

– Правильно, гуси, які відлітають у вирій, належать до яких птахів?

(П.В. – Це дикі птахи).

– А ми сьогодні будемо розмовляти про свійських птахів. Ви багато знаєте про свійських птахів, то поділіться, будь ласка, своїми знаннями з Барвінком, щоб більше не плутався, добре?

(П.В. – Так, із задоволенням.

– Аякже, ми раді допомогти).

– Скажіть, яких ви знаєте свійських птахів?

– А чому їх називають свійськими?

(П.В. – Тому що вони живуть біля людей і не відлітають у вирій).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Подивіться на дошку, це родина гусей. Даринко, хто входить до родини?

(П.В. – Тато – гусь. Мама – гусь. Діти – гусенята).

– Діти, хто хоче допомогти Даринці правильно сказати?

Якщо діти не кажуть, вихователь дає зразок:

– Тато – гусак, мама – гуска, діти – гусенята.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Діти, а як вони розмовляють у своїй родині?

(П.В. – Вони гогочуть).

– Це російською мовою, а українською – гуси вміють гелготати, гелготіти й герготати. Слова нові й важкі, тому давайте їх будемо промовляти разом зі мною.

Діти повторюють.

– Що, Андрійку, уміють робити гуси?

(П.В. – Вони вміють гелготати).

– Подивіться на малюнок і скажіть, а що ще вони роблять?

(П.В. – Мені сподобалось слово чалапати, я такого ще не чув).

– А тобі, Оксанко?

(П.В. – Я запам'ятала слово пірнати, а російською мовою це буде нырять).

– Кирилку, які нові слова ти запам'ятав?

– Тарасику, спитай, а Барвінок запам'ятав нові слова?

(П.В. – Барвінку, ти запам'ятав ці слова?).

– Так, каже Барвінок, він тепер знає, що є дикі гуси, а є свійські.

– Молодці, діти, гуси ще вміють щипати травку або її скубти.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Подивіться на тата-гусака, він який?

(П.В. – Сірий, білий, великий).

– Так, а ще можна сказати – важний, ввічливий. Повторіть, Світланко, Олю.

– А гуска яка

(П.В. – Сіра, біла, чиста).

– Так, правильно сказати охайна, чепурна.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Цей малюнок допоможе вам сказати, як ходять (чалапають) гуси.

(П.В. – Вони йдуть поволі.

– Вони йдуть один за одним).

– Правильно, гуси йдуть поважно, гусаком. Микито, яке нове слово ти запам'ятав?

(П.В. – Гуси ходять гусаком).

– Молодець! Діти, до родини гусей у гості прийшла родина інших свійських птахів.

На дошку виставляються малюнки індиків.

– Як називаються ці птахи?

Якщо діти не називають або називають російською мовою, вихователь дає зразок.

– Це тато – індик, мама – індичка, діти – індичата.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Подумайте, а як розмовляють у родині індиків? Ви вже знаєте це нове слово.

(П.В. – Вони гелготять).

– Так, а можна сказати – гелгочуть.

Діти повторюють.

– А як ходять індики?

(П.В. – Вони ходять поважно).

– Так, чому?

(П.В. – Тому що самі поважні, хвіст великий).

– Правильно, індики прикрасили себе хвостом, він – як віяло, а ніс – як червоні коралі. Повтори, Юлю.

(П.В. – В індика хвіст – як віяло, а ніс – як червоні коралі).

– Молодці! Тепер і Барвінок, і Калинка теж будуть мати такі знання, вони вдячні вам за це. Відпочиньмо трохи.

Проводиться фізкультхвилинка на вірш Є. Желєзнякова "Йшли індики".

Йшли індики на музики,	Крокують на місці.
Повзували черевики,	Нахиляються вниз, торкаються черевиків.
Повдягали ще й краватки	Торкаються руками ший.
Та пішли собі із хатки.	Знову крокують на місці.
"Репу-репу" – черевики:	Перекочуються з носка на п'ятку.
Йдуть індики на музики.	

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Барвінок просить ще раз назвати правильно птахів, я буду казати першу назву, а ви – другу. Слухайте, це качур, а це...?

(П.В. – Це качка).

– Це гусак, а це...?

(П.В. – Це гуска).

– Це індик, а це...?

(П.В. – Це індичка).

– Молодці! Наші індичата вийшли на прогулянку і треба про них розказати іншим птахам. Я буду разом з Калинкою ставити запитання, а ви – відповідати:

– Хто це?

(П.В. – Це індичата).

– Кого ви бачите на прогулянці?

(П.В. – Індичат).

– Кому весело на прогулянці?

(П.В. – Індичатам).

– Кого побачив старий гусак?

(П.В. – Індичат).

– З ким хотів пограти гусак?

(П.В. – З індичатами).

– На кому червоні шапки на прогулянці?

(П.В. – На індичатах).

– Як мама індичка гукає дітей додому?

(П.В. – Індичата).

– Сьогодні добре працюють Оксанка, Толя, Євгенко, а ось Ромчик неуважний, не хоче запам'ятовувати нові слова, а в кінці заняття ой як вони нам будуть потрібні.

– Діти, Барвінок знову потребує вашої допомоги. подивіться на малюнки: це – маленьке гусенятко, а це – велике...

(П.В. – Гусище).

– Це маленьке індичатко, а це велике...

(П.В. – Індичище).

– Молодці! Тепер Барвінок буде так само казати.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка має багато сюжетних картинок і хоче, щоб ви допомогли скласти за ними розповідь на тему "У селі на подвір'ї". Допоможемо їй?

(П.В. – Так, авжеж).

На дошку по порядку виставляються малюнки, до яких діти придумують по 1-2 речення.

– Улітку я сів на поїзд і поїхав до бабусі Орини. Моя бабуся живе в селі. У неї невеликий будинок і зелене подвір'я.

– Бабуся Орина розводить багато свійських птахів. Це качки, гуси, кури, індики. Гуси й індики – великі птахи, вони поважно ходять, гуси чалапають лапами і гелгочуть, а індики прикрасили себе червоними коралами.

Гуси ходять на річку гусаком купатися й пірнати.

Гуси й індики дуже ввічливі, охайні й чепурні птахи.

Вихователь разом із ляльками дає оцінку розповідям дітей.

– Пограти хочете?

(П.В. – Так).

– Зараз ми пограємо в гру "Індик".

(За віршем І. Січовика "Загадка" кн. "Читанка з природознавства" ст.111, к – 02р).

Діти стають у коло й лічилкою обирають "Індика".

Лічилка

– Ик, ик, ик!

Та це ж ти індик!

Після цього розказують слова віршика і розбігаються, кого "індик впіймає" – стає новим "індиком".

Набундючений, мов шар,
Задер голову до хмар.
На усіх кричить, гелгоче –
Налякати, мабуть, хоче.

- Діти, скажіть, які відкриття ви зробили для себе?
- Пригадайте, кому ми сьогодні допомагали?
- Що запам'яталось і сподобалось найбільше?
- Які нові слова ви запам'ятали?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками. (П.В. – До побачення. До нової зустрічі).

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ЛИСТОПАД. IV тиждень

Тема: ПОРИ РОКУ. ОСІНЬ.

Мета: збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про довкілля. Продовжувати знайомити зі словами-назвами та назвами ознак, характерними для осені. Продовжувати вчити відповідати на запитання "Який?", "Яка?".

Ключові слова: безрадісна, непогода, осінь, пізня, пора року, хазяйнує, холод.

Іменники: вітер, дощ, непогода, осінь, пора року, хмари, холод.

Дієслова: відчувати, кружляє, мокнуть, нагадує, розмокропогодилось, хазяйнує.

Прислівники: сумно, холодно.

Учити утворювати словотвірну іменникову категорію збільшеності за допомогою суфікса -ищ(е): вітрище, хмарище, деревище.

Учити утворювати словотвірну прикметникову категорію збільшеності за допомогою суфікса -ющ-: темнюща, мокрюща, холоднюща.

Вправляти в утворенні слів з протилежним значенням: сумно – весело, мокро – сухо, туман – сонце, журиться – потішатися.

Продовжувати вчити складати складносурядні речення з однорідними членами з приєднувальними сполучниками не тільки (не лише)..., а й: Не тільки вітер дує сильний, а й ще дощ пішов.

Продовжувати вчити вживати фразеологізми та правильно їх розуміти: У нас у лісі розпогодилося.

Продовжувати складати невеличкі розповіді за картиною, учити культурі мовленнєвого спілкування.

Сприяти розвитку оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються з вихователем, ляльками.

– Діти, подивіться, наші ляльки щось принесли із собою. Миколко, тобі цікаво?

(П.В. – Так, цікаво).

– Запитайте, будь ласка, у них – що принесли ляльки?

(П.В. – Калинко, Барвінку, що ви сьогодні принесли?

– Барвінку, Калинко, що ви тримаєте в руках?).

– Діти, це книга про пори року, ой яка гарна, які тут малюнки!

(П.В. – Покажіть нам. І ми хочемо побачити).

– А ще вірші які гарні й різні, хочете послухати?

(П.В. – Дуже хочемо. Так, я хочу послухати).

– Листопад холодний всіх вітрів скликає,

І чудове листя з дерева зриває.

Падають листочки, падають всі вряд,

Осінь вже на дворі... Місяць листопад.

(Уривок з вірша М. Стратієнко "Осінь казочка" ст. 72, кн. "Українське довкілля").

– Діти, про який місяць якої пори року ви почули у віршику?

(П.В. – Це листопад.

– Це про осінь вірш.

– Це осінній віршик).

– Правильно, молодці, а тепер назвіть, будь ласка, осінні слова з цього віршика.

(П.В. – Листопад, холодно, вітер.
– Листя падають.
– Осінь).

– Молодці! Калинка й Барвінок вирішили подарувати цю книжку нам, але за умови того, що ви розкажете все-все, що знаєте про осінь, згодні?

(П.В. – Так згодні.

– Ми спробуємо).

– У цій книжці є білі сторінки, і туди треба розмістити малюнки й озвучити текст для цих сторінок.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, скажіть, на які два періоди ділиться осінь?

(П.В. – Рання осінь.

– І пізня осінь).

– А яка зараз осінь?

(П.В. – Пізня осінь).

– За якими прикметами ви зробили такий висновок?

На дошку виставляється малюнок.

(П.В. – Тому що холодно, сірими хмарами затягнуте небо, йде дощ).

– Правильно, про такий стан погоди можна сказати – непогода, тобто погана погода. Повторіть, Петрику, Оксанко. Діти повторюють уголос, інші – пошепки.

– Скажіть, а що робить вітер?

На дошку виставляється малюнок.

(П.В. – Вітер зриває листочки.

– Вони кружляють і мокнуть).

– Коли йде дощ – навкруги сумно, холодно, ти помітив, Сергійку, як стало?

(П.В. – Коли йде дощ, навкруги сумно й холодно).

– У народі кажуть так: У нас у лісі розмокروطогодилося. Разом зі мною скажімо це нове слово.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– А як ви розумієте цей вираз?

(П.В. – Йде дощ.

– Стоїть погана погода).

– Молодці! Калинка рада, що не тільки з'являються нові малюнки в книжці, а й речення діти до них складають правильні.

– Подивіться на цей малюнок, як пізня осінь хазяйнує в природі, вона нам нагадує, що скоро прийде зима. Що робить осінь, Юлю?

(П.В. – Вона хазяйнує.

– Вона нагадує нам про зиму).

– Скажіть, що ви відчуваєте?

(П.В. – Мені сумно.

– Не хочеться йти на вулицю.

– Хочеться спати).

– Так правильно, тому що пізня осінь безрадісна, безлиста, глуха, сумовита й тужлива. Ось тобі, Оринко, листочок останній, називай, яка осінь, і передай його іншій дитині.

(П.В. – Осінь безрадісна безлиста глуха сумовита тужлива).

– Вставайте всі в коло, і розкажемо вірш про дядька листопада. Проводиться фізкультхвилинка.

Завітав до нас у сад	Крокують на місці,
Хмурий дядько листопад.	прикладають до лоба руку човником і озираються.
Хвилювались голі віти:	Піднімають руки вгору і махають ними.
– Чим нам гостя пригостити?	Розводять руками.
Залишились лиш опеньки	Напівприсідають.
У саду, під пнем стареньким.	

(На вірш В. Кравчука "Гість" ст. 70 кн. "Мої улюблені вірші, Тернопіль – 05р.)

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Підберимо знову текст до наших малюнків.
На дошці виставляються малюнки.
– Хто дує восени?
(П.В. – Вітер).
– А якщо це дуже сильний вітер, то можна сказати вітрище.

– По небу пливе хмара, а якщо вона дуже велика?
(П.В. – Це хмарище).
Далі діти за аналогією утворюють такі слова:
холод – холодище, дерево – деревище.

– Молодці, наступне завдання схоже. Послухайте, ніч яка?
(П.В. – Ніч темна).
– А якщо нічого не видно, навіть зірок і місяця немає на небі?
(П.В. – Ніч темнюща).
Далі за аналогією утворюють такі слова:
погода – мокрюща, холоднюща.

– Барвінку подобається, як сьогодні працюють Віка, Оксанка, Тарасик, вони уважно слухають запитання і правильно відповідають на них.

– Зараз ми пограємо в мовленнєву гру, яка називається "Скажи навпаки". Наприклад: я кажу – весело, а ви...
(П.В. – Сумно).
– Мокро – сухо, туман – сонце, журитися – потішатися.

– Молодці! Калинка запитує, чи вмієте ви складати речення із вставними словами не тільки..., а й... Подивіться на цей малюнок і складіть речення.

Якщо дітям важко, перше речення складає вихователь.

– Не тільки дує сильний вітер, а й ще йде дощ.
(П.В. – Осінь не тільки безлиста, а й безрадісна.
– Хмари не тільки затягли небо, а й ще пішов дощ).
– Молодці, такі цікаві й правильні речення вмієте складати, каже Калинка.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Ну що ж, багато малюнків до книги ми підібрали, багато слів і речень придумали. Тепер складімо розповідь про пізню осінь:

"До нас прийшла пізня осінь. Вона хазяйнує на полях, в лісі, в садках і нагадує, що скоро прийде зима. Погода в листопаді розмокروطогодилась. Вітер зриває останні листочки, і вони кружляють і мокнуть. Пізня осінь безлиста, безрадісна, сумовита, тужлива.

Вихователь разом із ляльками дає оцінку розповідям дітей.

– Наше заняття наближається до кінця, Калинка й Барвінок запрошують нас пограти в рухливу гру "Що буває восени".

Діти водять хоровод, у середині якого стоїть дівчинка-осінь.

Щедра осінь і багата

З подарунками прийшла.

То ж дозволь нам запитати,

Що ти осінь принесла?

Дівчинка-осінь: Різних овочів з городу,

Хліба з поля принесла!

Діти: Чи хорошу ти погоду В подарунок нам дала?

Осінь: Дощ, дощ, дощ!

Вихователь: Хто на дощ потрапить, діти –

Той і буде в грі водити!

Діти розбігаються. Обирають нову "Осінь".

– Діти, які нові ігри вам сподобались?

– Які нові слова вас зацікавили?

– Які відкриття зробили ви для себе?

– Які нові слова запам'ятали?

За традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички та прощаються з вихователем та ляльками.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

[illegible]

ДРУГИЙ квартал

ГРУДЕНЬ. I тиждень

Тема: ЛІС. ДЕРЕВА. КУЩІ. ЯГОДИ.

Мета: збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про навколишнє середовище. Закріплювати узагальнювальні слова: ліс, дерева, кущі; учити добирати визначення до цих слів.

Ключові слова: березовий, густе, гущавина, дерево, зеленіє, змішаний, кущі, ліс, підлісок, повітря, світле, соснове, темне, хаща, шелестить.

Іменники: береза, горобина, гущавина, дерево, дуб, запах, кущі, ліс, ліщина, осика, підлісок, повітря, сосна, тополя, хаща, ялинка.

Дієслова: рости, шуміти, зеленіти, живе, дихає, очищає, шелестіти, шуршати.

Прикметники: березовий, великий, густий, запашне, змішаний, листяний, лісове, сирий, сосновий, темний, хвойний, чисте, ялинковий.

Вправляти в утворенні дієслів із префіксом пере- для позначення подолання чогось: перебігти, перестрибнути, переступити.

Учити вживати суфікс -ну-: приснути, аукнути.

Учити утворювати нові слова – різні частини мови від прикметника та іменника: густий і листя – густолистий, дрібнолистий, темнолистий, світлолистий.

Учити дітей під час складання речень застосовувати в мовленні прийменник незважаючи на: Незважаючи на погоду, ми пішли до лісу.

Продовжувати вчити дітей підтримувати діалог, запропонований дорослим, "Прогулянка до лісу".

Під час рухливої гри "Листя" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, дітлахи!

(П.В. – Доброго ранку!

– Доброго дня!).

– Уже пора починати заняття, а Калинка й Барвінок ще не прийшли. Діти, поміркуймо, де вони?

(П.В. – Вони спізнюються.

– Може вони захворіли.

– Може на автобус спізнилися.

– Може квартиру не зачиняють).

– Так, ви маєте рацію. А ось нарешті й вони. Калинку, Барвінку, ви сьогодні спізнилися.

– Так, у нас поважна причина.

(П.В. – Яка у вас причина?).

– Ми ходили до лісу по гриби, тому і спізнилися.

(П.В. – А де ваші гриби?

– Хіба взимку ходять по гриби?).

– Так, ми це зрозуміли, але все одно задоволені, що побували в лісі!

– А ви, діти, були в лісі?
(П.В. – Так, авжеж, еге ж).

– Барвінок і Калинка бажають поспілкуватися з вами і перевірити, чи у вас теж такі враження від лісу, як у них.
Згодні?
(П.В. – Так, еге).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, скажіть, що ми називаємо лісом?
(П.В. – Там багато росте дерев.
– Це місце, де багато дерев).

– Правильно, такі місця називають в Україні ліс, гай, у них росте багато різних дерев та кущів. Гай російською мовою – роща.
Діти повторюють це слово.
– Ту частину лісу, за якою починається ліс, називають підлісок. Повторіть, Кирилку, Оксанко. (П.В. – Це підлісок).

– Чим далі ми будемо рухатися в ліс – тим більш густим він стає, і це називається гущавина, а якщо зовсім потрапити в непрохідний ліс – це називається хаша.
Діти повторюють і запам'ятовують нові слова. Щоб діти мали уявлення – на дошку протягом усього заняття виставляються відповідні малюнки.
– Дмитрику, спитай у ляльок, у яку частину лісу вони ходили?
(П.В. – Калинко й Барвінку, ви ходили в підлісок чи, може, в гущавину забирались?
– Ні, ми далеко не заходили в ліс, нам подобаються гаї, а хаші ми боїмось.
(П.В. – Чому?).
– Там Баба Яга живе.
– Діти, а у вас такі самі враження?
(П.В. – Так.
– Я боюся далеко ходити в ліс.
– Там темно, страшно, як на малюнку).
– Скажіть, а які дерева й кущі ростуть у лісі?
(П.В. – Ялинка, берези, дуби, тополі.
– Ліщина, горобина, осика.)

Вихователь виставляє малюнки дерев і кущів, діти їх називають.
– Подумайте, як називають ліс, де ростуть ялинки, сосни?
(П.В. – Ялинковий, сосновий ліс).
– Так, правильно сказати хвойний ліс, чому?
(П.В. – Тому що в дерев є хвоя).
– Правильно, молодець, Даринко! А як називають гай, де ростуть берези, дуби?
(П.В. – Березовий гай.
– Дубовий гай).
– Правильно, можна ще сказати листяний. Повтори, Павлику.

– А якщо разом ростуть різні дерева: і хвойні, і листяні, то такий ліс називають змішаний. Повтори, Сергійку, Таню, як називається такий ліс?
(П.В. – Такий ліс називають змішаний).
– Подумайте, який ще ліс?
(П.В. – Великий, густий).

– Молодці, Даринко, Павлику, ви сьогодні багато підбираєте потрібних слів. А Семенко скаже: березовий гай темний чи...

Виставляється фото.

(П.В. – Ні, він світлий).

– А ялинковий ліс, Наталочко?

(П.В. – Він темний).

– Діти, складімо речення з нових слів.

(П.В. – На малюнку великий, густий, темний, ялинковий ліс).

– Правильно. Калинка й Барвінок теж придумали таке речення.

– Діти, ви знаєте, що дерева – живі істоти? Подумайте, що вони вміють робити?

(П.В. – Деревя ростуть, зеленіють.

– Деревя живуть, дихають).

Якщо діти не кажуть, вихователь допомагає підібрати ці слова.

– А їхні листочки шумлять, шелестять, шурхотять. Це дуже приємно.

Діти повторюють ці слова із заплученими очима, уявляючи, як вони шелестять.

– Скажіть, у вас приємні враження від шелесту дерев?

(П.В. – Так, мені подобається як шумлять, шелестять деревя).

– Калинка й Барвінок пригадали, який вони відчули запах у лісі. Він лісовий, сирий, запашний. Повторіть, Сашку, Катерино.

(П.В. – Запах у лісі лісовий, сирий, запашний).

– Там пахне грибами, листям, корою деревя. А повітря в лісі завжди чисте, тому що деревя його...

(П.В. – Очищають.

– Вони дають нам чисте повітря.

– У сосновому лісі запашне повітря).

– Калинка й Барвінок з вами згодні. Молодці, правильне речення склали Оксанка, Тарасик.

– Деревя дарують нам чисте повітря, без якого нам важко жити. Ось послушайте віршик.

Дружить дерево з людьми,

Простяга гілки – візьми.

Не обділює нікого:

Ні старого, ні малого.

– Молодці! Ви сьогодні запам'ятали так багато нових різних слів, що час уже відпочити.

Проводиться фізкультхвилинка.

Ми садили у полі

І дубочки, і тополі,

І осики, і ліщину,

І червону горобину.

Руки на поясі, напівприсідання.

Руки підняти вгору і з'єднати долонями.

Розвести руки по одній вправо, вліво.

Покружляти на місці.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, допоможімо Калинці й Барвінку знайти доречні, точні слова для передачі своїх вражень і почуттів. Вони кажуть, що бояться ходити в темний ліс, а якщо з'єднати ці два слова – темнолистяний. Тепер ви спробуйте зі слів світлий і листя утворити нове слово.

(П.В. – Світлолистий).

Далі діти за аналогією утворюють нові слова: густолистий, дрібнолистий.

– Коли Калинка й Барвінок ходили лісом, їм зустрічалися різні перешкоди, які треба було подолати. Наприклад переступити через гілку. А тепер ви.

Виставляються малюнки.

(П.В. – Перестрибнути яму. Прибігти на інший бік).

– Молодці, а якщо загубилися в лісі, треба крикнути, або...

(П.В. – Аукнути в лісі).

– Калинко й Барвінку, вам подобається, як допомогли вам дітки?

– Так, кажуть ляльки, і вони теж будуть точніше висловлювати свої думки.

– Зараз ми проведемо мовну вправу, яка називається "Придумай речення", але речення треба придумати так, щоб воно починалося зі слів незважаючи на. Послухайте, будь ласка: Незважаючи на погоду, ми пішли до лісу. Тепер ми слухаємо ваші речення.

(П.В. – Незважаючи на нас, сорока стрекотіла на весь ліс.

– Незважаючи на пні та гілля, ми йшли до ялинки).

Якщо дітям важко, вихователь допомагає малюнками.

– Молодці! Добрі знання сьогодні показують Оксанка, Миколко, Валя, Євгенко.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Ось і підійшов час влаштувати нам розмову-діалог на тему "Прогулянка до лісу". Зараз ми з Даринкою будемо розмовляти, а ви – пригадувати всі нові слова, які ви сьогодні запам'ятали.

– Доброго дня, Даринко!

– Доброго дня, Наталіє Іванівно!

– Ти така весела, щічки червоні.

– Я була в лісі на прогулянці.

– У який ліс ти ходила?

– Я з татком ходила в сосновий гай.

– Які сосни там ростуть?

– Усі сосни високі, великі, замість листочків у них хвоя.

– Яке повітря в лісі?

– Повітря в лісі чисте, запашне, але сире.

– Чому?

– Тому що дерева наші друзі, вони очищують повітря.

– А інші дерева там є?

– Так, я бачила ялинки, берези, дуби, тополі.

– Що вони вміють робити?

– Вони шумлять, шелестять своїми листочками.

– До побачення, Даринко!

– До побачення, Наталіє Іванівно!

Далі діти за аналогією складають свої діалоги, вихователь разом з ляльками оцінює їх.

Гру починають дівчатка й хлопчик, які ходять по кімнаті й разом з іншими дітьми, які стоять окремо, кажуть слова.

(Усі разом утворюють коло і кружляють).

– Які нові слова ви запам'ятали?

– До зустрічі).

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ГРУДЕНЬ. II тиждень

Тема: ЛІС. ДЕРЕВА. КУЩІ. ЯГОДИ. КВІТИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Учити перераховувати якості, властивості предметів, намагатись давати їм характеристику, формувати вміння найбільш точно застосовувати слова, що підходять до конкретної ситуації або опису.

Ключові слова: бал, гарні, дивні, квіти, комплімент, ніжні, пишнобарвні, свято.

Іменники: айстри, барвінок, волошки, гвоздики, дзвіночки, жоржини, квіти, комплімент, конвалії, краса, кульбабки, мак, підсніжник, пролісок, ромашка, свято, троянди, фея, чорнобривці.

Дієслова: дарувати, захищати, милуватися, оберігати, радувати, ростуть.

Прикметники: весняні, гарні, дивна, дивовижна, квіткове, квітчастий, літні, ніжні, осінні, пахучі, пишнобарвний, різнокольорові, тендітні.

Прислівники: багато, мало.

Учити утворювати дієприкметники теперішнього часу: квітуча, пахуча, живуча.

Учити дітей утворювати синонімічний ряд слів: білий (білосніжний, сніжно-білий, молочний, лілейний); голубий (блакитний, ясно-голубий, небесний, барвінковий, волошковий, лазуровий); ніжний (оксамитовий, бархатистий, шовковий).

Під час складання речень вправляти й слідкувати за правильним уживанням іменників у родовому відмінку множини: волошок, підсніжників, конвалій, жоржин.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету відповідно до ситуації: учити робити компліменти: "Дозвольте подарувати вам ці гарні квіти", "Ти така гарна, як квітка", "Мені дуже подобаються ці квіти"; емоційно і радо вітатися.

Під час переказу літературного оповідання "Хрещатий барвінок" учити дітей, зв'язно, послідовно й виразно відтворювати готовий текст.

У рухливій грі "Квітковий хоровод" учити співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти. Сьогодні такий гарний день, а ми з вами вже вивчили нове гарне вітання, привітайтесь, будь ласка.

(П.В. – І вітаю небо я,

– І вітаю вітер я,
– І вітаю сонце я,
– Добрий день, моя земля!
– Мій рідний край!).

– Калинці й Барвінку дуже сподобалось ваше вітання, воно таке щире й радісне, молодці. Наші ляльки отримали листівочку, у якій міститься прохання, а як його виконати, вони не знають. Ви згодні їм допомогти?

(П.В. – Так, допоможемо.

– Авжеж, еге).

– Послухаймо, про що написано в листівці.

"Добрий день, Калинко й Барвінку! Коли приходе весна і припікає сонечко, я найперший з'являюсь на землі, але життя моє не дуже довге і я не знаю, чи з'являються після мене ще інші квіти. Я так хотів би їх побачити і почути, які вони, допоможіть у моєму проханні. Підсніжник".

– Діти, від кого листівка?

(П.В. – Листівку прислала квітка підсніжник.

– Це написав підсніжник).

– Подумаймо, як можна йому допомогти?

(П.В. – Не знаю.

– Нехай з'являється влітку.

– Можна фото інших квіті йому надіслати).

– Так, молодці, Калинка й Барвінок вдячні вам за ці пропозиції. Я ось подумала, а якщо ми запросимо всі квіти на квіткове свято, влаштуємо бал, на якому з'являться всі квіти.

(П.В. – Так, ми теж хочемо на бал.

– Мені подобається квіткове свято).

– Скажіть, а чому влітку не видно конвалій, бузку, кульбабок?

(П.В. – Тому що вони цвітуть тільки навесні).

– Правильно, молодці. А чому я не бачу таких квітів, як мак, троянди, гвоздики?

(П.В. – Тому що ці квіти цвітуть улітку).

– Правильно, тобто всі квіти цвітуть відповідно до своєї пори року, бувають весняні...

(П.В. – Квіти. Літні квіти. Осінні квіти).

– А зимові квіти є?

(П.В. – Ні взимку їх немає.

– Вони замерзнуть від морозу).

– Правильно, казкова фея квітів дозволила нам зібрати всі квітники кожної пори року на квітковий бал.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Першою на наш бал прийшла квітка, яка теж з'являється дуже рано. Послухайте:

Навесні я зацвітаю

Синім цвітом серед гаю.

Відгадайте, що за квітка?

Бо мене не стане влітку.

(Пролісок).

На дошку виставляються малюнки.

(П.В. – Це пролісок.

– Ця квітка називається пролісок).

Далі виставляються малюнки інших весняних квітів.

– Діти, хто ще завітав на бал разом із проліском?

(П.В. – Підсніжник, барвінок, кульбабка, конвалія).

– Якщо це самі перші квіти, то вони які?

(П.В. – Маленькі, ніжні).

– Можна ще сказати тендітні, дивовижні. повтори Оксаночка, які квіти навесні?

(П.В. – Квіти навесні маленькі, ніжні.

– Тендітні, ніжні).

– Вони ростуть і дарують нам свою дивну красу.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Калинка й Барвінок зустрічають квітку, яка прийшла із літа.

З'явилися в траві сестрички –

Жовті очі, білі повічки. (Ромашки).

(П.В. – Це ромашки.

– Ця квітка називається ромашка).

– Правильно, ромашка – дуже корисна рослина, вона оберігає й захищає наше здоров'я від хвороб. Що вона робить, Кирилку?

(П.В. – Ромашки нас оберігають і захищають від хвороб.

– Мені мама дає пити ромашковий напій).

– Які ще квіти прийшли з ромашками?

(П.В. – Волошки, дзвіночки.

– Троянди, мак, гвоздики).

– Правильно, ми раді їх бачити, скажіть їм про це.

(П.В. – Квіти, ми раді бачити вас на нашому святі (балі)).

– Ви знаєте, що влітку якнайбільше цвіте квітів. Вони всі різнокольорові, пишнobarвні, квітчасті. Діти, які нові слова ви почули від мене?

(П.В. – Квіти пишнobarвні, квітчасті).

– А яке знайоме слово ви почули від мене?

(П.В. – Квіти різнокольорові).

– Молодці! Улітку квіти радують нас, ними ми милуємося. Повторіть, Сергійку, Олексійку.

– Калинка й Барвінок уже зустрічають гостей осені, послухайте, будь ласка.

– Я весела Хризантема,

Шепочу я восени.

Хоч і холод, ми цвітемо

І веселі бачим сні.

(П.В. – Цей вірш про Хризантеми).

На дошку виставляються малюнки осінніх квітів.

– Які квіти ще прийшли разом з Хризантемами?

(П.В. – Чорнобривці. Айстри. Жоржини).

– Молодці. Калинка просить щоб ви склали речення за малюнками і сказали, коли багато квітів, коли мало.
(П.В. – Весною і влітку квітів багато.
– Восени квітів мало).

– Яке гарне квіткове свято в нас, квіти барвисті, пишнobarвні, так і хочеться сказати комплімент. Іванку, скажи, будь ласка, комплімент тій квіточці, яка тобі подобається.

(П.В. – Мені подобаються дивовижні жоржини.

– Конвалії, як срібні дзвіночки.

– Троянди пахучі й ніжні).

– Квітам дуже сподобались ваші компліменти. А ось Сергійко хоче сказати комплімент нашим дівчаткам.

(П.В. – Дівчатка, ви такі гарні, як квітки.

– Мені подобаються дівчатка, тому що схожі на квіти.

– Дозвольте подарувати вам ці квіти).

– Я теж дуже рада, що наші діти виховані і вміють розказати про свої почуття.

– Діти, квітка Мак запрошує нас на фізкультхвилинку.

Летіла жар-птиця над полем пшениці, Діти бігають,
Зронила пір'їну з небес на долину, присідають,
Пір'їна упала і квіткою стала. повільно встають
і піднімають руки вгору.

(На вірш В. Паронової "Мак" кн. "Мої улюблені вірші" ст. 210, Тернопіль 05р.)

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, наші квіти – одна краще одної, скажімо знову компліменти, але тільки одним словом. Наприклад: від слова квітнути – квітуча.

Далі діти утворюють інші пари слів: пахнути – пахуча,
жити – живуча.

– Молодці! Складімо речення про тих, кого багато в нас на світі.

(П.В. – У нас багато на світі волошок, підсніжників, конвалій, жоржин).

– Барвінок просить нас звернути увагу на білий колір таких квітів, як підсніжники, лілії, ромашки. Наприклад: підсніжник білий, як сніг, або білосніжний.

Далі діти продовжують синонімічний ряд за допомогою малюнків і питань вихователя.

(П.В. – Ніжно-білі, молочні, лілейні).

– Молодці! Гарні слова дарують сьогодні квіткам Даринка, Оленка, Максим, Петрик.

– А Калинка хоче звернути вашу увагу на голубий колір квітів: пролісків, волошок. Наприклад: проліски – як небо, або небесні.

Далі за аналогією діти утворюють інші слова: блакитні, ясно-голубі, лазурові, барвінкові, волошкові.

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, квітка Барвінок дуже хоче, щоб про нього всі знали. Зараз я прочитаю невеличке оповідання про нього, а ви близько до тексту його розкажете. Оповідання називається "Хрещатий Барвінок". Лялька Барвінок теж із задоволенням послухає.

– Прекрасна, гарна ця рослина. Затінку й морозу не боїться, росте майже у всіх лісах в Україні. Ось чому цілу Україну можна назвати барвінковим краєм. Коли сходять сніги, розливаються води, дівчата співають пісні про запашний, "хрещатий барвінок".

(кн. "Твоя чи таночка" за редакцією П.М. Мовчана, Дніпропетровськ – 94р.)

Далі діти розказують оповідання, а вихователь разом з ляльками оцінюють їх.

– Наближається до кінця наше свято, і тому я запрошую всіх вас на великий "Квітковий хоровод".

– Нумо, любі квіточки,
Подаруйте пелюстки,
Закружляйте у таночку
У чарівному віночку.
(Діти ходять у хороводі і співають).
– Ой, які ми гарні!
Веселі, різнобарвні!
Не будемо сумувати,
А будемо танцювати.
(Виконують різні танцювальні рухи).

– Молодці! Скажіть, що запам'яталося вам найбільше?

– Що здивувало вас?

– Що хотілось повторити?

– Які нові слова запам'ятали?

За традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички.

– Я дуже рада, що свято сподобалось і вам, і нашим гостям-квіткам, лялькам. Квіти – це краса, яку треба берегти, милуватися. Тому й прощатися ми будемо теж віршиком, який вам дуже подобається.

Дуже квіти бережіть і ніколи їх не рвіть,
Бо чарівної краси не побачим я і ти.
Хай вони ростуть у лузі,
Бо всі квіти – наші друзі!

Тривалість заняття – 30 хвилин.

ГРУДЕНЬ. III тиждень

Тема: ДИТЯЧІ ЗАБАВИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля, формувати вміння найбільш точно застосовувати слова, що підходять до конкретної ситуації.

Ключові слова: гра, дозвілля, іграшки, ігри, лічилка, цяцька.

Іменники: гра, дзига, дозвілля, забавка, іграшки, ігри, сопілка, цяцька.

Дієслова: бавитись, грати, розважатися, складати.

Прикметники: гарна, давнішня, любима, нова, улюблена.

Прислівники: дружно, разом.

Вправляти у творенні різних форм дієслів, стежити за правильним уживанням їх: бавитися – бавишся – бавитимуся – бавився – бався.

Утворювати наказові форми дієслів із часткою -но: візьми-но, поклади-но, перестав-но, заховай-но.

Учити вживати в давальному відмінку паралельні закінчення у ряді слів: брату – братові, гостю – гостеві.

Продовжувати вчити складати речення з єднальним сполучником також.

Учити дітей складати невеличку казку про одну або набір іграшок (за бажанням), спілкуватися спокійно-лагідним тоном.

У рухливій грі "Антон і Алла" вчити співвідносити слова і рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Добрий день, малече!
(П.В. – Доброго ранку!).
– Доброго ранку, дітворо-дрібного! – вітаються Калинка й Барвінок.

– Ой, так гарно. Спитайте, чому ляльки так привіталися?
(П.В. – Доброго ранку, Калинко, Барвінку!
– А чому ви так із нами привітались?).
– Тому, що в нас гарний настрій, і любимо гратися, а ви?
(П.В. – Ми теж любимо гратися).
– А то все заняття та заняття, ніколи пограти, ми навіть принесли свої улюблені іграшки, – кажуть ляльки.

– Так, я знаю, що всі діти люблять грати, тому сьогодні пропоную розмовляти тільки про іграшки, ігри, а краще про улюблені іграшки. Ви згодні?
(П.В. – Так, авжеж, еге).

– Спитайте, будь ласка, з якими іграшками прийшли Калинка й Барвінок.
(П.В. – Калинко, з якою іграшкою ти прийшла?
– Барвінку, з якою іграшкою ти прийшов?).
– Барвінок відповість вам віршиком-загадкою:

Паличка з дірками
І проворні пальці –
Любо її слухать
В лісі на галявинці.
(Сопілка).

– А Калинка теж відповість віршиком-загадкою:

Гуде, а не літак
Крутиться, а не колесо.
(Дзига).
(П.В. – Це юла).
– Правильно, це російською мовою, а українською, згадайте, "пошукайте" це слово в скриньці-скарбничці.
(П.В. – Це дзига).
– Молодець, Тетянко, пригадала це слово.

Вихователь виставляє на стіл іграшки.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, з якими іграшками ви любите гратися?
(П.В. – Я люблю гратися з лялькою.
– Я люблю гратися з літаком.
– Я люблю гратися з машиною).
– Це ваші любимі іграшки?
(П.В. – Так, атож).

– Можна сказати любимі, улюблені іграшки.

Діти повторюють нове слово.

– Чому вони улюблені?

(П.В. – Тому що гарні, красиві.

– Мені вчора купили нову іграшку).

– Так, нові іграшки дуже приваблюють, а як назвати ті іграшки, які у вас давно?

(П.В. – Це старі іграшки).

– Можна ще сказати – давнішні. Повторіть, Кирилку, Олю.

– Подивіться, у мене пірамідка, але на ній немає кілець.

– Я вам роздам їх, а ви пригадайте всі слова, які підходять до гри. Спочатку почну я, перше кільце – гра.

Далі діти кажуть слова: іграшки, ігри, бавитись, грати
і надіваються кільця.

– У мене залишилося ще 3 кільця.

Вихователь надіває одне і каже: забавка, довкілля, розважатися.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Не вистачає одного кільця, Калинка й Барвінок називають останнє слово: цяцька, або іграшка. Повторіть, Олечко, Надю.

– Молодці, а точніше сказати – грали разом, дружно. Як ми грали, Наталко, з пірамідкою.

(П.В. – Ми грали дружно, весело).

– Молодці, скільки нових слів запам'ятали. Трохи відпочиньмо з Калинкою й Барвінком.

Проводиться фізкультхвилинка.

У Милочки-Крутилки

Є дзига заводна.

Діти ходять по колу.

Як заведеш – покрутиться

Уявляють, що заводять, кружляють

І спиниться вона.

і зупиняються.

А Милочка-Крутилочка,

Мов дзига, так і так

Все крутиться та крутиться,

Кружляють то в один бік,

Не спиниться ніяк.

то в інший.

На вірш Г. Бойко "Віршики-веселинки" ст. 2.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Дітлахи, гратися можна не тільки іграшками, а й словами. Змінімо слово бавитись. Я буду ставити запитання, а ви – відповідати на них.

1. Що робити?

(П.В. – Бавитись).

2. Що я роблю?

(П.В. – Бавлюсь).

3. Що ти робиш?

(П.В. – Бавишся).

4. Що ми будемо робити?

(П.В. – Бавитись).

5. Що ти робив?

(П.В. – Бавився).

6. Я дозволяю...

(П.В. – Бався).

– Молодці, правильно відповіли Оксанка, Петрик, Костя. Скажіть, а хто хоче побути зараз вихователем, але до цього треба правильно виконувати завдання: до кожного слова додавати частку -но: візьми-но. Далі діти за аналогією кажуть інші слова: поклади-но, перестав-но, покажи-но, заховай-но.

– Молодці, я знаю, що ви вмієте ділитися іграшками. Дарино, у тебе є братик?

(П.В. – Є, так.)

– І ти свою іграшку даєш...

(П.В. – Брату, братові).

– А якщо гість прийде?

(П.В. – Я свою іграшку дам гостеві).

– Правильно, молодці!

– Барвінок із Калинкою дуже люблять, коли ви складаєте речення зі вставними словами. Сьогодні вони принесли нам слова а також. Послухайте: Я люблю бавитися з м'ячем, а також із машиною. Тепер, будь ласка, ви.

(П.В. – Я люблю забавлятися з пазлами, а також із лото.

– Я люблю гратися з конструктором, а також із будівельним матеріалом).

– Я люблю бавитися з ляльками, а також з іншими цяцками.

– Такі гарні речення. калинка і Барвінок пропонували вам сюрприз.

На столі виставляються різні набори іграшок.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

(П.В. – Ой, які гарні іграшки.

– Ой, скільки їх багато).

– Це ви – друзі наших ляльок, і вони просять, щоб ви придумали про них невеличку казку, можна про одну іграшку або про набір іграшок, і порадували їх. Наприклад: "Жив собі маленький ведмедик Боня і була в нього мама ведмедиця Соня. Ведмедик Боня мав своїх друзів – білочку Горішинку, зайчика Хрумчика, їжачка Голочку та лисичку Лесю. Одного разу мама Соня приїхала додому на великій машині, а ведмедик Боня ніколи не їздив на такій. "Мамо, можна я покатаюсь на великій машині", – каже ведмедик. "Можна", – відповіла йому мама, і ведмедик Боня сів і поїхав до своїх друзів.

"Ой, яка гарна машина", – сказали його друзі. – "Ми теж хочемо покататися!" Тоді ведмедик Боня посадив у машину своїх друзів: білочку Горішинку, зайчика Хрумчика, їжачка Голочку і лисичку Люсю. І вони поїхали кататися, їм було весело і радісно.

Діти придумують різні казки, а вихователь разом із Барвінком і Калинкою оцінюють їх.

– Уже прийшов час гри.

Проводиться рухлива гра "Антон і Алла".

(кн. "Рахункова абетка, Тернопіль – 2005р.)

Утворивши коло, усі рухаються то вправо, то вліво і співають (або промовляють). Посередині двоє дітей – Антон і Алла.

Антон і Алла
По саду ходили,
Ні, не їли, ні, не пили,
Тільки так робили!

Коло зупиняється, Антон і Алла виконують різні загальнорозвивальні вправи, а всі інші імітують. Далі діти продовжують співати (або промовляти), коло рухається в протилежний бік.

А як все зробили,
То інших гонили. (двічі)
Хто не втік,
Того зловили (двічі)
Коло розбігається, а ті, хто був усередині, намагаються зловити собі заміну.

– Молодці! Сподобалася вам гра?
(П.В. – Так).

– Чого нового ви навчилися на занятті?
– Які завдання, ігри сподобалися вам?
– Пригадайте, кому ви допомогли на занятті?
– Які нові слова запам'ятали?

Діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками.

Тривалість – 30 хвилин.
ГРУДЕНЬ. IV тиждень

Тема: СВЯТА НАШОЇ РОДИНИ. СВЯТИЙ МИКОЛАЙ.

Мета: продовжувати знайомити дітей із традиціями, звичаями та обрядами українського народу. Збагачувати словник дітей на основі знань і уявлень про ці звичаї та обряди, учити добирати визначення до цих слів.

Ключові слова: гостинці, захищати, народне, оберігати, радісний, Святий Миколай, свято, чудотворець.
Іменники: гостинці, захисник, (Святий) Миколай, народний, печиво "миколайчики", покровитель, свято, чудотворець.

Дієслова: допомагати, дякувати, захищати, наглядати, оберігати, чекати.

Прикметники: весела, дбайливий, добрий, радісний, слухняний, старенький, чемний, чуйний.

Прислівники: колись-но, кожного.

Продовжувати збагачувати словник дітей українськими прислів'ями: "Не одяг прикрашає людину, а добрі справи", "Добра людина наче сонечко, кожний коло неї зігріється".

Учити дітей брати участь у діалозі на тему "Свято Святого Миколая", учити дотримуватись культури мовленнєвого спілкування, своєчасно змінювати емоційний тон розмови відповідно до ситуації спілкування.

Вправляти в утворенні нових дієслівних форм із префіксом про-: казати – проказати, мовити – промовити.

Утворювати різні форми ступенів порівняння прикметників за допомогою суфіксів і префіксів: старий – старенький – старуватий – занадто старий.

Учити співвідносити іменники з дієсловами, від яких вони утворені: гуркіт – гуркотіти, крик – кричати, сміх – сміятися, спів – співати.

У рухливій грі-хороводі "Свято" учити співвідносити слова та рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, дітки!

(П.В. – Доброго ранку! Доброго дня!).

– А чого це забули привітатися наші ляльки. Запитайте в них?

(П.В. – Калинко, Барвінку, доброго ранку!

– Чому ви сьогодні з нами не вітаєтесь?).

– Послухаймо, вони щось про себе приказують:

– Святий Миколаю, прийди до нас з раю,

Принеси нам дари кожному до пари.

Цукерки смачненькі, булочки пухкенькі,

Книжечок багато читати у свято.

– Так, я здогадалась, мова йде про свято...

(П.В. – Святого Миколая).

– Правильно.

Ляльки:

– Добрий ранок, діти! Ми їздили в Карпати до дядька в гості і нам дуже сподобалось, як там зустрічають свято Миколая, що навіть забули з вами привітатися. Вам подобається це свято?

(П.В. – Так подобається.

– Мені подобається це свято).

– А чому воно вам подобається?

(П.В. – Святий Миколай під подушку подарунки ховає.

– А мені в чобіток послав подарунок).

– А що ви знаєте про це свято?

(П.В. – Хто не слухається, тому Миколай під подушку лозину кладе).

– Правильно, Калинка й Барвінок розказали мені дуже багато цікавого, і я хочу, щоб ви теж знали про це, згодні?

(П.В. – Так, аякже, авжеж).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На дошку виставляються малюнки зими й Миколая.

– Свято Миколая – давнє українське свято, найбільш урочисто відзначають зимового Миколая. У цей час зима вже повністю вступила у свої права, якщо часто йшов сніг, говорили що це Микола бородою трусить – дорогу стелить. Це дуже веселе, радісне свято.

– Діти, подумайте, як Миколай ставиться до дітей?

(П.В. – Він любить дітей. Захищає нас, він добрий).

– Правильно, можна ще сказати оберегає, допомагає й наглядає за дітками.

Діти повторюють нові слова і запам'ятовують їх.

– Він допомагає бути якими?

(П.В. – Треба бути добрими, слухняними.

– Треба добре все робити, усіх поважати).

– Молодці, а ще треба бути чемними, чуйними, ці слова ми вже клали до нашої скриньки-скарбнички. Тому скажімо ще, якими ви повинні бути?

(П.В. – Ми повинні бути чемними, чуйними.

– Я буду чемним і чуйним).

– Тоді і Миколай буде до дітей дбайливим (російською мовою, якщо хто забув, – це заботливый). Повтори, Сергійку, який Миколай?

(П.В. – Він дбайливий до дітей).

– Правильно, Калинка й Барвінок кажуть, що в народі його називають покровитель, захисник дітей. Повторіть, Оксанко, Соню.

Діти повторюють вголос, інші – пошепки.

– А ще його називають чудотворець. Повторіть це слово і подумайте, із яких двох слів воно складається.

(П.В. – Чудо і творити).

Якщо діти не відповідають, вихователь приходить їм на допомогу.

– Чудо – це щось дуже гарне. Що може зробити Миколай?

(П.В. – Подарунки принести).

– Правильно, можна сказати подарунки, а можна – гостинці. Що, Тарасику, приносить Чудотворець Миколай?

(П.В. – Чудотворець Миколай приносить подарунки, гостинці).

– Колись-но давно таким гостинцем було печиво, яке називається "миколайчики". Калинка й Барвінок у кінці заняття пригостять вас "миколайчиками".

Діти повторюють це слово.

– Тому всі українські діти дуже чекають на свято Миколая і дякують за подарунки.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Калинка й Барвінок задоволені тим, що ви запам'ятали багато нових слів, молодці! Мабуть, утомилися, відпочиньмо трохи.

Проводиться фізкультхвилинка.

Рип-рип, рип-рип,	Діти стоячи переминаються
Поскрипує сніжок.	з носка на п'ятку.
Стук-стук, стук-стук,	Присідають і уявляють що стукають
Хтось кличе діточок.	кулачками лівої, правої руки.
Гей, малята, уставайте,	Піднімаються на ноги,
Двері гостю відчиняйте,	розводять руки в боки.
Бо приходить Миколай,	Крокують на місці.
Чемним дітям буде рай!	

(На вірш Юрка Савицького "Ми чекали Миколая" кн. "Зима йде – свята несе", укладач В.Федієнко, видавничий дім „школа”, Харків – 2003р.)

3 частина.ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, скажіть, Миколай – молода людина чи стара?

(П.В. – Миколай – стара людина).

– Спробуймо трохи змінити слово старий. Як можна по-іншому сказати? Старий...

(П.В. – Старенький. Старуватий. Занадто старий).

Вихователь допомагає сказати останнє слово.

– Молодці! Сьогодні добре працюють Маринка, Сашко, Тарасик.

– Калинка пропонує нам ще одну мовленнєву вправу, вона буде казати слово, а ви повинні перед ним поставити частинку про- і вийде нове слово, спробуймо: казати.

(П.В. – Проказати).

– Мовити.

(П.В. – Промовити).

– Барвінок теж приготував мовленнєву вправу і хоче, щоб ви змінили і його слова. Зараз я спробую.

– Що? – Гуркіт.

– Що робити? – Гуркотіти.

Далі діти за аналогією утворюють інші пари слів: крик – кричати, сміх – сміятися, спів – співати.

– Молодці! Стільки багато слів запам'ятали і сказали. Ляльки кажуть, що в гостях вони почули, як старі люди казали прислів'я, але не змогли їх пояснити, допоможемо їм.

1. "Не одяг прикрашає людину, а добрі справи".

(П.В. – Це прислів'я про те, що треба робити добрі справи, вчинки.

– Хлопчик може гарно вдягнутий, але він ображає інших, не ділиться цукерками).

– Правильно, зрозуміли, Калинко й Барвінку?

– Так.

– А тепер наступне прислів'я.

2. "Добра людина наче сонечко, кожний коло неї зігріється".

(П.В. – Це прислів'я про Миколу, він усім подарунки роздає і всі його люблять.

– У мене є друзі хороші, і нам добре грати разом).

– Молодці! Калинка й Барвінок тепер будуть знати, де казати ці прислів'я.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви тепер знаєте, який Миколай, і тому легко можете підтримати діалог про нього. Послухайте, як ми з Даринкою будемо розмовляти, а потім ви.

– Доброго дня, Даринко!

– Доброго здоров'я, Наталіє Іванівно!

– Що ти тримаєш у руках?

– Це подарунок-гостинець від старенького Миколу.

– А він який?

– Миколай дуже добрий, він Чудотворець. Захищає, оберігає й наглядає за дітками, щоб нам було добре.

– А коли він приходить?

- Кожного ранку ми чекаємо це свято.
- Якою ти повинна бути?
- Я теж повинна бути слухняною, чемною, чуйною.
- До побачення, Даринко!
- Бувайте здорові і ви, Наталіє Іванівно!

Далі інші пари дітей складають подібні діалоги, а вихователь разом із Калинкою й Барвінком оцінюють їх.

- Наближається до кінця наше заняття, і Калинка з Барвінком запрошують нас на святковий хоровод.

Діти ходять по колу і співають посміхаючись, у кінці вихователь із ляльками роздають печиво "миколайчики".

- Гей, гей-гей, пошлемо листочок до раю:

"Не забудь нас, святий Миколаю".

Вас прохають хлопці і дівчата,

Щоб ми завжди були чемні і милі,

До садочка охоче ходили,

Шанували матусю і тата

Та любили сестричку і брата.

(вірш, книга "Українське довкілля" ст.119, Смолоскип – 2003р.)

- Молодці! Скажіть, чого нового ви навчилися?
- Пригадайте, кому ви допомогли на занятті?
- Що запам'яталось більше за все?
- Які слова вас зацікавили?

Далі діти за традицією складають слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками.

(П.В. – Доброго вам здоров'я.

– Бувайте здорові).

Тривалість заняття – 30 хвилин.

СІЧЕНЬ. І тиждень

Тема: ПОРИ РОКУ. СВЯТА НАШОЇ РОДИНИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень, про довкілля. Продовжувати закріплювати узагальнювальне словосполучення родинні свята, учити добирати визначення до цих слів.

Ключові слова: віншувати, жартівливий, родина, родинне, свята, щедрівки, щедрувати.

Іменники: віхола, завірюха, замет, кучугури, нагорода-гостинець, родина, свято, хуртовина, щедрівки.

Дієслова: віншувати, вітати, намели, поздоровляти, розчистити, славити, співати, щедрувати.

Прикметники: веселі, добрі, жартівливий, непролазний, непрохідний, новорічне, родинне.

Прислівники: ліворуч, праворуч.

Учити вживати суфікс -ну-: стукати – стукнути, грюкати – грюкнути, смикати – смикнути.

Навчити утворювати іменники із суфіксом -ин- при виділенні одного предмета із загальної маси: горошина, цибулина, квасолина, намістина.

Учити утворювати нові дієслівні форми за допомогою префіксів роз-, об-, та постфікса -ся(-сь): гуляти – розгулялися, розгулялись; пити – обпилися, обпились, їсти – об’їлися, об’їлись.

Учити складати невеличку сюжетну розповідь на тему "Як ми щедрували".

У рухливій грі-хороводі "Ой, чи є, чи нема пан господар дома" співвідносити слова з рухами.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються.

(П.В. – Доброго ранку!

– Доброго дня!

– Доброго вам здоров’я!).

– Діти, наші Калинка й Барвінок готуються до Новорічної вистави, послухаймо, як це в них виходе.

Звучить фонограма музики, як завиває вітер взимку, вихователь виконує ролі (нові слова підсилюють голосом).

Барвінок:

– Ого, яка зима прийшла, скільки снігу намела, а вітер який!?

Калинка:

– Ой-ой-ой, Барвінку, подивись уважніше, які намети намело, непролазні. Як же ми щедрувати підемо до бабусі Орисі й діда Кіндрата. А я такі щедрівки приготувала.

Барвінок:

– Не хвилюйся, сніг перестане, і ми підемо на родинне свято.

– Вам сподобалося, діти?

(П.В. – Так, сподобалося!).

– Діти, мабуть, ви почули в мовленні ляльок якісь нові, незнайомі слова.

(П.В. – Так, почули.

– А що таке намети?

– А що таке щедрувати?

– А що таке щедрівки?).

– Молодці! Ви дуже уважні, і я рада разом із Калинкою й Барвінком, що ви помічаєте нові слова. Ми із задоволенням пояснимо їх, тому що це святкові слова і до нас наближаються ще багато родинних свят. До речі, як ви розумієте ці слова – родинні свята.

(П.В. – Це коли родина святкує разом.

– Це коли всі разом збираються.

– Це коли приїздять інші родичі і всі разом роблять свято).

– Ви вже знаєте, що існує свято "Колядки", ходили колядувати, може хто пам’ятає і хоче розказати "колядку".

(П.В. – Коляд, коляд, колядниця,

Добра з медом паляниця,
А без меду не така,
Дайте, тітко, пирога).
– Молодці!

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Уже давно в нашому краї господарює Зима, і до неї в гості приїхали її сестри – Віхола, Завірюха, Хуртовина.
Повторіть ці слова.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Це такий стан погоди, коли падає сніг і дує сильний вітер.
На дошку виставляються відповідні малюнки.

– Зима із своїми сестрами замели всі стежки, намели великі снігові замети й кучугури. Російською мовою – це сугробы і бугры.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Шляхи стали непролазними і непрохідними. Які стали шляхи, Іванку?
Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Але вийшли веселі українські люди зі своїми родинами і розчистили замети. Що зробили люди, Настю?
Діти за вихователем повторюють нові слова.

– У цей вечір люди печуть пироги, ліплять вареники, ходять по вулиці і співають віршики-пісеньки, які називаються щедрівки. Ось послухайте, які знають наші ляльки.

Щедрівочка щедрувала,
Під віконце підбігала:
– Що, бабусю, напекла,
То неси нам до вікна.
Не щипай, не ламай,
А по цілому давай.

(П.В. – Який гарний віршик.
– Мені сподобалася ця щедрівочка).

– За те, що діти й молодь так гарно щедрували, вони отримували нагороду-гостинці. Що робили діти?
– І що отримували?
(П.В. – Отримували нагороду-гостинці).

Далі діти дивлячись на малюнок перераховують гостинці.
(П.В. – Груші, яблука, печиво, пироги, ковбаса, вареники).

– Щедрий вечір – це свято, у яке всі вітають, поздоровляють одне одного, а можна ще сказати по-іншому – славлять і віншують.
Діти повторюють вголос і пошепки нові слова.

– Послухайте:
Щедрий вечір, пане господарю,
Щасти, Боже, твоєму товару,

Щоб ти не мав ніколи припадку,
Ні в коморі, ні на зборі!

– Калинка і Барвінок нагадують, що ми давно займаємось і час відпочити.

Скінчилося навчання Крокують.
І є доволі час.
Раз-два, раз-два, Плещуть у долоні, тупотять ногами.
Буде баба снігова.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, виконаймо одну мовленнєву вправу, яка називається "Що зробити". Господарі не почують щедрувальників, якщо вони не будуть стукати у вікно чи двері.

На дошку виставляються малюнки.

– Що треба зробити?

(П.В. – Треба стукнути.

– Треба грюкнути.

– Треба смикнути).

– Молодці! Правильно називали слова Марійка, Петрик, Костя, а ось Сергійкові й Данилку слід прислухатися до мовлення своїх товаришів і брати з них приклад.

– Подивімось зараз на цей малюнок і скажімо, які гостинці заробили діти.

(П.В. – Горошина, цибулина.

– Квасолина, намистина).

– Так, мабуть, зовсім погано щедрували, із таким пригощенням не погуляєш.

– Подивіться на малюнок, а з такими?

– Зараз ми виконаємо ще одну вправу, у якій і попереду, і в кінці слова треба додавати маленькі часточки.

Наприклад: слово гуляти, якщо попереду поставити часточку роз-, а в кінці -ся, або -сь, вийде розгулялися, розгулялись. А тепер слово ходити.

(П.В. – Розходились. Розходилися).

Далі діти за аналогією утворюють слова із префіксом об- та постфіксом -ся(-сь).

(П.В. – Пити – обпилися, обпились.

– Їсти – об'їлися, об'їлись).

– Молодці, завдання дуже складне було, але ви впорались.

– Зараз ми з вами спробуємо скласти речення із вставними словами ліворуч, праворуч.

На дошку виставляється малюнок.

(П.В. – Хлопчики стояли ліворуч від ялинки, а дівчатка – праворуч).

– Молодці! Калинці й Барвінку сподобалося, як ви складали речення.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Ви вже багато знаєте нових святкових слів, і можна скласти розповідь на тему "Як ми щедрували". А спочатку послухаймо розповідь Калинки й Барвіночка:

"У нашому краї гостює Зима – бабуся-холодуюся, а до неї в гості приїхали сестри Віхола, Завірюха й Хуртовина, які намели великі снігові замети, кучугури, і всі шляхи стали непрохідними, непролазними. Але вийшли українські люди зі своїми родинами й розчистили всі намети, щоб можна було піти щедрувати. Діти й дорослі співають щедрівки, славлять і віншують господарів, а ті пригощають їх гостинцями:

Щедрик-ведрик, дайте вареник!
Щедрик-ведрик, сивий веприк.
Із колосочка – жита мисочка,
Із снопочка – ціла бочка.
Вам щедрець – мені млинець,
Грудочка кашки, пара яєць.
Гарне родинне свято "Щедрий вечір".
(Щедрівку розказує вихователь).

Далі діти, використовуючи нові слова, складають свої сюжетні розповіді, а вихователь разом із Калинкою й Барвінком оцінюють їх.

– Молодці, у нас із вами теж вийшло маленьке свято, і Калинка з Барвінком запрошують вас на святковий хоровод "Ой чи є, чи нема пан господар дома".
Діти ходять по колу і співають:

Ой чи є, чи нема
Пан господар дома?
Щедрий вечір, добрий вечір,
Пан господар дома!
Ой, нема, ой, нема
Та й поїхав до млина...
Щедрий вечір, добрий вечір,
Та й поїхав до млина.
Меду пива купувати,
Щедрівочки частувати.
Щедрий вечір, добрий вечір,
Щедрівочки частувати.
(Українська народна пісня).

– Ось і закінчилося наше заняття.
– Що запам'яталося вам найбільше?
– Що здивувало вас?
– Що б хотіли повторити?
– Які слова зацікавили вас і які ви запам'ятали?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками.
(П.В. – Бувайте здорові!
– Хай вам щастить!
– На все добре!).

Тривалість заняття – 30 хвилин.

СІЧЕНЬ. II тиждень

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Продовжувати вживати узагальнювальні слова дикі тварини, добирати визначення слів, розвивати бажання помічати нові слова в чужому мовленні.

80

Іменники: арена, бивні, грива, джунглі, жирафа, звіринець, лев, мавпа, савана, слон, тварини, тигр, хвіст, хижаки, хобот, цирк.

Дієслова: доглядати, живуть, полювати, приручати.

Прикметники: великий, дикі, довгошерстий, довгошия, дресирований, екзотичні, зубастий, людиноподібний, могутній, плямиста, смугасті.

Прислівники: день у день, раз у раз.

Учити утворювати присвійні прикметники від деяких назв тварин та звернути увагу на синонімічні слова: мавпячий – мавпин, лев'ячий – левовий, тигровий – тигрячий – тигрів.

Учити утворювати складні прикметники: довга шия – довгошия, людиноподібна, довгошерста.

Продовжувати вчити дітей складати речення, використовуючи прислівники раз у раз, день у день: Раз у раз тигри виступають у цирку.

Учити дітей добирати персонажів для своїх розповідей, давати героям характеристики, використовуючи різні синтаксичні конструкції. Учити дотримуватись усіх форм увічливості в розмові з дорослими, тактовно привертати до себе увагу.

У рухливій грі "Рись" співвідносити рухи й слова.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, дітлахи!

(П.В. – Доброго ранку! Доброго дня!).

– Як ви себе почуваєте, який у вас настрій?

(П.В.– Я себе почуваю добре.

– Мені добре.

– У мене гарний настрій.

– А я весела сьогодні).

– Добре, я задоволена і хочу, щоб ви мене теж запитали про це.

(П.В. – Наталіє Іванівно, як ви себе почуваєте?

– Який у вас настрій?).

– Дякую, в мене гарний настрій і я готова до заняття, а ви?

(П.В. – Ми теж готові).

– Діти, мені здається, що когось не вистачає на нашому занятті?

(П.В. – Не прийшли Калинка й Барвінок.

– Сьогодні немає ляльок).

– Молодці, спостережливі. А ось і вони, нарешті. Доброго ранку!

Діти вітаються з ляльками.

– Наші ляльки забули ще щось сказати, допоможімо їм.

(П.В. – Калинко й Барвінку, ви спізналися, і тому треба вибачитися).

– Вони забули, нагадайте їм.

(П.В. – Вибачте, будь ласка, ми спізналися).

– Молодці, а тепер послухаймо, чому вони спізнилися. Ляльки ходили вчора до цирку, і особливо їм сподобались деякі артисти, сьогодні вранці вони хотіли намалювати їх і показати вам та ще загадки приготували, тому і спізнилися. А вам цікаво, яких артистів бачили ляльки?

(П.В. – Так цікаво. Розкажіть нам про них).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Дуже довгі ноги маю,
Ледве їх переставляю.
Сам високий я на зріст.
Замість носа в мене хвіст.

(П.В. – Це слон).

На дошку виставляються або малюнки, або іграшки.

– Правильно, як називається той хвіст.

(П.В. – Це хобот).

– А ось оці нарости називаються бивні. Повтори, Даринко.

2. Він такий смугастий,
Він такий кликастий.
Як роззявить пащу: "Гррр!"
Називають звіра...

(П.В. – Тигр).

– Молодці, а який тигр?

(П.В. – Він сильний, великий).

– Правильно, можна ще сказати могутній. Повторіть, Кирилку, Таню. Шерсть тигра має смужки, і тому його називають смугастим.

Діти повторюють і запам'ятовують.

3. Пазуристий він, гривастий,
Рявкне – ох, і лютий рев...
Відгадали? Та це...

(П.В. – Лев).

– Першим відгадав Семенко. Що є в лева й немає в тигра?

(П.В. – У лева багато волосся на голові).

– Так, правильно сказати – грива. Повторіть, будь ласка.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Який лев?

(П.В. – Лев великий, сильний, могутній).

– Так, а ще він зубастий. Який, Катрусю, лев?

(П.В. – Лев могутній, зубастий, має велику гриву).

4. На дереві грається,
Угору піднімається,
На хвості гойдається.
І зветься маляtko

Веселе...

(П.В. – Обезьянка).

– Це російською мовою, а українською мовою запам'ятайте – мавпа, мавпенятко. Повтори, Наталочко.
Дитина каже вголос, інші діти – пошепки.

– Яка у нас мавпочка?

(П.В. – Вона дуже швидка. Довгохвоста).

– Ой, яке гарне слово придумав Сергійко, молодець, чому ти так назвав мавпу?

(П.В. – Тому що вона має довгий хвіст).

5. Дуже довга в нього шия

І плямиста, як у змія.

Нею він через паркан

Заглядає, наче кран.

(П.В. – Це жирафа).

– Що допомогло вам упізнати, що це жирафа?

(П.В. – Жирафа дуже висока.

– Жирафа має довгу шию).

– Молодці, і шерсть у неї плямиста.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Яких артистів бачили ляльки?

(П.В. – Слона, тигра, лева, мавпу, жирафу).

– Правильно, їх ще називають екзотичні, тому що вони не живуть у наших краях. Як їх називають, Кирилку?

(П.В. – Це екзотичні дикі тварини).

– Пригадайте, як ми з вами називали лисицю, вовка. Це...

(П.В. – Це хижаки).

– Правильно, а кого із цих тварин можна віднести до хижаків?

(П.В. – Лев, тигр – хижаки).

– Так, вони полюють на інших тварин. Що вони роблять?

(П.В. – Полюють).

– Сьогодні багато запам'ятовують і правильно кажуть слова Софійка, Сергійко, Даринка, Оля. Молодці, і мені, і лялькам подобається, як ви працюєте.

– Скажіть, де можна побачити екзотичних тварин?

(П.В. – Їх можна побачити в цирку).

– Правильно, а ще пригадайте, коли торік до нас приїздив звіринець і ви ходили дивитися тварин. Танечко, ти ходила до звіринцю?

(П.В. – Так, я ходила до звіринцю).

– Але батьківщина екзотичних тварин – джунглі й савана.

На дошку виставляються малюнки, діти, дивлячись на них, повторюють нові слова.

– Де живуть леви?

(П.В. – Леви живуть у савані).

– Де живуть тигри?

(П.В. – Тигри живуть у джунглях).

– У себе вдома їм живеться вільно, а в цирку та звіринцях тварин приручають, доглядають за ними і дресирують, щоб потім вони виступали як артисти.

– Діти, які слова я виділила голосом?

(П.В. – Приручають, доглядають, дресирують).

– Миколко, як поводяться із тваринами у цирку?

(П.В. – У цирку тварин приручають, дресирують і доглядають за ними).

– Молодець, правильно склав речення з новими словами. А Оля скаже нам, який слон виступає.

(П.В. – У цирку виступає дресирований слон).

– Молодець, сказала правильно, і ляльки за тобою теж повторили. Вони нагадують нам, що час вже відпочити.

Проводиться фізкультхвилинка.

– Уявімо, що ми – екзотичні тварини і готуємося до виступу.

Щоб було здоров'я	Крокують.
Завжди у порядку,	
Почали всі дружно	Зупинились, піднімають руки вгору.
Робити фіззарядку.	
Лапки розім'яти	По одній піднімають ноги.
Треба неодмінно,	
Спинку прогинати	Нахиляються вперед.
Для здоров'я цінно.	

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

На дошку виставляється малюнок арени цирку.

– Діти, загляньмо знову до цирку, побачимо, хто буде виступати. Це артисти дуже незвичайні, тому ми будемо трохи їх описувати – утворювати одне велике слово із двох маленьких, наприклад: у жирафи довга шия, а можна сказати, що жирафа довгошия.

Далі діти за аналогією утворюють інші пари слів.

(П.В. – У лева довга шерсть, він довгошерстий.

– Мавпа подібна до людини, вона людиноподібна).

– Молодці, краще за всіх про наших артистів сказали Максимко, Петрик.

– Ой, подивіться, хтось переплутав костюми артистів, я буду біля кожного костюма ставити фото артиста, а ви казати, чий костюм.

Першу пару слів діти утворюють разом із вихователем.

(П.В. – Костюм – мавпин).

– А можна сказати і мавпячий.

(П.В. – Костюм мавпин – мавпячий.

– Костюм лев'ячий – левовий.

– Костюм тигровий – тигрячий – тигрів).

– Молодці, Калинці і Барвінку сподобалось, як ви визначилися з костюмами. Ляльки мені потихеньку нагадали, що дресирувальник цирку захворів, і терміново його треба замінити. Треба чітко дати команду тварині, до слова додаючи частку -но. Пригадайте, ми вже виконували таку вправу. Спочатку спробую я: "Тигре, сядь-но!".

Далі діти за аналогією з малюнками або іграшками утворюють нові слова: йди-но, стрибай-но, повзи-но тощо.

– Кращим дресирувальником був Павло, а ось Марійці треба ще навчитися давати команди.

– Зараз ми з вами будемо знову вчитись складати речення, а помічниками в нас сьогодні будуть словосполучення раз у раз, день у день. Наприклад: "Раз у раз тигри виступають у цирку".

(П.В. – День у день мавпи живуть у звіринці).

– Раз у раз дресирувальник приручає левів).

– Молодці, добре склали речення.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, у кожного з вас є улюблені артисти – екзотичні тварини, і ми з ляльками пропонуємо зробити рекламу вашому артисту, розказати, який він і що вміє робити.

Наприклад: "Мені дуже подобається екзотична дика тварина лев. Він великий, могутній, зубастий, має довгошерсту гриву і довгий хвіст. Лев приїхав до нас із савани, а тепер працює із дресирувальником у цирку. Він доглядає за левом, приручив і дресує. Лев одягає лев'ячий костюм, уважно слухає команди: сядь-но, стрибай-но, повзи-но. Раз у раз лев може виступати у цирку".

Далі діти складають потрібні розповіді, вибираючи малюнки або іграшки. Вихователь разом із Калинкою й Барвінком оцінюють розповіді дітей.

– Молодці, наше заняття наближається до кінця, і наші ляльки запрошують вас пограти в рухливу гру "Рись". Діти стоять вільно, лічилкою обирають дитину-"ристь" і промовляють слова. Після цього розбігаються, хто впіймав – той наступна "ристь".

Рись – мисливиця завзята,

Дуже любити полювати.

Полювати вийшла рись —

Треба звірам берегтись!

— Діти, скажіть, чого нового ви навчилися?

– Перед ким вам би хотілось похвалитися успіхами?

– Що не вдалося вам на занятті?

– Які нові слова ви запам'ятали?

Діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і Калинкою та Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

[illegible]

СІЧЕНЬ. III тиждень

Тема: КОМАХИ. ПЛАЗУНИ. ЗЕМНОВОДНІ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Продовжувати вчити вживати узагальнювальні слова комахи, плазуни. Добирати визначення слів, розвивати бажання помічати нові слова у чужому мовленні.

Ключові слова: восени, затаюватися, земноводні, комахи, маскуватися, навесні, плазуни, ховатися.

Іменники: комахи – богомол, джміль, комар, хрущ; плазуни – гадюка; земноводні – варан (циганський), черепаха.

Дієслова: бриніти, завмерли, засинати, затаюватися, маскуватися, пересуватися, повзти, ховатися.

Прикметники: земноводні, легкокрилий, отруйний, повільний.

Прислівники: восени, навесні.

Учити дітей утворювати місцевий відмінок однини іменників чоловічого й жіночого роду: черепаха в піску, комар на руці тощо.

Учити утворювати однину й множину іменників чоловічого й жіночого роду: хрущ літає – хрущі літають, черепаха повзе – черепахи повзуть тощо.

Учити вживати кількісні та порядкові числівники: одна, дві, три черепахи; перша, друга, третя черепаха тощо.

Продовжувати вчити складати речення за допомогою прислівників восени – навесні: Восени комахи засинають, а навесні прокидаються.

Уводити в словник дітей формули мовленнєвого етикету заборони: "Ні, не можна", "Я не дозволяю".

Продовжувати розвивати діалогічне мовлення дітей на тему заняття, формувати вміння вести розпитування.

У рухливій грі "Джміль" співвідносити рухи та слова.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти!

(П.В. – Доброго ранку, Наталіє Іванівно!

– Доброго здоров'я, Калинко й Барвінку!).

– Діти, скажіть, яке зараз у нас буде заняття?

(П.В. – Зараз у нас буде заняття з української мови).

– Правильно, а якого мовою ми вчимося розмовляти?

(П.В. – Ми вчимося розмовляти українською мовою).

– Так, а якою мовою ви ще володієте?

(П.В. – Я володію ще російською мовою).

– Молодці, діти! У наших ляльок є подружка Марися, яка дуже любить ставити запитання. Послухайте віршик.

Ось прийшла Марися в хату
І питається у тата:
– Тато, бджілки вже нема,
І комарик десь подівся,
Не дзвенить, не дошкуля.
Я метелика не бачу,
Коник скрипочкою не гра...
– Доню, ти у нас розумна. –
Мовив тато, як завжди.
То подумай, мабуть, комахи
Заховались до весни (авторське).

– Відповідь на яке питання цікавило Марисю?
(П.В. – Лариса хотіла знати, куди поділися комахи.
– Марисю цікавило, де комахи ховаються взимку).
– Хто їй прийшов на допомогу?
(П.В. – Їй на допомогу прийшов тато).
– А ви знаєте, що роблять комахи взимку?
(П.В. – Так, звісно, аякже).

– Поділімося своїми знаннями і з Марисею, і з Калинкою й Барвінком. Згодні?
(П.В. – Так. Добре).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Зараз проведемо мовну вправу, яка називається "Перекладачі". Я на дошку буду виставляти малюнки комах, називати їх російською мовою, а ви перекладати українською.

– Комар!
(П.В. – Це комар).

– Шмель!
(П.В. – Це джміль).

– Майський жук!
(П.В. – Це жук).
– Діти цього жука називають хрущ, повторіть і запам'ятайте. А ось ця комаха називається богомол, і російською, і українською звучить однаково.
Діти ще раз повторюють назви комах українською мовою і запам'ятовують.

– Узимку засинають не тільки комахи, а ще й плазуни. Пригадайте, що означає це слово.
(П.В. – Це ті, хто повзає).
– Правильно, а хто належить до плазунів?
(П.В. – Вуж, слимак, равлик).
Якщо діти забули, вихователь допомагає малюнками.

– Правильно, Калинці й Барвінку подобається, як працюють Оля, Дениско, Дмитрик.

– А ще до плазунів належить гадюка – це така змія, вона водиться в нашій місцевості, і з нею треба бути дуже обережними.
(П.В. – Я знаю, що вона ядовита).

– Правильно, українською мовою треба казати гадюка отруйна. Повторіть ці слова, Сашку, Даринко. Тому до лісу без дозволу дорослих не можна ходити. Наші Калинка й Барвінок хочуть піти самі, але ми не дозволимо.

– Послухайте: "Ні, не можна", "Я не дозволяю".

На дошку виставляються малюнки земноводних.

– Діти, хто намальований на картинках?

(П.В. – Жаба, черепаха).

– Правильно, пригадайте, ми казали, що ці істоти живуть і у воді, і на землі, якщо поєднати ці два слова – вийде їхня назва.

Діти пробують утворити самі слово, якщо потрібно, вихователь приходить на допомогу.

(П.В. – Це земноводні.

– Вони земноводні).

– А ось подивіться ще на одного представника земноводних – це варан гігантський – велика ящірка, яка добре плаває й пересувається по землі. Що вміє робити варан, Глібе?

(П.В. – Варан гігантський добре плаває й пересувається по землі).

– Правильно, Барвінку сподобалася твоя відповідь.

– Подумайте, де поділися комахи, плазуни, земноводні?

(П.В. – Комахи, плазуни, земноводні заховалися, заснули).

– Молодець! Наталка дала правильну відповідь, Калинка тобою пишається. Можна сказати, що вони затаїлися, завмерли.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– І тому легкокрилий джміль не бринить. Діти, які нові слова ви почули від мене?

(П.В. – Легкокрилий джміль не бринить).

– Сіра довга гадюка не маскується в траві. Які нові слова ви почули від мене?

(П.В. – Гадюка не маскується і не повзе в траві).

Інші діти пошепки повторюють нові слова.

– Молодці! Пограймо із цією кулькою, їй треба передавати сусіду й додавати нове слово, яке ви почули на занятті. Починати буду я.

– Ми сьогодні розмовляємо про комах...

(П.В. – Про плазунів. Про земноводних).

– Вони взимку заховалися...

(П.В. – Завмерли...

– Затаїлись...

– Заснули...).

– Молодці! Добре сьогодні працюють Кирилко, Наталочка, Андрійко. Калинка й Барвінок запрошують нас відпочити. Проводиться фізкультхвилинка.

Мріяв метелик в небо злетіти	Бігають, махають руками.
Та притомився сів відпочити.	Присіли.
Крильця до крильця не ворухнеться	Склали руки і удають,
Може дрімає?	що сидять.

(На вірш із книги І.М. Лапшиной, В.М. Літовченко "Дошколярик" Київ – 05р. ст. 132).

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Відпочили, не втомилися, продовжуємо роботу далі. Зараз пограємо в гру "Хто де?", а ці малюнки будуть вам допомагати.

Діти дивляться на малюнки й промовляють.

(П.В. – Черепаха у воді.

– Комар на руці.

– Варан на камені.

– Джміль на квітці).

– Молодці, правильні відповіді дали Таня, Софійка, Кирилко.

– А ці малюнки допоможуть вам сказати, хто що робить.

(П.В. – Хрущ літає – хрущі літають.

– Хрущ бринить – хрущі бринять.

– Черепаха повзе – черепахи повзуть).

– Так, молодці. Ми з вами потрапили на пляж моря, де дуже багато черепах, порахуймо їх.

(П.В. – Одна черепаха, дві черепахи, три черепахи, чотири черепахи, п'ять черепах).

– Перша черепаха, друга черепаха, третя черепаха, четверта черепаха).

– Молодці, Калинка і Барвінок дуже хочуть послухати, як ви складаєте речення зі словами восени – навесні.

Подумайте і складіть речення – що роблять комахи, плазуни, земноводні восени, а що – навесні?

(П.В. – Восени комахи засинають, а навесні прокидаються.

– Восени плазуни замирають, а навесні прокидаються.

– Восени земноводні затаюються, а навесні прокидаються).

– Калинка й Барвінок вами дуже задоволені.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Ви сьогодні дуже багато дізналися на занятті і є про що розказати одне одному. Спочатку ми з Катрусєю порозмовляємо.

– Добрий день, Катрусю!

– Добрий день, Наталіє Іванівно!

– Катрусю, чому не видно комах?

– Тому що вони поснули, завмерли.

– А коли з'являються?

– Навесні з'являються легкокрилі хрущі, комарі, богомоли.

– Ти сама ходиш до лісу?

– Ні, мама сказала: "Не дозволено, не можна". Там живуть гадюки, які отруйні.

– А хто ще спить узимку?

– Сплять плазуни, земноводні.

– Катрусю, ми з тобою добре порозмовляли, до побачення.

– Так, добре, до побачення.

Далі діти за аналогією складають свої діалоги, а вихователь разом із ляльками оцінює їх.

– Ось і наближається до кінця наше заняття. Калинка й Барвінок запрошують вас пограти в рухливу гру "Джміль".

Діти стоять вільно, піднявши руки вгору і легенько колишуть. Дитина-"джміль", яку вибрали лічилкою, бігає поміж них, усі промовляють слова і завмирають у різних позах, дитина-"джміль" обирає наступного "джмеля".

– Летить дід – сів на цвіт.

Волосики розгортає,

Солоденьке шукає.

– Діти, скажіть, що вас сьогодні зацікавило?

– Які відкриття ви зробили для себе?

– Які нові ігри вам сподобалися?

– Які нові слова ви запам'ятали?

Далі за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками.

(П.В. – До побачення.

– До зустрічі.

– Доброго вам здоров'я).

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

СІЧЕНЬ. IV тиждень

Тема: ПТАХИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Продовжувати вчити вживати узагальнювальне слово птахи. Добирати визначення слів, розвивати бажання помічати нові слова в чужому мовленні.

Ключові слова: голосний, дзьобати, зимуючі, літати, настовбурчувати, перелітні, поблизу, птахи.

Іменники: ворона, голуб, горобець, грак, жайворонок, журавель, ластівка, птахи, синичка, снігур, соловей, шпак.

Дієслова: гніздитися, годувати, дзьобати, каркати, кружляти, літати, настовбурчуватися, співати, стрибати, тохкати, цвірінькати.

Прикметники: голосний, дзьобатий, довгоногий, заливистий, заливчастий, зимуючі, маленький, перелітні, сіренький, швидкий.

Прислівники: поблизу.

Учити добирати однорідні означення, узгоджуючи іменники з дієсловами та прикметниками в роді, числі: За граками прилетіли шпаки.

Учити утворювати іменники зі здрібніло-пестливими суфіксами -ятк-, -атк-, -ен-, -аш-: пташатко – пташенятко.

Учити розрізнявати питання оцінного характеру та застосовувати слова, що найбільше підходять до конкретної ситуації: Ти хто? – Я синичка. – Ти яка? – Весело співаю.

Продовжувати збагачувати та активізувати словник дітей приказкою "Двічі літа не буває".

Учити дітей під час колективного міркування будувати невеличкі речення, зв'язані однією сюжетною лінією: Я буду розказувати про шпаків. Таня буде розказувати про шпаків, а я про журавлів.

Учити складати розповіді за схемою на тему "Пташеня".

У рухливій грі "Вороно-каркароно" співвідносити слова з рухами.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються з вихователем і Калинкою та Барвінком.

– Діти, Калинка й Барвінок кажуть, що на вулиці дуже холодно, і тому вони зробили годівничку, насипали туди зерна, насіння, щоб допомогти пташкам; але вони не розуміють, чому пташки не відлетіли? А ви знаєте?

(П.В. – Так, ми знаємо. Так, еге, атож).

– Але спочатку скажіть, добре вчинили ляльки чи ні?

(П.В. – Вони зробили добре.

– Їм жаль пташок.

– Вони допомогли їм, щоб ті не загинули взимку).

– Так, я з вами згодна. Калинка й Барвінок хороші, але їм треба трохи допомогти, щоб вони знали все про птахів. Я правильно розмірковую?

(П.В. – Так, правильно.

– Ми допоможемо їм).

– Молодці, то чому птахи не відлетіли?

(П.В. – Тому що це зимуючі птахи).

– Правильно, а відлетіли...

(П.В. – Перелітні птахи).

На дошку виставляються малюнки птахів, що супроводжується читанням віршів.

– В теплі подались краї.

(П.В. – Гуси, чаплі, солов'ї.

– Журавель, зозуля, шпак.

– Стриж, грак).

– З ними жайвір польовий,

Конопляночка співачка.

(П.В. – Лебідь, ластівка і качка).

(Вірш І. Величко "В теплі краї" ст. 176 кн. "Мої улюблені вірші" В.І. Парановой. Тернопіль – 2005р.)

– Молодці!

У скрутний зимовий час

Залишаються у нас...

(П.В. – Дятел, ворон, горобець).

– Галка, щиглик і сорока – гамірлива білобока.

(П.В. – Та синички з снігурами).

– Та вівсянка з шишкарями.

Серед розсипу снігів

Чути їхній мужній спів.

(Вірш І. Величко "У Зимовий час" ст. 176 кн. "Мої улюблені вірші" В.Г. Паранової. Тернопіль – 2005р.)

– Ой, які гарні віршики знають діти, кажуть Калинка й Барвінок.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, Калинка й Барвінок просять розказати більше про кожного із птахів. Це хто?

(П.В. – Це горобчик).

– Він який?

(П.В. – Він маленький, сіренький).

– А що він вміє роботи?

(П.В. – Він літає, стрибає).

– Правильно, а ще він вміє цвірінкати, так розмовляє. Що вміє горобчик, Даринко?

(П.В. – Він цвірінкає).

Інші діти повторюють пошепки.

– Молодець, а ось до нас прилетіла ворона, вона яка?

(П.В. – Вона велика, чорна).

– Правильно, у неї великий дзьоб, тому її називають дзьобата. Яка, Іринко, ворона?

(П.В. – Ворона велика, чорна, дзьобата).

– Що вона вміє робити?

(П.В. – Вона літає, стрибає).

– Правильно, а ще вона вміє гніздитися й голосно каркати.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Спостерігаючи за воронами, можна визначити, яка буде погода. Коли ворони низько кружляють і настовбурчуються, то буде холодно. Що роблять ворони, Кирилку?

(П.В. – Якщо ворони низько кружляють і настовбурчуються, то буде холодно).

– Це ми розказували про...

(П.В. – Зимуючих птахів).

– А скоро до нас повернуться...

(П.В. – Перелітні птахи).

– Ось подивіться, до нас прийшов журавель, його легко впізнати по...

(П.В. – Червоній шапці на голові).

– Так, а ще його називають довгоногим і дзьобатим.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– До нас залетіла одна маленька, непомітна пташка, це...

(П.В. – Соловей).

– Правильно, соловейка дуже всі люблять тому, що він голосистий, любить співати-тьохкати. Повторіть, Олю, Костику, ці слова.

Діти повторюють уголос, інші – пошепки.

– Він так гарно співає, що про нього кажуть заливистий, заливчастий, тобто дуже гарно співає. Скажімо разом ці слова.

(П.В. – Заливистий, заливчастий).

– Молодці, сьогодні гарно працюють Максим, Тетянка, Даринка. Послухайте, будь ласка, прислів'я і скажіть, до яких птахів воно більше підходить: "Двічі літа не буває".

Якщо дітям важко, вихователь пояснює, що прислів'я підходить і до перелітних птахів, тому що їм нема чого їсти і вони відлітають, і до зимуючих. Улітку багато їжі, взимку – мало або зовсім немає.

– Тому дуже добре, що Калинка й Барвінок поблизу влаштували годівничку, де Петрусь вони зробили годівничку.

– Молодці! Наші ляльки дуже вами задоволені. Перепочиньмо трохи. Проводиться фізкультхвилинка.

Скік, скік всі на гілку,

Руки в боки і підстрибують.

Розімнемо трохи спинки.

Поворот тулуба вліво, вправо.

А тепер іще крилята

Руки в сторони,

Щоб могли швидко літати

махають ними.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

(Завдання цієї частини можна брати вибірково, залежно від підготовленості дітей).

– Діти, подивіться, у мене є чарівний годинник, що показує, який птах прилетить за яким, я буду пересувати стрілочки, а ви називати птахів. Я почну.

– Першими прилітають граки. За граками прилітають...

(П.В. – Шпаки.

– За шпаками прилітають жайворонки.

– За жайворонками прилітають солов'ї.

– За солов'ями прилітають ластівки).

– Молодці! Зараз ми будемо розмотувати ланцюжок і кожний з вас подарує ласкаве слово про пташенят. Можна сказати пташа.

(П.В. – Пташатко – пташеня – пташенятко).

– Калинко й Барвінок теж знають гру, вони покажуть її, а потім ви спробуйте.

Барвінок: – Ти хто?

Калинка: – Я синичка.

Барвінок: – Ти яка?

Калинка: – Я маленька, швидка, жовто-синій живіт.

Барвінок: – Що робиш?

Калинка: – Я літаю, співаю, стрибаю.

За аналогією діти утворюють інші діалоги.

– Ти хто? – Я ворона.

– Ти яка? – Я дзьобата, чорна, велика.

– Що робиш? – Я каркаю, настовбурчуюсь, кружляю.

– Молодці! Усі правильно відповідають, а ось Олексійко дуже неуважний. Олексійку, будь уважним!

– Коли ви прийдете додому, то обов'язково розкажете про птахів, а яких, зараз дізнаєтесь. У цьому мені допоможуть Юля, Тарас, Оля.

(П.В. – Я розкажу про шпаків.

– Юля розкаже про шпаків, а я – про журавлів.

– Юля розкаже про шпаків, Тарас про журавлів, а я розкажу про ластівку).

Далі діти за аналогією будують свої відповіді.

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ми з вами давно не складали оповідань за схемою. Калинка й Барвінок принесли гарний віршик і до нього схему. Зараз я буду читати його й показувати, як треба рухатися за схемою, потім ви своїми словами розкажете про те, що почули у віршику.

На схемі намальовані герої віршика і стрілочки від однієї фігурки до іншої. (Вірш "Пташеня" Д. Мегелик, ст. 238 кн. "Мої улюблені вірші" В.І. Паранова, Тернопіль – 2005р.).

З пташеням маленьким	У Андрійка очі
Трапилась біда.	Блиснули від сліз,
Як піднявся вітер –	Взяв його тихенько,
Випало з гнізда.	До гнізда поліз.
З кошиком Андрійко	Пташеня зраділо –
По щавель пішов,	Кінчилась біда.
Пташеня сіреньке	Із руки стрибнуло
У траві знайшов.	До свого гнізда.

Далі діти своїми словами за стрілкою розказують оповідання "Пташеня", а вихователь, Калинка й Барвінок її оцінюють.

(П.В. – У гніздечку сиділо маленьке пташеня. Подув сильний вітер – і воно впало із гнізда. Хлопчик Андрійко з кошиком пішов по щавель і знайшов сіреньке пташеня. Йому стало жаль пташеня до сліз. Тоді він поліз до гнізда, і маленьке пташеня стрибнуло в гніздо".

– Молодці! Наше заняття наближається до кінця, і Калинка й Барвінок запрошують пограти нас у рухливу гру "Вороно-каркароно".

Діти лічилкою обирають "ворону" й запитують у неї.

– Де, вороно-каркароно, ти була?
Що, вороно-каркароно, принесла?
Ворона: Покружляла, покружляла я вгорі,
Горобців порозганяла у дворі,
Стріла півня, розбишаку-пісняра,
І чкурнула, дременула із двора, кар-кар-р!
Діти розбігаються, "ворона" їх ловить, кого спіймас, той – наступне "вороня".

- Діти, що сьогодні вам вдалося на занятті?
- Чого нового ти навчився, Петрику?
- Що б хотіли повторити?
- Які слова зацікавили вас?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками. (П.В. – До побачення. До зустрічі).

Тривалість заняття – 30 хвилин.

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.

ЛЮТИЙ. I тиждень

Тема: ОДЯГ. ПРИКРАСИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Продовжувати вчити вживати узагальнювальні слова: одяг, прикраси. Учити переносити лексичні навички у зв'язне мовлення.

Ключові слова: костюм, маска, маскарад, маскарадний, національний, одяг, оздоблення, оздоблювати, привабливий, прикраси, прикрашати.

Іменники: гудзик, діаманти, застібка, змійка, кишенья, клоун, комір, корали, королева, корона, костюм, краватка, манжети, маска, одяг, оздоблення, перли, петельки, пірат, пояс, пояс, прикраси, принцеса, смарагди, стрічки, убрання.

Дієслова: носити, одягати, оздоблювати, прикрашати.

Прикметники: вишита, картатий, маскарадний, морський, народний, національний, привабливий, снігова, старовинний, хутряний, шовковий.

Прислівник: можливо.

Вправляти у вживанні родового відмінка іменників чоловічого, жіночого роду – назв деталей одягу: кишень, манжетів, гудзиків, поясів.

Учити утворювати нові слова – різні частини мови – від іменників прикметники: діамант – діамантова корона, корали – коралове намисто.

Учити утворювати прикметники зі словотвірним значенням "надмірний вияв ознаки" із префіксом за-: завеликий, заглибокий, замалий, задовгий.

Збагачувати словник дітей новими – поетичними виразами: золотаво-червоне вбрання; рукава як сонячні промені; корона горить як сонце; сукня наче зоряне небо; стрічки як маків цвіт.

Продовжувати вчити складати описові розповіді за схемою: колір, матеріал, для кого одяг, дії з одягом.

У рухливій грі "Марина" співвідносити слова, рухи.

Сприяти розвитку оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються з вихователем, Калинкою й Барвінком.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Діти, ви звернули увагу на Калинку й Барвінка. Щось в них змінилося?

(П.В. – Так, звернули увагу.

– Вони не так вдягнені, як завжди).

– Запитаймо їх.

(П.В. – Калинку, Барвінку, чому ви так удягнуті?

– Калинку, Барвінку, куди ви ходили в цьому одязі?).

– Вони кажуть, що готуються до маскараду, усі намагаються зробити якісь костюми і прийти в них.

– Діти, яке нове, незрозуміле слово ви помітили в їхній розповіді?

(П.В. – Що таке маскарад?

– Навіщо готувати різні костюми?).

– Молодці! Ось сьогодні на занятті ми будемо розмовляти про маскарадні костюми, вам цікаво?

(П.В. – Так, дуже).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Маскарад – це таке свято, на яке готують костюми різних героїв, одягаються в них, а на обличчя надівають маску, щоб не впізнали одне одного. Коли свято закінчується, усі знімають маски і вибирають найкращий маскарадний одяг, або костюм. Що вдягають на маскарад?

Розповідь супроводжується малюнками.

(П.В.– На маскарад одягають маскарадні костюми.

– На обличчя надівають маску).

– Молодці! Правильно вимовляєте нові слова. Подивіться і скажіть, у який маскарадний костюм удягнувся Барвінок?

(П.В. – Це костюм клоуна).

– Правильно, одяг у нього картатий. Який, Оксанко?

(П.В. – Одяг картатий).

Інші діти повторюють нове слово пошепки й запам'ятовують.

– Щоб зручніше його вдягнути, на костюмі є змійка, а прикрашає одяг червона краватка (показує на костюмі). Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Сергійку, а що можна ще надіти клоуну на обличчя?

(П.В. – Можна надіти маску).

– Подивімось на одяг Калинки.

(П.В. – Калинка одягнула костюм принцеси).

– Правильно, можна ще сказати, що це привабливе, шовкове убрання. Повтори, Катруся.

(П.В. – Калинка вдягнулась у привабливе, шовкове убрання).

– Молодці, щоб легко його носити, є гудзики й кнопки (показує на одягу).

Діти повторюють нові слова й запам'ятовують їх.

– Одяг принцеси має багато прикрас, золотаво-червоне убрання, рукава наче сонячні промені, а на голові корона, оздоблена смарагдами – це таке каміння, російською мовою – изумруды. Вам подобається? Олю, розкажи, який одяг принцеси ти б хотіла мати?

(П.В. – Я б хотіла щоб у мене було золотаво-червоне убрання, рукава як сонячні промені, а на голові корона, оздоблена смарагдами).

Вихователь допомагає дівчинці скласти речення або залучає до відповіді ще одну–двох дівчаток.

– Молодці, подивімось на малюнок, які ще можна зробити костюми?

(П.В. – Ще можна зробити український костюм.

– Можна зробити російський костюм).

– Правильно, це народний національний одяг. Повтори, Максимку.

(П.В. – Це український народний, національний одяг.

– Це російський народний, національний одяг).

– Який має вишиту сорочку, пояс, кишені (показує на малюнку). Що це, Миколко?

(П.В. – Це пояс, а це кишені).

– Молодець. Одяг прикрашали ще кораловим намистом, а голову – стрічками, які схожі на маків цвіт. Даринко, які б ти хотіла мати прикраси?

(П.В. – Я б теж хотіла прикрасити свій одяг кораловим намистом, а стрічки щоб були схожі на маків цвіт).

– Добре, одяг у тебе був би дуже привабливий, ви згодні, хлопчики?

(П.В. – Так, авжеж).

– Подивіться, діти, чий це костюм?

(П.В. – Це костюм пірата).

– Правильно, старовинний костюм морського пірата. Повтори, Ігоре.

(П.В. – Це старовинний костюм морського пірата).

– Він також має пояс, а це петельки, щоб було зручно.

Діти закріплюють нові слова.

– А цей костюм подобається, можливо, усім. Ви впізнали його?

(П.В. – Так, це Снігова королева).

– Правильно, молодці! Цей одяг має високий хутряний комір, хутряні манжети на застібках (показує на малюнку).

Діти вголос і пошепки повторюють нові слова.

– Сукня Снігової королеви наче зоряне небо, а на голові корона, яка оздоблена перлами (російською мовою – жемчуг) та діамантами (російською мовою – бриллианты) – це коштовне каміння, її корона горить як сонце. Світланко, розкажи про одяг Снігової королеви.

(П.В. – Одяг снігової королеви наче зоряне небо, корона оздоблена перлами, діамантами і горить як сонце).

Якщо потрібно, вихователь допомагає скласти речення з новими словами.

– Молодці! Сьогодні добре працюють Оля, Даринка, Сергійко, Петрик. Ви так уважно роздивлялися костюми, що втомилися, відпочиньмо. Проводиться фізкультхвилинка.

До барвистого віночка діти стоять у колі і показують:

Вишиваночка-сорочка, На дитину, яка стоїть у колі.
Фартушок і чобітки
І різноколірні стрічки.
Це Оленка-українка. Напівприсідають.
Як вона співає дзвінко,
Як сміються оченята,
Як танцюють ноженята. Тупотять ногами.
(На вірш Н. Поклад "Україночка Оленка", кн. "Українське довкілля", упорядники Надія і Осип Зінкевичі, Київ – 2003р. ст.52.)

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Ви так уважно роздивлялися маскарадні костюми, що пора вибрати, у котрому ви, можливо, підете на маскарад.

(П.В. – Можливо, я буду в маскарадному костюмі клоуна.

– Можливо, я буду принцесою).

– Молодці, правильно речення склали Артур, Софійка.

– Даймо оцінку ось цим костюмам.

На дошку виставляється 2 костюми або малюнки.

– На першому із них багато чого?

(П.В. – Кишень, гудзиків, поясів, манжетів).

– Правильно, а на цьому?

(П.В. – На цьому немає кишень, гудзиків, поясів, манжетів).

– Молодці! Тепер подивімось на корони.

Виставляються малюнки.

– Якщо корона має багато діамантів, вона буде...

(П.В. – Діамантова корона).

– Якщо багато смарагдів...

(П.В. – Смарагдова корона).

– Якщо намисто складається із коралів, то воно...

(П.В. – Коралове намисто).

– Правильно, молодці! Калинка й Барвінок вибрали собі такі костюми, тому що інші не підійшли. Я буду називати вам слово, а ви на початку його ставити часточку за-, і тоді ми дізнаємося, чому їм не підійшли костюми.

Наприклад: великий одяг – завеликий одяг.

– Глибокі кишені... (П.В. – Заглибокі кишені).

– Малий комір... (П.В. – Замалий комір).

– Довгі рукава... (П.В. – Задовгі рукава).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, я пропоную вам придумати самим маскарадні костюми, але розказувати про них ви будете за схемою.

Виставляються символи схеми.

– По-перше, треба сказати, якого кольору буде ваш одяг, не забудьте про художні вирази до сукні принцеси, королеви; з якого матеріалу зроблено, шовк, капрон або бавовна; елементи одягу: петельки, застібки, кишені; для кого одяг: для дітей чи дорослих; дії з одягом: одягати його, ходити або танцювати чи співати в ньому і його назва. Спочатку ви послухайте мою розповідь, а потім я ваші.

– Ця сукня зеленого кольору схожа на лісову галявину, тому що оздоблена червоними ягідками. Одяг шовковий, має застібку, манжети, кишені. Його, можливо, одягне дівчинка. Можна піти на свято, маскарад, якщо прикрасити обличчя маскою; танцювати, співати в ньому, тому що він дуже привабливий одяг. А називається він "Полуничка".

Далі діти використовують нові слова, складають описові розповіді за схемою, а вихователь із Калиною й Барвінком їх оцінюють.

– Наближається до кінця наше заняття, і Калинка з Барвінком запрошують нас пограти в рухливу гру "Марина".

Діти стоять вільно, лічилкою обирають Марину й промовляють слова.

Йшла Марина на стежину,
Загубила там корзину,
А в корзинці голки, нитки –
Розбігайтесь, усі дітки.

Дитина "Марина" ловить дітей, кого спіймає, той буде "Марина".

- Діти, що запам'яталося найбільше?
- Пригадайте, кому ви допомогли на занятті?
- Які слова зацікавили і які запам'ятали?

Далі за традицією складають усі нові слова до скриньки-скарбничку й прощаються з вихователем і Калинкою з Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

ЛЮТИЙ. II тиждень

Тема: КОЛЬОРИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння й уживання узагальнювального поняття кольори. Продовжувати точно, доречно підбирати потрібні слова залежно від ситуації.

Ключові слова: багряний, волошковий, кольори, мальовничий, наносити, смарагдовий, тонувати, фарби.

Іменники: акварель, виставка, галерея, гуаш, зал, кольори, папір, пензель, фарби, художник.

Дієслова: відчувати, зображувати, малювати, переносити, тонувати, торкатися (пензлем), фарбувати.

Прикметники: виставковий, живописний, мальовничий;

голубий – блакитний – волошковий – небесний;

зелений – смарагдовий – фісташковий;

коричневий – горіховий – каштановий;

червоний – багряний – малиновий – пурпурний.

Вправляти в утворенні спільнокорених слів: білий – білуватий – біляк – біліти – біло.

Учити правильно вживати слова жіночого роду в орудному відмінку однини: гуаш – гуашшю, акварель – аквареллю, фарба – фарбою.

Вправляти в утворенні за допомогою префіксів спільнокорених дієслів із префіксом недо- із значенням незакінченої дії: недомалювати, недофарбувати, недотонувати.

Продовжувати вчити складати речення з однорідними членами з приєднувальним сполучником не тільки (не лише)..., а й (але й): Художник фарбував не тільки (не лише) червоною, зеленою фарбою, а й (але й) коричневою і чорною.

Учити дітей складати невеликі описові, контаміновані розповіді за картиною.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету запрошення та відповіді на запрошення: "Я хочу запросити тебе (чи можу я запросити тебе) на виставку картин" – "Із задоволенням (я не проти; не знаю, чи зможу я прийти)".

У рухливій грі "Кольори" співвідносити рухи й слова.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти! Ви такі сьогодні веселі, маєте гарний вигляд.

(П.В. – Доброго ранку! Дякуємо).

– А ось і наші Калинка й Барвінок.

(П.В. – Доброго ранку.

– Вітаю, привіт, Калинко й Барвінок).

– Діти, Калинка й Барвінок збираються піти до галереї, принесли квитки і запрошують теж нас піти з ними. Яке нове слово вас зацікавило?

(П.В. – Що таке галерея?

– Я не знаю, що означає слово галерея).

– Правильно, молодці! Вам же хочеться піти разом із ляльками?

(П.В. – Так, вони завжди нас запрошують.

– Вони завжди щось цікаве розказують.

– Так, авжеж, добре).

– Ось квитки, заплюште очі й уявіть собі, що ми переносимось у те місце, яке називається галерея.

Діти відкривають очі і бачать багато кольорових репродукцій картин.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Галерея – це виставка картин, або виставочний зал, куди люди приходять дивитися картини. Що таке галерея, Артуре, Сашку?

(П.В. – Це виставковий зал.

– Це місце, де виставляють різні картини).

– Правильно, молодці! Огляньмо спочатку себе, чи гарно ми вдягнуті. Я сьогодні вдягнула червону сукню. А ви?

(П.В. – А на мені жовта футболка.

– А в мене коричневі шорти.

– А в мене рожеві з білим стрічки).

– Молодці! Я звернула вашу увагу на колір, і сьогодні ми будемо спостерігати за тим, які кольори й фарби використовують художники. За чим ми будемо спостерігати?

(П.В. – Якими фарбами й кольорами малюють художники).

– Звернімо увагу на цю картину, де намальовано небо. Який колір любить небо?

(П.В. – Небо любить синій колір.

– Небо любить блакитний колір).

– Молодець, Даринко! Нам із Калинкою й Барвінком подобається, як ти сьогодні розмовляєш: правильно й гарно, іншим діткам треба слідувати за мовленням Даринки й брати приклад.

– А можна ще сказати – небесний колір, або волошковий. Чому вони так називаються?

(П.В. – Тому що це колір неба, ось і небесний.

– Я бачила волошки, вони сині, а тепер можна сказати – волошковий колір).

– Молодці! Я дуже рада, що ви спостережливі діти. Зверніть увагу на колір сонця на цій картині.

(П.В. – Він червоний. Сонце червоного кольору).

– Сонце має такий вигляд, коли сідає за обрій або буде сильний вітер. Тому можна сказати – сонце має багрянний, пурпурний, малиновий колір.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Молодці! Свої промені сонце простягнуло до землі якого кольору?

(П.В. – Промінчики тягнуться до коричневої землі.

– Але вона різного кольору).

– Так правильно, точніше сказати, є колір каштановий, горіховий. Які кольори ти запам'ятав, Тарасику?

(П.В. – Коричневий, каштановий, горіховий).

– Правильно, молодець!

– Подивіться на цю картину і скажіть, яким кольором розмовляє з нами ліс, трава, листя на деревах.

(П.В. – Вони люблять зелений колір).

– Правильно, а можна ще сказати фісташковий, смарагдовий колір.

Вихователь показує всі відтінки кольорів протягом бесіди, діти повторюють і закріплюють нові слова.

– Усі кольори художники передають фарбами, а які є види фарб?

(П.В. – Це акварель. Це гуаш).

Якщо діти забули, вихователь допомагає пригадати і правильно назвати.

– Тому і картини виходять живописні, мальовничі, тобто як живі й різнокольорові. Софійко, які слова ти запам'ятала?

(П.В. – Картини живописні, мальовничі).

– Молодці! Барвінок питає, чим художник переносить фарби на картини?

(П.В. – Пензлем.

– Маленьким пензликом і великим.

– Пензлем.

– Він фарбує пензлем).

– Щоб вийшла така гарна картина, художник спочатку відчуває всі кольори, тонує папір, а потім легенько торкається пензлем картини. Хто запам'ятав дії художника?

(П.В. – Він відчуває кольори.

– Потім тонує папір.

– Він торкається пензлем картини).

– Правильно, можна ще сказати наносить мазки пензлем, тобто зображує те, що бачить.

Діти повторюють нові слова вголос і пошепки.

– Зробімо невеличку перерву і відпочиньмо.

Проводиться фізкультхвилинка на вірш А. Бортняк "Які ці кольори" (кн. І.М. Лапшиной, В.М. Литовченко "До школярів" К – 2005р., ст 145).

Люблю я різні кольори,	Ходять по колу.
Хто їх не любить з дітвори?	
Шумить гілля зелене...	Піднімають руки вгору.
Дзюркочуть срібні ручаї...	Присідають.
У світлий день, в погожу мить	Піднімаються і тягнуть
Нам барва сонячна блищить.	руки вгору, а потім прикривають очі.
Сховалось сонце.	
За ним погасли і багрянці.	Ходять по колу,
Який я колір зву нічним?	зупиняються і розводять
Відповісте уранці.	руки в сторони.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, наші Калинка й Барвінок трохи посперечалися відносно цієї картини. Якою фарбою вона намальована: акварель чи гуаш?

(П.В. – Картина намальована гуашшю.

– Картина намальована аквареллю.

– Картина намальована жовтою фарбою).

– Молодці! Правильну відповідь дали Сергійко, Тарасик.

– А зараз допоможемо нашим лялькам визначитися з відтінками фарб на картині. Послухайте, як я буду розказувати про сніг: білий – білуватий – біляк – біліти – біло.

Далі діти за аналогією утворюють інші пари слів, якщо потрібно, вихователь допомагає.

(П.В. – Жовтий – жовтуватий – жовтяк – жовтіє – жовто.

– Зелений – зеленуватий – зеленіє – зелено.

– Червоний – червонуватий – червоніє – червоно.

– Молодці, зараз ми проведемо вправу "Утвори слово", яке за допомогою частинки недо- допоможе нам правильно оцінити картину, яку ще не можна виставляти у виставковому залі. Послухайте, як я скажу: картина недомальована.

Далі діти за аналогією утворюють інші слова.

(П.В. – Недофарбована.

– Недотонована.

– Недозображена).

– Правильно, молодці! Калинка й Барвінок пропонують вам скласти речення зі вставними словами, які ви впізнаєте, коли я виділю їх голосом. Послухайте: "Художник фарбував не тільки червоною фарбою, а й коричневою".

(П.В. – Художник малював не тільки пурпурною фарбою, а й фісташковою.

– Художник малював не лише блакитною фарбою, але й малиною).

– Молодці, дуже добре.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви вже знаєте достатньо про картинні галереї і можете самі запросити своїх друзів. Послухаймо Мишка й Катруся.

(П.В. – Катруся, я хочу запросити тебе у виставковий зал.

– Я не проти і із задоволенням піду).

– А якщо ви не можете піти, то можна сказати: не знаю, чи зможу я прийти.

– Картини всі різні у виставковому залі, деякі подобаються, деякі ні. Будь ласка, пригадайте всі нові слова сьогодення заняття і треба розказати про будь-яку картину нашої виставкової зали. Спочатку спробую я, ви згодні?

(П.В. – Так, еге ж, авжеж).

– Мені подобається ось ця картина. Вона називається "Надвечір'я в лісі". Художник, мабуть, був у лісі в такий час, відчув усі кольори, правильно затонував папір і ледь торкався пензлем паперу, зображував ліс увечері. Він переніс на картину не тільки червоний, багряний, пурпурний кольори, але й зелений, смарагдовий.

– А ось є картина недотонувана, недофарбована, недомальована. Тому її не можна описати.

Далі діти за допомогою вихователя й різних репродукцій картин складають контаміновані розповіді, після чого Калинка і Барвінок її аналізують.

– Діти, наше заняття наближається до кінця і Калинка з Барвінком запрошують пограти в хороводну гру "Оленка".

Діти ходять по колу, посередині стоїть дівчинка у віночку із стрічками, діти кажуть слова, дівчинка показує відповідний колір. Після того, як сказали всі слова, діти плескають у долоні, а дівчинка танцює.

А стрічки в Оленки,

Мов барви у веселки.

І червона, і зелена,

І блакитна, наче небо

Тут і жовта, і бузкова,

І рожево-світанкова.

Та й сама Оленка

Тепер немов веселка.

– Діти, які відкриття ви зробили для себе, що нового почули на занятті?

– Яке завдання виявилось найцікавішим?

– Які нові слова запам'ятали?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички й прощаються з вихователем, Калинкою й Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

ЛЮТИЙ. III тиждень

Тема: ВЗУТТЯ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля. Продовжувати формування розуміння вживання узагальнювального поняття взуття. Учити точно й доречно добирати потрібні слова для опису властивостей і якостей.

Ключові слова: буденний, взувати, взуття, дійсно, дірявий, майструвати, новий, підбори, підошва, святковий, шнурівка.

Іменники: босоніжки, взуття, каблук – підбор – підбори, кросівки, майстер, майстерня, підошва, туфлі, черевики, чоботи, швець, шнурівка.

Дієслова: берегти, взути, зав'язати, зашити, майструвати, мити, підбити, ремонтувати, розв'язати, роззути, чистити.

Прикметники: брудний, буденний, дірявий, національний, новий, охайний, повсякденний, робочий, святковий, старий, цілий, чистий.

Прислівники: дійсно.

Продовжувати самостійно добирати потрібні антоніми до заданих слів: взуття (старе – нове), черевики (сухі – мокрі).

Учити складати прийменникові відповіді-пояснення: на полиці, під полицкою, біля полочки, у шафі.

Учити складати пояснювальні підрядні обставинні речення причини: "Я взула чоботи. Оля взула чоботи через те, що пішов дощ", "Я роззув взуття. Сашко роззувся тому, що пішов

Продовжувати збагачувати мову українськими прислів'ями, наприклад "Як дбаєш, так і маєш", та вміти пояснити.

Учити складати розповіді з власного досвіду на тему "Яке мені подобається взуття".

Закріплювати формули мовленнєвого етикету "Не дратуйся", "Треба заспокоїтись" та поради "Я хочу дати тобі пораду".

У рухливій народній грі "Червоні чобітки" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольній діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Добрий день, діти! Привітайтеся також із Калинкою й Барвінком.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Діти, ви помітили, що Барвінок сьогодні трохи похмурий? Запитаймо, чому він такий?

(П.В. – Барвінку, чому ти похмурий?

– Барвінку, чим ти не задоволений?).

– Барвінок мовчить, а ось Калинка розказала, що йому вчора купили кросівки і він вирішив прийти в них. Але Калинка пояснила, що не можна, одягнувши український національний одяг, узувати кросівки. Треба було взути інше взуття. Ви згодні з нею?

(П.В. – Так, авжеж, еге ж).

– Як можна словами поспівчувати Барвінку?

(П.В. – Барвінку не дратуйся так.

– Барвінку треба заспокоїтись).

– Правильно, а тепер даймо йому пораду.

(П.В. – Барвінок, я хочу дати тобі пораду: треба взути чоботи.

– Барвінку, я хочу дати тобі пораду: кросівки не підходять до українського костюму).

– Я дуже рада, що ви уважні й хороші діти. І вже зрозуміли, що мова в нас сьогодні буде про взуття.

– У мене є велика коробка, на якій підписано "Взуття", а у вас – малюнки. Пригадаймо назви взуття.

Діти по черзі називають взуття і кладуть малюнок у коробку.

(П.В. – Це черевики. Це туфлі. Це кросівки.

– Це босоніжки, це чоботи).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Правильно, молодці! Взуття буває різним. Подивіться на туфлі, вони мають підошву й каблучки, або підбори. Хто запам'ятав ці нові слова?

(П.В. – Туфлі мають підошву.

– Туфлі мають каблуки або підбори).
– А черевики й кросівки відрізняються від них шнурівкою. Чим, Петрику, відрізняються?
(П.В. – Черевики і кросівки мають шнурівку).

– Як ви думаєте, хто робить взуття?
(П.В. – Взуття робить сапожник).
– Так, а українською мовою правильно сказати швець.
Діти повторюють і запам'ятовують.

– Можна ще сказати майстер швець у майстерні майструє взуття.
– Молодець! Калинці сподобалася твоя відповідь. Але швець ще й ремонтує взуття. Ось послухайте віршик:

Стук-цок, стук-цок!
Ти не гнися, мій гвіздок!
Ти не гнися, мій гвіздок!
Я працюю, ремонтую черевики:
Підбиваю каблуки,
Зашиваю всі дірки...
(В.Ладижець, ст.87 "Вчимося мови та розмови" К.Л.Крутій, Н.А.Лопатинська, Н.В.Маковецька. Запоріжжя – 1999р.)

– Андрійку, що робить швець?
(П.В. – Швець ремонтує взуття.
– Швець підбиває підбори.
– Швець зашиває дірки).

– Добре, а ось цей віршик допоможе вам сказати, які дії можна робити із взуттям.

Зв'язаним він ходить,
розв'язаним стоїть.
Здогадатись можна,
що звуть його черевик.
(ст.83 „вчимося мови та розмови).

– Що можна зробити зі шнурівкою кросівок?
(П.В. – Кросівки можна зав'язувати.
– Кросівки можна розв'язувати).

– Правильно, але спочатку їх узувають, а якщо потрібно – роззувають. Наталочко, що ти зробиш, коли будеш йти на вулицю?
(П.В. – Я взую туфлі).
– А коли Сергійко прийде з вулиці?
(П.В. – Я роззую туфлі).

– Діти, скажіть, як називається взуття, в якому ви ходите кожного дня.
(П.В. – Взуття на кожен день).

– Правильно сказати – буденне, або повсякденне взуття.
Діти повторюють і запам'ятовують.

– Дорослі взувають на роботу робоче взуття, а ось на свято всі взувають...

(П.В. – Святкове взуття).

– Молодці, а ми, українці, взуваємо ще національне взуття – чоботи. Кирилку, яке взуття потрібно було взути Барвінку?

(П.В. – Треба було взути національне взуття – чоботи).

– Правильно, молодець! Як ви думаєте, як треба ставитися до взуття?

(П.В. – Його треба мити, чистити, сушити.

– Його треба берегти).

– Ляльки принесли нам цікавий черевик, який треба скласти із різних частинок. До кожної частини придумати слово "Який черевик буває?". Я почну: охайний.

Далі діти викладають на дошці черевик; кажуть слова:

(П.В. – Чистий. Цілий. Новий).

– Правильно, молодці! Багато слів знаєте. А якщо не берегти взуття, то воно буде старим, брудним, дірявим. Петрику, яким ти б не хотів, щоб було взуття?

(П.В. – Старим, брудним, дірявим).

– Так, тому в українців є гарне прислів'я "Як дбаєш – так і маєш". Як ви це розумієте?

(П.В. – За взуттям треба слідкувати. Взуття треба берегти.

– Взуття треба мити, сушити, не псувати).

– Правильно, молодці! Дійсно, взуття треба берегти. Хто запам'ятав це речення?

(П.В. – Дійсно, взуття треба берегти).

Проводиться фізкультхвилинка.

Йшли індики на музики,	Крокують на місці.
Повзували черевики,	Присідають і торкаються черевик.
Пов'язали ще й краватки	Піднімаються і показують на горло.
Та пішли собі із хатки.	Знову крокують.
"Рипу-рипу" – черевики,	
Йдуть індики на музики.	Перекочуються з носка на п'ятку.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок пропонують пограти в гру "Шукай пару". Я буду називати слова, а ви – добирати до них протилежне значення.

Наприклад: високі чоботи – низькі чоботи.

Далі діти за аналогією утворюють інші пари слів.

(П.В. – Широкі – вузькі підбори.

– Великі – малі капці.

– Старе – нове взуття.

– Чиста – брудна підошва.

– Сухі – мокрі черевики.

– Глибокі – мілкі кросівки).

– Молодці! Правильно добирали слова Оксанка, Оля, Миколка. Подивімося на ці малюнки і розкажімо Калинці й Барвінку, де стоїть взуття?

(П.В. – Взуття стоїть на полиці.

– Під поличкою.
– Біля полички.
– У шафі.
– Під шафою).

– Так, правильно. Зараз ми пограємо в мовленнєвий ланцюжок, у якому кожний із вас придумає речення. Послухайте.

Вихователь показує малюнок чобіт і питає дитину.

– Катрусю, що ти взула?

(П.В. – Я взула чоботи).

– Сашку, через що Катруся взула чобітки?

(П.В.– Катруся взула чобітки, через те, що пішов дощ.

– Я роззув взуття. Петрик роззувся тому, що пішов купатися).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, у кожного з вас є улюблене взуття, або взуття, яке ви б хотіли мати. Поділіться з нами, будь ласка, своїми розповідями, пригадайте всі нові слова, вони допоможуть вам скласти розповіді. Калинка вже хоче розказати, послухаймо її:

"Я мрію про те, щоб мені купили червоні туфлі на невеличких підборах з маленькими гудзиками. Це буде святкове взуття. Я буду доглядати за ним: чистити, мити, щоб взуття завжди було охайним, чистим, цілим і новим".

Далі діти складають розповіді із власного досвіду про інше взуття: кросівки, чоботи, черевики.

Вихователь, Калинка й Барвінок оцінюють розповіді дітей.

– Наше заняття наближається до кінця, Калинка й Барвінок запрошують пограти в українську рухливу гру "Маринка".

Діти стоять у гурті й питають дитину:

– Маринко, Маринко на чому стоїш?

– На шпильках!

– Чому тобі не коле?

– Бо в червоних чобітках!

– А хто тобі їх зробив?

– Степанко (Сашко, Петрик)!

– Біжи, біжи, лови його!

Діти розбігаються, кого спіймають, той "Маринка".

– Діти, пригадайте, які ігри вам сподобалися?

– Пригадайте, кому ви допомогли на занятті?

– Чого не хотілось робити на занятті, чому?

– Які нові слова ви запам'ятали?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички та прощаються з вихователем, Калинкою й Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

ЛЮТИЙ. IV тиждень

Тема: ПОСУД.

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювального поняття посуд. Розвивати вміння порівнювати предмети, співвідносити ціле й частину.

Ключові слова: варити, виставка, дерев'яний, кухар, металевий, пластмасовий, порцеляновий, посуд, скляний, смажити, тушити.

Іменники: виделка, виставка, жаровня, каструля, кухар, ложка, миска, ніж, посуд, сервіз, склянка, сковорода, супниця, тарілка, чайник, чашка.

Дієслова: варити, пекти, смажити.

Прикметники: гарний, глибокий, дерев'яний, електричний, емальований, кавова, красивий, металевий, мілкий, новий, пластмасовий, порцеляновий, скляний, столовий, тефлоновий, чайний, чистий.

Прислівники: добре, смачно, швидко.

Учити утворювати нові слова – різні частини мови прикметників: рожево-білий, чорно-синій, жовто-зелений.

Учити утворювати прикметники зі словотвірним значенням "сильний вияв ознаки" із суфіксом -езн-: величезний, глибочезний, довжелезний, товстезний, широчезний.

Вправляти в утворенні за допомогою префіксів спільнокореневих дієслів із префіксом недо-: недоварили, недосмажили, недопекли.

Учити складати речення, використовуючи в сполученні з повнозначними частинами мови об'єктні прикметники: Я розкажу про металеву каструлю. Оля розкаже про металеву каструлю, а я – про металеву сковороду.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету звертання та уваги до співрозмовника: "Що ви (ти) хочеш розказати?" – "Я (ми) із задоволенням вислухаю (поспілкуюся)".

Учити описувати посуд відповідно до малюнка, заданого слова або його характеристик.

У рухливій народній грі "Іди, дощику" співвідносити слова, рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються з вихователем, Калинкою і Барвінком.

(П.В. – Доброго ранку!

– Доброго здоров'я! Вітаю!).

– Діти, Калинка і Барвінок дуже чекали це заняття, запитайте їх, чому?

(П.В. – Калинко, Барвінку, що ви хотіли нам розказати?

– Ми із задоволенням із вами поспілкуємось).

– Вони кажуть, що це стосується професії їхньої тітоньки.

(П.В. – А ким працює ваша тітонька?

– А де вона працює?).

– Вона працює... (на дошку виставляється малюнок кухаря).

(П.В. – Вона працює кухарем).

– Для кухаря дуже важливо не тільки смачно приготувати їжу, але важливо і в чому приготувати. А ви знаєте, у чому?

(П.В. – Так, авжеж.

– Їжу кладуть у посуд.

– Їжу готують у посуді).

– Пограймо в гру "Що в чому" (можна з малюнками).

– Борщ готують...

(П.В. – У каструлі).

– Яєчню смажать...

(П.В. – На сковороді).

– Чай наливають...

(П.В. – З чайника).

– Локшину кладуть...

(П.В. – На тарілку).

– Тітонька Калинки і Барвінка запросила їх на виставку посуду.

(П.В. – Навіщо виставка посуду?).

– Тому що посуд буває різним, кухарі приходять на виставку і вибирають такий, який їм потрібний або подобається. Вам цікаво, який посуд?

(П.В. – Так, еге ж, аякже).

– Ось сьогодні на занятті ви багато дізнаєтесь про виставку посуду, на якій побували наші ляльки.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На дошку виставляється картина "Виставка посуду".

– Діти, ви помітили, який посуд стоїть?

(П.В. – Красивий, новий.

– Гарний, чистий).

– Правильно, а ще він може бути металевим, дерев'яним, скляним, пластмасовим.

По черзі вихователь тримає в руках посуд і називає слово, діти повторюють і запам'ятовують.

– А ось цей посуд називається порцеляновий, російською мовою фарфоровий. Хто запам'ятав це нове слово?

(П.В. – Це порцеляновий посуд).

– Софійка була дуже уважною і запам'ятала всі назви посуду. Будь ласка, Софійко.

(П.В. – Це металевий посуд.

– Це пластмасовий посуд.

– Це скляний посуд).

– Сергійку, допоможи Софійці.

(П.В. – Це дерев'яний посуд.

– Це порцеляновий посуд).

– Діти, мені на виставці дуже сподобався чайний сервіз. Який, Олексійку, сервіз?

(П.В. – Це чайний сервіз).

– Що до нього входить?

(П.В. – Чашки, блюдця, чайник, цукерниця).

– Людо, з якої чашки будеш пити чай?

(П.В. – Із чайної чашки).

– А каву – з кавової чашки.

– Молодці, а ще існує столовий сервіз. Який, Павлику, сервіз?

(П.В. – Столовий сервіз).

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Що до нього входить?

(П.В. – Тарілки глибокі, мілкі, каструлі).

– Правильно сказати супниця. Повтори, Наталочко.
Дитина каже вголос, інші діти пошепки.

– Діти, Барвінку сподобались на виставці каструлі, які вони?
(П.В. – Металеві, великі, маленькі.
– Чисті, нові, гарні).
– Правильно, а ще можна сказати – емальовані.
Діти повторюють і запам'ятовують.

– А Калинка хотіла б пити чай із такого чайника. Який він?
(П.В. – Металевий, емальований.
– Новий, великий, гарний).

– Правильно, молодці, можна ще додати – кефалевий, електричний. У кого є такі чайники вдома?
(П.В. – У нас є тефлоновий електричний чайник).

– Молодці! Я рада, що ви вмієте правильно описати посуд, який вам подобається на виставці.

– Розкажіть, будь ласка, що можна робити в такому посуді?
(П.В. – У каструлі варять суп, борщ.
– На сковороді смажать картоплю, котлети).
Якщо дітям важко, вихователь допомагає малюнками або запитаннями.

– А ось цей посуд називається жаровня. Це великий металевий лист із загнутими краями, на якому щось печуть.
Що можна робити на жаровні?
(П.В. – На жаровні печуть м'ясо, овочі).

– Правильно, молодці! У такому посуді все готується добре, швидко, смачно. Повторіть, Оксанко, Семенку, Костику.
(П.В. – У такому посуді все готується.
– Добре, швидко, смачно).

– Мабуть, уже трохи втомилися, відпочиньмо. Проводиться фізкультхвилинка.

У мамі є великий горщик,	Розводять руки в боки.
Мама варить в ньому борщик.	Роблять рукою рухи по колу.
І такий смачний той борщик,	Крокують на місті.
Що ми ладні з'їсти горщик.	Розводять руки і ставлять на пояс.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, посуд на виставці відрізняється ще й за кольором. Зараз ми будемо підбирати потрібні слова до опису кольорів на посуді. Якого кольору чайник?
(П.В. – Він білий).
– А квіточки?
(П.В. – Рожеві).

– Поєднаймо ці два слова – рожевий і білий, вийде рожево-білий чайник.
Якщо дітям важко, можна рухами долоні назустріч (рожево – одна долонь, білий – друга долонь).

Далі за аналогією утворюють прикметники.

(П.В. – Чорно-синя каструля.
– Жовто-зелена чашка).

– Діти, на виставці є посуд, який знімали в кіно для фільму про велетнів. Розкажімо, який він? Я почну: цей посуд великий – величезний.

(П.В. – Глибокий – глибочезний.

– Товстий – товстезний.

– Широкий – широчезний.

– Довгий – довжелезний).

– Молодці, сьогодні багато нових слів запам'ятали й кажуть Софійка, Дениско, Артем. Молодці!

– У такому посуді дуже важко готувати, і тому якщо на початку слова ми поставимо частинку недо-, то дізнаємося, що недоробили кухарі. Наприклад: варити – недоварили.

(П.В. – Смажити – недосмажити.

– Пекти – недопекти).

– Молодці! Зараз ми пограємо в гру "Речення-намістинки", які дружать поміж собою. Послухайте, як такі речення складатиму я з Калинкою й Барвінком.

Я розкажу про металеву каструлю.

Наталія Іванівна розкаже про металеву каструлю, а я – про порцеляновий сервіз.

А я (Барвінок) розкажу про кефалеву сковороду.

Далі діти за аналогією утворюють інші речення.

(П.В. – Я розкажу про дерев'яний посуд.

– Оля розкажу про дерев'яний посуд, а я про електричний чайник.

– А я розкажу про столовий сервіз).

– Молодці! Калинці й Барвінку дуже сподобалися ваші речення.

4 частина ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, складімо розповіді про посуд, який ви побачили на виставці, але частину з них ми будемо складати за малюнками, а частину – за описом посуду. Наприклад: Мені на виставці дуже сподобався чайний сервіз, до якого входять порцелянові чашки, блюдця, чайник. Чайні чашки великі, рожево-білого кольору. А ще є чашки кавові, вони маленькі.

Діти за малюнками складають невеличкі розповіді про посуд. вихователь, Калинка й Барвінок оцінюють ці розповіді.

– Молодці! А тепер послухайте, про який посуд розказує Калинка: нова, чиста, металева, порцелянова, пластмасова, глибока, мілка.

(П.В. – Це тарілка).

– Правильно, послухаймо Сергія. Про який посуд він розказує?

– Він металевий, кефалевий, емальований, електричний.

(П.В. – Це чайник).

Діти за аналогією складають описові характеристики посуду. вихователь разом з ляльками оцінює їх.

– Підходить до кінця наше заняття, Калинка й Барвінок запрошують нас пограти в рухливу народну гру "Іди, дощину".

Діти лічилкою обирають дитину-"дощ" та промовляють слова. Після цього розбігаються, кого спіймала дитина-"дощ" – стає наступною дитиною дощем.

Іди, іди, дощику, зварю тобі борщику
В полив'яному горщику.
Іди, іди, дощику, – цебром, відром, дійницею
Над нашою пашницею.

- Скажіть, які відкриття ви зробили для себе?
- Чого нового навчились?
- Які нові слова зацікавили й запам'ятались?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички та прощаються з вихователем, Калинкою та Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface. There is no handwriting or other markings on the paper.

ТРЕТІЙ квартал

БЕРЕЗЕНЬ. I тиждень

Тема: ПОСУД.

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювального поняття посуд. Продовжувати розвивати вміння порівнювати предмети, співвідносити ціле й частину.

Ключові слова: битий, весело, гарний, графин, дзвінко, кухоль, обережно, поламаний, посуд, частувати, чистий.
Іменники: бокал, графин, каструля, кухоль, ножі, посуд, самовар, сито.
Дієслова: варити, вимити, жарити, обдати, пекти, поливати, помити, пригощати, частувати.
Прикметники: битий, брудний, гарний, поламаний, чистий.
Прислівники: бажано, весело, дзвінко, обережно.

Учити утворювати дієслова із суфіксом -оньк-: їстоньки, питоньки, спатоньки, житоньки.

Звернути увагу на можливість варіювання форм родового відмінка в ряді слів: зі стола – зі столу, із двора – із двору, із моста – із мосту, сосна – сосен.

Збагачувати словник українським народним прислів'ям "Яка робота, така і плата" та вміти його пояснити.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету уваги та співчуття до тих, оточує: "Чим ти стурбований? Що тебе здивувало?".

Учити використовувати речення з однорідними членами з допустовим сполучником хоч..., але: Хоч посуд важко мити, але потрібно.

Учити дітей переказувати знайому казку К. Чуковського "Федорине горе", формувати вміння розвивати сюжетну лінію, інтонаційно й виразно передавати діалог, висловлюючи свій погляд на події.

У рухливій грі "Каструля" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, дітлахи!

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Наші Калинка й Барвінок ще не прийшли?

(П.В. – Та ні, ще нема).

– А ось і вони. Доброго ранку.

(Діти вітаються з ляльками).

– Барвіночку, що з тобою сьогодні відбувається? Діти, запитайте його про це.

(П.В. – Барвінку, чим ти стурбований?

– Барвінку, що тебе здивувало?).

– Він каже, що вчора дивився мультфільм, а там таке діялось, він такого ще не бачив, і не знав, що таке буває!

(П.В. – А як називається мультфільм?

– А про що мультфільм?).

– Калинка каже, що вони дивилися мультфільм, де посуд утік від бабусі Федори. Діти, ви знаєте, як називається цей мультфільм?

(П.В. – Так, авжеж.

– Цей мультик називається "Федорине горе".

– А у мене є книжка "Федорине горе").

– Правильно, молодці! Скажіть, про що цей вірш-казка?
(П.В. – Це казка про посуд).

– Правильно, пригадаймо сьогодні знову цю казку й подумаймо, чому так сталося з посудом, згодні?
(П.В. – Так, еге).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Зараз я прочитаю уривок із казки, а ви скажете, який посуд повтікав від Федори.

Скаче сито по полях,
А корито по лугах.
За лопатою мітла
Вздовж по вулиці пішла,
А сокири, а сокири
Так і сиплються з гори.
(П.В. – Це не посуд).

– Правильно, ви такі уважні, послухайте далі.

І помчалися по вулиці ножі:
– Ей держи, держи, держи!
І каструля на бігу
Закричала утюгу:
– Я кочусь, кочусь, кочусь
І ніяк не зупинюсь!
Ось і чайник за кофейником біжить...
А за ними блюдця, блюдця...
І біжить сковорода біля води:
– Ви куди, куди, куди?
А услід скакали
Кухлі та бокали
Таці та графини
А на... столі
Самовар сидить
І гукає, і кричить.

Читаючи вірш, вихователь інтонаційно виділяє назву посуду, можна на дошку виставляти малюнки посуду.

– Який посуд втік від бабусі Федори?
(П.В. – Ножі, каструлі.
– Чайник, кофейник.
– Склянки, сковорода).

– Молодці! Пригадайте, які назви посуду вам незнайомі?
(П.В. – Бокали, кухлі).

– Бокали – це скляний або череп'яний посуд, із якого п'ють.
– Кухоль – це металева або череп'яна посудина з ручкою для того, щоб пити. Що Оленка намальовано на картинці?
(П.В. – Це бокали.

– Це кухоль).

– Діти, які слова-назви посуду вас ще зацікавили?

(П.В. – Що таке графин?

– Що таке самовар?).

– Сьогодні дуже допитливі в нас Андрійко, Софійка. Молодці, діти!

– Графин – це посудина з високою шиєю, у яку наливають воду. Олю, покажи і скажи, де на малюнку графин?

(П.В. – Це графин).

– Правильно. Діти, подумайте, із яких двох слів утворилось слово самовар.

(П.В. – Сам варить).

– Правильно, це велика металева посудина, у середині якої маленька піч, там горить вугілля або хмиз, від цього нагрівалася вода (пояснення супроводжується малюнком). Як, Дениско, називається цей посуд?

(П.В. – Це самовар).

– Діти, пригадайте, чому посуд утік від Федори?

(П.В. – Тому що вона не мила його.

– Тому що не слідувала за ним).

– Правильно, послушайте уривок:

Подивіться ви на нас,
Ми поламани, побиті...

– Який посуд став у Федори?

(П.В. – Поламаний, побитий).

– А ще брудний. В українського народу є дуже гарне прислів'я: "Яка робота, така і плата". Як ви розумієте це прислів'я?

(П.В. – Федора не берегла посуд, ось він і втік до лісу).

Діти хором повторюють прислів'я та запам'ятовують його.

– Подумайте, а що треба зробити Федорі, щоб посуд був чистим, гарним, і повернувся до неї.

(П.В. – Треба вимити посуд).

– Так, послушайте, будь ласка:

– Повертайтеся додому в цей же час,

Я водою з джерела помию вас,

Я почищу вас пісочком,

Я обдам вас кип'ятком...

– Що, Олесю, зробила Федора для того, щоб посуд був чистим, гарним.

(П.В. – Вона помиє його.

– Почистить, обдасть кип'ятком).

– І тоді в такому посуді можна що робити?

(П.В. – Варити, пекти, жарити).

– А потім із такого посуду можна пригостити й почастувати гостей.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Даймо бабусі Федорі пораду, що з посудом поводитись бажано обережно.

Діти повторюють за вихователем.

– І тоді весь посуд буде розмовляти дзвінко й весело.

Діти повторюють нові слова і запам'ятовують їх.

– Калинка і Барвінку подобається, як ви працюєте, давайте трохи відпочинемо. Проводиться фізкультхвилинка.

Діти стоять парами, плескають у долоні товариша й промовляють слова:

– Раз, два, три, чотири.

А де були?

– На квартирі.

– А що робили?

– Чай пили,

Чашки били,

На полиці становили.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, даймо не тільки Федорі, а всім ще одну пораду – речення з вставними словами хоч..., але. Наприклад: Хоч важко мити каструлі, але потрібно.

(П.В. – Хоч важко чистити сковороди, але потрібно.

– Хоч важко мити графин, але потрібно).

– Пригадайте, куди повтікав посуд?

(П.В. – До лісу).

– Перерахуймо їхні пригоди. Посуд утік зі стола – можна казати зі столу. Тепер – ви.

Вихователь показує малюнки.

(П.В. – Посуд стрибав із мосту.

– Посуд стрибав із моста.

– Бігли із двору – із двора.

– Спали біля сосен – біля сосон).

– І тому Федорі з чого їстоньки...

(П.В. – Питоньки. Житоньки).

– А коли Федора вимила посуд, то сито стало дірчасте.

(П.В. – Блюдця (кофейник) – крапчасті (крапчастий).

– Кухоль – квітчастий).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, спробуймо переказати цю казку своїми словами, що трапилося з посудом баби Федори і як вона повернула його назад. Пригадайте всі нові слова, які ви запам'ятали, а в кінці треба висловити свою думку: що правильно, а що ні.

Діти переказують казку, вихователь, якщо потрібно, допомагає малюнками або запитаннями. Калинка й Барвінок дають оцінку розповідям дітей.

– Наше заняття наближається до кінця. Калинка й Барвінок запрошують нас пограти в рухливу гру "Каструля".
(На вірш Є.Саталкіна, "Вчимося мови та розмовист.108")

Діти лічилкою обирають ведучого й кажуть слова, після чого розбігаються, а ведучий ловить їх, кого першого зловить, той – наступний ведучий.

– На плиті – каструля біла,
В ній водичка закипіла.
– Буль-буль-буль, – вона булькоче,
Що вона сказати хоче?
– Те, що вас зловити хочу!

- Діти, скажіть, що сьогодні вдалося вам на занятті?
- Що здивувало вас?
- Що хотіли б повторити?
- Які нові слова запам'ятали?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички та прощаються з вихователем, Калинкою та Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювальних понять оселя, будинок, меблі. Продовжувати розвивати вміння порівнювати предмети, співвідносити ціле й частину.

Ключові слова: ганок, гарнітур, домівка, жити, житло, затишний, квартира, меблі, мешканець, мешкати, просторий, хата.

Іменники: брама, будинок, ганок, гарнітур, диван, домівка, житло, квартира, кімната, лава, меблі, мешканець, подвір'я, приміщення, садиба, скриня, стіл, хата, шафа.

Дієслова: жити, мешкати, хазяйнувати.

Прикметники: багатоповерховий, затишний, одноповерховий, охайний, просторий.

Прислівники: разом, удвох.

Учити утворювати прикметники із суфіксом -уват(-юват-) для позначення невеликої міри якості: голубуватий, великуватий, низькуватий, холоднуватий, синюватий.

Учити вживати синонімічні слова: троє – трійко, четверо – четвірко, п'ятеро – п'ятірко.

Стежити за правильним уживанням різних форм дієслів наказового способу: біжи – нехай біжить – біжімо – біжіть – нехай біжать.

Учити складати складнопідрядні речення зі сполучником умови як тільки: Як тільки тато отримає гроші, ми купимо нові меблі.

Продовжувати вчити дітей брати участь у діалозі на тему "Запрошення в гості", забезпечувати цілісність і зв'язність розмови.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету запрошення "Чи можу я тебе запросити..." та відповіді на запрошення "Із задоволенням".

У рухливому хороводі "Хата-хатинка" співвідносити рухи й слова, сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Доброго ранку, діти! Я рада вас бачити. Наші Калинка й Барвінок про щось сперечаються, прислухайтесь.

Барвінок: – Я кажу – хата.

Калинка: – Я кажу – будинок.

Барвінок: – Я кажу – в селі.

Калинка: – Я кажу – в місті.

– Почекайте, почекайте, що це за суперечка? Діти, запитайте, про що вони сперечаються.

(П.В. – Калинко, Барвінку, про що ви сперечаєтесь?)

– Калинко, Барвінку, у чому річ?).

– Мені здається, що їм трохи не вистачає знань, а ми з вами можемо їм допомогти.

(П.В. – А як ми можемо допомогти?

– А про що ми сьогодні будемо розмовляти?).

– Послухайте вірш Івана Гнатюка "Наша хатка".

Я люблю свою хату, і подвір'я, і садок,

Де і сонця багато, і в жару холодок.

Все для мене тут рідне:

Стіни білі, як сніг,

І віконце привітне,

І дубовий поріг.

(ст.29 "Світлиця" Народознавство. Київ – 92р. навчальний посібник.)

– То про що ми будемо розмовляти?

(П.В. – Ми будемо розмовляти про хату).

– Не тільки ми будемо розмовляти про домівки людей. Спробуємо порівняти, які були багато років назад і які є сьогодні. А Калинка й Барвінок уважно все вислухають, запам'ятають і більше не будуть сперечатися, домовились?

(П.В. – Так, авжеж, атож. Згодні).

– Діти, ви знаєте свою адресу?

(П.В. – Так).

– Сергійку, запитай Наталочку, у якому будинку вона мешкає?

(П.В. – Наталочко, у якому будинку ти мешкаєш?).

(П.В. – Я мешкаю в будинку 49 по вулиці Комсомольській).

– Якщо Наталочка мешкає в будинку 49, то її можна назвати мешканець будинку 49. Хто вона, Софійко?

(П.В. – Вона мешканець).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На дошку виставляються малюнки хати, сучасного будинку.

– Діти, скажіть, де можна жити?

(П.В. – Можна жити в будинку.

– Можна жити в хаті.

– Можна жити у квартирі).

– Правильно, а можна сказати, що це домівка, житло людини. Повтори, Ігорьку.

Дитина повторює нові слова, інші діти повторюють пошепки і запам'ятовують.

– Подивіться на малюнок і скажіть, як заїхати на подвір'я?

(П.В. – Можна заїхати через ворота).

– Так, російською мовою ворота, а українською мовою – це брама. Сергійку, якого кольору тобі сподобалася брама?

(П.В. – Мені сподобалася висока червона брама).

– Молодці, діти! Скажіть, а де стоїть Калинка?

Показує малюнок, де лялька стоїть на ганку.

(П.В. – Калинка стоїть біля хати.

– Калинка стоїть на крильце).

– Так, а українською мовою це ганок. Дмитрику, склади речення українською мовою.

(П.В. – Калинка стоїть на ганку).

– Правильно. Пригадайте: і квартира, і хата мають багато...

(П.В. – Кімнат).

– Так, а можна ще сказати – багато приміщень, Юрку, повтори це речення.

(П.В. – Квартира або хата має багато приміщень).

– Калинці й Барвінку подобається, як сьогодні працюють Юра, Сергійко, Дмитрик, Оксанка. Молодці, діти!

– Діти, ви знаєте, що в кожній кімнаті стоять меблі. Пограймо в гру "Що стоїть у хаті, а що у квартирі".

Вихователь показує маленькі картинки із зображенням меблів, після їхньої назви прикладає до приміщення хати або квартири.

– Як називаються ці меблі?

(П.В. – Це стіл).

– Правильно, але в хату поставимо...?

(П.В. – Довгий стіл).

– А у квартиру...?

(П.В. – Маленький журнальний стіл).

– Як називаються ці меблі?

(П.В. – Це диван, і його поставимо у квартиру).

– А в хату попід стіною поставимо лави. Що ти, Наталочко, ставиш?

(П.В. – У хаті я поставлю лави).

– Де ми поставимо ці меблі?

(П.В. – Шафу ми поставимо у квартирі).

– А скриню поставимо де?

(П.В. – Скриню поставимо в хаті).

– Правильно, шафу, диван, стіл, крісло можна назвати одним словом – гарнітур. Що стоїть у вас удома?

(П.В. – У мене вдома стоїть гарнітур меблів).

– Молодці, діти! Подивіться і скажіть, скільки поверхів мають ось ці будинки?

(П.В. – П'ять, Дев'ять. Чотирнадцять).

– Правильно, то їх ми назвемо багатоповерхові домівки.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– І в будинку, і в хаті, і у квартирі люди що роблять?

(П.В. – Вони там живуть.

– Вони там мешкають).

– Правильно, а ще можна додати хазяйнують. Петрику, повтори всі нові слова.

(П.В. – Люди у своїх домівках (житлах) живуть, мешкають, хазяйнують).

– Молодець! Калинці сподобалася твоя відповідь, вона тепер теж так буде казати. Вам подобаються ваші домівки?

(П.В. – Так, еге ж, авжеж).

– Барвінок питає чому?

(П.В. – Тому що це наша квартира (хата)).

– Правильно сказати: тому що ваша домівка затишна, простора, охайна. Даринко, яка у вас квартира?

(П.В. – Наша квартира затишна, простора, охайна).

– Молодець, а разом із ким ви живете у квартирі?

(П.В. – Я живу разом із мамою, татом і братиком.

– А ми живемо вдвоєм с мамою).

– Є гарне українське слово удвох. виправ себе, будь ласка, і скажи українською мовою.

(П.В. – Ми живемо удвох із мамою).

– Я думаю, що Барвінок і Калинка багато взяли від вас нових знань і запрошують вас відпочити. Проводиться фізкультхвилинка.

Стоїть хата небагата,	Руки на поясі і повертаються вліво – вправо.
Солом'яна стріха,	Долоні тримають над головою – наче стріха.
Причілочки у китицях,	Руки ставлять поличкою.
Мальовані вікна,	Розводять руки показуючи вікно.
Обмазка підведена,	Знову руки на поясі, повертаються вліво – вправо.
А сама біленька.	

На подвір'ї, як барвінок,	Виконують полу присідання.
---------------------------	----------------------------

Трава зелененька.

(На вірш А.Молодченко,ст.49, В.Скуратівський, книга –календар "12 місяців", К – 93р.).

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, людина своє житло прикрашає по-різному. Подивімось ось на цю квартиру, і ви висловіть своє особисте враження, а я вам допоможу. Наприклад: цей килим трохи великуватий, а за кольором він...

(П.В. – Голубуватий.

– Синюватий.

– Холоднуватий).

– А цей стіл (стілчик)?

(П.В. – Він низькуватий.

– Зависокий).

– Молодці! Подивіться і скажіть, скільки людей живе в цьому будинку? Послухайте, як буду казати я: тут мешкає троє людей або трійко.

(П.В. – Четверо – четвірко.

– П'ятеро – п'ятірко).

– Молодці, правильно. А зараз ваш язичок нехай трохи побігає зі словом біжи. Послухайте: Барвінку, біжи віднеси пакунок до дядькової хати. Діти, ви дозволяєте?

(П.В. – Так, нехай біжить).

– Він сам не хоче, допоможіть звернутися йому до Калинки.

(П.В. – Біжимо вдвох).

– Діти, накажіть лялькам разом це робити.

(П.В. – Калинко, Барвінку, біжіть разом).

– Оксанко, скажи, ляльки нехай...

(П.В. – Ляльки нехай біжать).

– Молодці, діти! Спробуймо придумати речення з допоміжними словами як тільки. Послухайте: Як тільки тато отримає гроші, ми купимо нові меблі.

(П.В. – Як тільки мама прийде з роботи, ми прийдемо до вас у гості.

– Як тільки повернеш, то побачиш багатоповерховий будинок).

– Гарні речення склали Степанко, Галинка. Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, Калинка й Барвінок дуже хочуть до вас у гості, нехай вони послухають ваші діалоги, у яких ви розкажете про свої домівки та як правильно запросити в гості. Послухайте наш діалог із Сашком.

– Добрий день, Сашку!

– Доброго дня, Наталіє Іванівно!

– Чи можу я тебе запросити до себе в гості?

– Так, я із задоволенням прийду до вас. У якому будинку ви живете?

– Я живу в багатоповерховому будинку біля хати із червоною брамою та високим ганком.

– Я знайду це житло.

– Мені дуже подобається моя квартира, вона затишна, простора, охайна.

– Скільки людей мешкає у вашій домівці?

– Нас четверо: тато, мама, я і сестричка.

– До зустрічі.

– До побачення.

Далі діти за аналогією складають свої діалоги, а вихователь із Калинкою й Барвінком дають оцінку.

– А Калинка й Барвінок запрошують вас у рухливий хоровод "Хата-хатинка".

Діти ходять по колу, співають пісню.

Коло хати вишні зацвіли,

Кругом хати танок повели.

Світись, наша хатонька,

Ясен цвіт,

Цвіти, наша рідна,

Поки й світ.

Стали вишні хату наряджати,

Стала хата вінець надівати.

Світись, наша хатонька,

Ясен цвіт,

Цвіти, наша рідна,

Поки й світ.

(кн. М, ст. 102 Д. Чередниченко, К – 92р.)

– Ось і закінчується наше заняття. Калинка й Барвінок багато всього навчилися й дякують.

– А вам що найбільше запам'яталося?

- Які відкриття ви зробили для себе?
- Які нові слова зацікавили й запам'ятали?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем, Калинкою та Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

БЕРЕЗЕНЬ. III тиждень

Тема: КРАМНИЦІ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень, про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювального поняття крамниці. Продовжувати розвивати вміння порівнювати предмети, співвідносити ціле й частину.

Ключові слова: касир, крамниця, потрібний, продуктовий, промисловий, секція, товар, ціле й частина.

Іменники: відділ, касир, крамниця, магазин, продукти, реклама, самообслуговування, секція, супермаркет, товари.

Дієслова: купити, придбати, продати, реалізувати.

Прикметники: гарний, потрібний, продуктовий, промислові, різний, якісний.

Прислівники: гуртом.

Стежити за правильним уживанням іменників однини і множини: стіл – столи, поличка – полички, крісло – крісла, лялька – ляльки, ваза – вази, каструля – каструлі тощо.

Продовжувати вчити утворювати слова зі здрібніло-пестливими суфіксами -ечк-, -очк-: ліжечко, чашечка, тарілочка тощо.

Закріплювати вживання прикметників з іншими частинами мови: Справа стоїть шафа з книгами, посередині коробки з іграшками.

Продовжити вчити дітей застосовувати правильний порядок слів у реченні, узгоджувати слова. Розвивати інтонаційний синтаксис – уміння будувати й вимовляти різні типи речень.

Учити дітей складати невеличку розповідь-рекламу, формувати вміння застосовувати слова, що найбільше підходять до контрольного опису.

У рухливій грі "Дід Макар" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Привітайтеся з Калинкою та Барвінком.

(П.В. – Доброго ранку!).

– Вони нам сьогодні принесли якісь книжечки, фотографії. Вам цікаво дізнатися?
(П.В. – Так, еге ж).

– Як треба звернутися до них?
(П.В. – Калинка, Барвінку, розкажіть, будь ласка, про ці фото).

– Із задоволенням кажуть вони. Що ви бачите на них?
На дошку виставляються фото (картинки великого супермаркету).
(П.В. – Це магазин. Це крамниця. Це маркет).

– Молодці! Ви правильно дали назву. Там, де живуть наші ляльки, недавно відкрили нову велику крамницю – супермаркет, і вони прийшли з рекламою цього магазину. Які нові слова ви почули від мене?
(П.В. – Реклама. Супермаркет).

– Правильно, ось сьогодні ми і вирушимо до великої крамниці-супермаркету, побачимо там багато цікавого, а потім спробуємо зробити рекламу нашим друзям. Ви зацікавились?
(П.В. – Так. Зацікавились).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Як ви думаєте, що означає слово реклама?
(П.В. – Не знаю.
– Часто по телевізору розказують, що купляти).

– Молодець, Софійко! У крамницях продається багато товарів, і щоб люди знали, що купляти, їм про це розказують – це і є реклама.
Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Подивімося на фото. Товари бувають промислові, а є товари продуктові. Які, Сергійку, ти бачиш товари?
(П.В. – Я бачу промислові товари – це праска, холодильник, одяг).
– А ти, Даринко, які бачиш?
(П.В. – А я бачу продуктові товари – це хліб, ковбаса, цукерки).

– Правильно діти, скажіть все продається разом?
(П.В. – Ні, вони розділяються).
– Можна сказати: товар розміщений по секціях, або по відділах.

– Подивімося знову на фото і даймо назву кожній секції, або відділу.
(П.В. – Це секція взуття.
– Це секція одягу.
– Це іграшковий відділ.
– Це відділ техніки).

– Молодці! Правильно відповідали Кирилко, Соня, Марійка. Діти, ви знаєте, що в крамницях людей обслуговують продавці, а в супермаркетах самообслуговування. Повторіть це слово і скажіть, що воно означає?
(П.В. – Самообслуговування – це коли сам все купуєш, а гроші віддаєш касиру).

– Правильно, Калинка й Барвінок задоволені, що ви користуєтесь такими словами, як касир, самообслуговування, супермаркет.

– Скажіть, який товар є в крамницях, тільки одним словом.

(П.В. – Товар у крамницях різний).

– Правильно, а ще він потрібний, гарний і якісний. хто запам'ятав який товар?

(П.В. – Товар у супермаркеті різний, потрібний.

– Товар у крамниці гарний і якісний).

– Молодці, Семенку, Юлю, Павлику. Подумайте, а яку дію треба зробити, щоб мати різний товар.

(П.В. – Його треба купити).

– Правильно, покупець купує товар або придбає.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– А продавець продає або реалізує товар.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Пограймо в гру "Що ти купив?". Ось вам малюнки на допомогу.

(П.В. – Я придбав (купив) сир.

– Я купив сир і масло.

– Я купив сир, масло і молоко).

– Молодці! Калинці сподобалося. Скажіть, ви самі ходите до крамниці?

(П.В. – Ні разом з мамою, татом.

– А я сам).

– Правильно, можна сказати гуртом – це коли сім'я іде, а можна й самому піти.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Ми вже з вами так довго ходимо у крамниці, що треба трохи відпочити. Проводиться фізкультхвилинка.

Щось не хочеться ходити,

Діти крокують на місті.

Треба трохи відпочити.

Руки ставлять на пояс.

Руки вгору, руки вниз,

Піднімають руки.

На сусіда подивись,

Дивляться на сусіда.

Плесніть, діти, кілька раз,

Діти плескають у долоні.

Відпочили, ну й гаразд!

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, зараз ми з вами пограємо в гру, у якій слова загубили своє місце, допоможімо їм. Послухайте: мені, червоні, крамниця, черевики, купили. Хто вже склав правильно речення?

(П.В. – Мені в крамниці купили червоні черевики).

– Молодець, Наталочко!

– Нам із Калинкою й Барвінком дуже цікаво, хто пішов у який відділ (секцію).

(П.В. – Я іду в секцію одягу.

– Марійка пішла в секцію одягу, а я в секцію взуття.

– Марійка пішла в секцію одягу, Петрик у секцію взуття, а я в іграшковий відділ).

– Молодці, діти! В іграшковому відділі все відрізняється від дорослих речей. Якщо в дорослих ліжка, то іграшкове ліжечко.

Далі діти утворюють нові слова: чашечка, лялечка, платтячко, тарілочка, колисочка.

– Молодці!

– Подивімося на малюнки, що можна купити?

(П.В. – Стіл – столи.

– Поличку – полички.

– Вазу – вази.

– Каструлю – каструлі).

– Діти, Калинка й Барвінок трохи заплутали, допоможімо їм. Де стоїть шафа з книгами?

(П.В. – Шафа з книгами стоїть справа.

– По середині стоять коробки із іграшками.

– Під столом стоїть коробка з посудом).

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, у ваших крамницях, супермаркетах працює диктор, який по радіо робить рекламу тому або іншому товару. Послухаймо зараз запис реклами на диктофоні, а потім ви спробуєте зробити подібну.

Включається диктофон і діти слухають рекламу.

– Шановні покупці! У секції "Посуд" ви знайдете якісний, потрібний для вас товар. Для дітей ми реалізуємо іграшковий сервіс: чашечки, тарілочки, вазочки. Секція "Посуд" знаходиться справа від входних дверей.

Далі діти за аналогією складають свою розповідь-рекламу, а вихователь разом із Калинкою й Барвінком дають оцінку.

– Сьогодні ви багато бачили цікавого, а це стане в пригоді в рухливій грі "Дід Макар".

Діти лічилкою обирають діда Макара, а потім ведуть із ним діалог.

– Здрастуйте, дідусю Макаре!

– Здрастуйте, милі діти! Де були, що купили?

– У крамниці, а купили ось що!

Діти імітують гру на сопілці, барабані, піаніно, гітарі, дід Макар відгадує, потім оберігають іншого діда Макара. ("Золотий колосок", упорядник Мельник-Дзюбишина Н., частина I, ст.233, к – 94р.).

– Ось і наближається до кінця наше заняття.

– Що запам'яталося вам найбільше?

– Чого нового ви навчились?

– Які відкриття зробили для себе?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички й прощаються із вихователем, Калинкою та Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on the right side, suggesting it's resting on a surface.

БЕРЕЗЕНЬ. IV тиждень

Тема: ТРАНСПОРТ ЦІЛЬОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (СПЕЦІАЛЬНИЙ, СЛУЖБОВИЙ).

Мета: уточнювати та збагачувати словник дітей відповідно до теми "Транспорт", учити дітей класифікувати машини за їхнім призначенням: пожежна машина, міліцейська машина, швидка допомога, молоковоз, панелевоз, бетономішалка, сміттєвоз, водовоз.

Ключові слова: необхідний, транспорт, спеціальний.

Іменники: бетономішалка, водій, допомога, молоковоз, панелевоз, сміттєвоз, транспорт, хлібовоз, шофер.

Дієслова: вивозити, допомагати, мішати – розмішувати, перевозити, рухатись.

Прикметники: зручний, міліцейська, необхідний, пожежна, службовий, спеціальний, швидка.

Прислівники: вчасно, миттєво, швидко.

Учити утворювати дієслова за допомогою префіксів об-, обі-: обійти, об'їхати.

Продовжувати вчити утворювати нові форми слів з іменників і дієслів: хліб + возити = хлібовоз тощо.

Продовжувати вчити складати оповідання на запропоновану тему за планом вихователя. Під час малювання рухливої гри "Гаражі й автомобілі".

Закріпити назви транспорту спеціального призначення.

Сприяти розвитку оцінно-контрольної діяльності дітей.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго дня, діти!

(П.В. – Доброго дня! Доброго ранку!).

– Скажіть, будь ласка, яке зараз буде заняття?

(П.В. – Зараз буде заняття з української мови).

— Якою мовою ми вчимося розмовляти на нашому занятті?

(П.В. – Ми вчимося розмовляти українською мовою).

– Діти, чомусь затримується наша Розумничка, може, щось трапилося? А ось і вона. Доброго ранку, Розумничко! (П.В. – Доброго дня, ранку, Розумничко!).

– Ти сьогодні якась не така – схвильована, знервована. Що трапилося?

– У мене захворіла бабуся, її треба відвезти до лікарні, а я не знаю як? – каже Розумничка.

– Допоможемо їй, дітки. А спочатку її заспокоїмо. Треба звернутися до неї і сказати: "Не нервуйся, не хвилюйся, все буде добре". Хто хоче заспокоїти Розумничку?

(П.В. – Розумничко, не хвилюйся, будь ласка.

– Розумничко, не нервуйся, ми тобі допоможемо).

– Діти, а як ви зможете мені допомогти? – каже Розумника.

(П.В. – Треба бабусю відвезти до лікарні).

– А як називається та машина, що відвозить хворих до лікарні?

(П.В. – Скорая помощь).

– А українською мовою?

(П.В. – Швидка допомога).

– Дякую вам, діти. Піду викликати машину "швидкої допомоги". Я згадала, що її викликають по телефону за номером 03.

– Молодці, малята! Ви – чуйні діти, вмієте співчувати.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, Розумничка викличе за номером 03 ось таку машину. Хто запам'ятав, як вона називається?

(П.В. – "Швидка допомога").

– Правильно. "Швидка допомога" відноситься до машин спеціального призначення.

Далі по черзі вихователь виставляє пожежну, міліцейську машини, смітєвоз, панелевоз, бетономішалку.

– Діти, як називається ця машина?

(П.В. – Пожежна машина)

– Як вона допомагає людям?

(П.В. – Гасить пожежу, рятує людей).

– Хто керує пожежною машиною?

(П.В. – Пожежною машиною керує водій).

– А як називається ця машина?

(П.В. – Міліцейська машина).

– Хто на ній їздить?

(П.В. – Міліціонери).

– Так, це машина допомагає міліції слідувати за порядком.

– А як називаються ці машини?

(П.В. – Смітєвоз, панелевоз, бетономішалка).

Якщо діти не називають, вихователь дає назву сам.

– Яку роботу виконує смітєвоз?

(П.В. – Він вивозить сміття).

– Яку роботу виконує панелевоз?

(П.В. – Він перевозить панелі для будівництва будинків).

– Яку роботу виконує бетономішалка?

(П.В. – Допомогає мішати бетон, розмішувати).

– Як називається людина, яка керує і панелевозом, і бетономішалкою, і сміттєвозом?

(П.В. – Ними керують шофери, їх водять шофери).

– Якщо вони постійно виконують якусь спеціальну роботу, то їх можна назвати – спеціальний транспорт.

– Як, діти, називається цей транспорт?

(П.В. – Спеціальний транспорт).

Вихователь зосереджує увагу дітей на пожежній, міліцейській машинах, швидкій допомозі.

– Подивіться на малюнки і скажіть, як вони вміють рухатись?

(П.В. – Вони рухаються швидко).

– А ще можна сказати – миттєво, вчасно. Даринко, повтори, як рухається спеціальний транспорт?

(П.В. – Він рухається миттєво, швидко, вчасно).

– Діти, а який ще спеціальний транспорт ви бачите кожного ранку, коли йдете до садочка або коли гуляєте на майданчику.

(П.В. – Молоковоз, хлібовоз, сміттєвоз).

– Молодці, ви дуже спостережливі. А тепер відпочиньмо. Проводиться фізкультхвилинка.

Всім увага: чух-чух-чух!

Ходьба.

Починає поїзд рух.

Трішки поїздом проїдем,

Сядем на машину слідом.

Біг.

Помчимся швидко ми

Вгору-вниз,

Присідання.

Потім з низу до гори.

Поворот направо,

Повороти тулуба.

Поворот наліво,

Уважним будь завжди, водій,

А ось червоне світло,

Тому не їдь, а стій.

Ходьба на місці.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Увесь спеціальний транспорт має важливе значення, а більшість із нього ще й складну назву. Дуже повільно промовляймо слово-назву машини – молоковоз. Хто з вас помітив, із яких частинок складається це довге слово-назва?

Діти разом з вихователем, "розтягуючи", промовляють слово "мо-ло-ко-воз".

(П.В. – Тут заховалися 2 слова: молоко і воз).

– Правильно. Той транспорт, що возить молоко, називається молоковоз.

За аналогією діти розбирають інші назви машин: сміттєвоз, водовоз, панелевоз, хлібовоз.

– Молодці, найкраще впоралися із завданням Маринка, Миколка. Молодці! А Сергійку треба бути більш уважним. Наше місто дуже велике, і всім потрібна допомога. Зараз будемо вчитися утворювати нові слова. Подумайте, як правильно сказати: якщо декілька людей з різних будинків викликали лікаря і він до всіх ходив?

(П.В. – Обходив хворих).

У разі утруднення з відповіддю в дітей вихователь сам називає дію.

За аналогією діти працюють над словом об'їхати.

– Молодці! Гарно впорались із завданням.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

— Діти, ви так багато дізналися про спеціальний транспорт, що настав час скласти невеличке оповідання про нього. А складати будемо за таким планом. Спочатку треба вибрати на дошці малюнок тієї машини, яка сподобалася вам; потім назвати, що це за машина, із чого складається; далі — хто керує нею, кого або що перевозить. Послухайте моє оповідання, а потім складете ви.

– Це молоковоз. Велика машина, має цистерну й кабіну. Молоковозом керує шофер. Машина перевозить молоко. Це дуже необхідна машина.

За аналогією діти складають оповідання про інший спеціальний транспорт.

– Діти, ви добре сьогодні працювали, пригадаймо всі нові слова, які ви запам'ятали, і складемо їх до нашої скриньки-скарбнички.

Діти згадують і називають слова.

– Діти, що нового ви почули на занятті?

(П.В. – Я почув про міліцейську машину.

– Я почув про пожежну машину.

– А я запам'ятав те, що транспорт називають спеціальним).

– А тепер прийшов час пограти, і в пригоді нам стане транспорт спеціального призначення: міліцейська машина, швидка допомога і пожежна машина.

За словесною вказівкою вихователя та орієнтуючись за малюнками транспорту діти рухаються по кімнаті і знаходять свої гаражі.

Там, де вулиця широка,

Їдуть машини в три потоки.

Із гаражів виїжджають пожежні машини.

Далі йде команда цим машинам знайти свій гараж, гра продовжується.

Тривалість заняття – 25-30 хвилин.

[illegible]

Квітень. I тиждень

Тема: СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Формувати розуміння вживати узагальнювального поняття сільськогосподарські машини. Продовжувати вчити дітей зіставляти та співвідносити слова зі змістом.

Ключові слова: борона, комбайн, машини, орати, сільськогосподарські, сіялка, сіяти, трактор.

Іменники: борона, комбайн, комбайнер, плуг, трактор, тракторист.

Дієслова: боронити, змолотити, косити, орати, сіяти.

Прикметники: важкий, залізний, комбайновий, міцний, надійний, потрібний, сільськогосподарський, тракторний.

Прислівники: швидко, щовесни, якісно.

Продовжувати вчити утворювати прикметники зі словотвірним значенням "сильний вияв ознаки" із суфіксом -езн-: величезний, довжелезний, товстезний, широчезний.

Продовжувати вчити утворювати прислівники за допомогою частки що-: щовечора, щопонеділка, щоліта, щодня, щовесни.

Продовжувати вчити дітей складати речення із заданими словами, застосовуючи правильний порядок слів у реченні, узгоджуючи слова.

Закріплювати в активному словнику дітей формули мовленнєвого етикету співчуття: не хвилюйся, не нервуйся, не дратуйся.

Учити дітей розповідати за серією сюжетних картин, розвивати сюжетну лінію "Як хліб на стіл прийшов".

У народній рухливій грі "Пиріжок" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються із вихователем, Калинкою й Барвінком.

– Діти, скажіть, яка пора року стоїть на вулиці?

(П.В. – Весна.

– До нас прийшла весна).

– А яка весна?

(П.В. – Весна тепла, гарна.

– Весна кольорова).

– Правильно, у цей час дуже багато роботи в хліборобів. Послухайте вірш М. Познанської "Хлібороби".

Чесць і слава хліборобам,
Що живуть в моїм селі!
Хлібороби хліб нам роблять,
Знайте й ви про це, малі.
В пору літню, в час осінній,
Навесні – в гарячий час –
Косять, жнуть вони і сіють,
Лан оруть у котрий раз.
("Пролісок" к. – 82р. ст.272).

– Діти, хто такі хлібороби?

(П.В. – Це люди, які роблять хліб.

– Це люди, які вирощують хліб).

– Правильно, а хто знає, які машини їм допомагають?

Якщо діти не відповідають, вихователь ставить на дошку малюнок і читає загадку.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Помилуйтеся конем:

Серце в нім горить вогнем.

А як полем він іде,

Аж сім борозен кладе.

(П.В. – Це трактор).

– Який трактор?

(П.В. – Він великий, залізний.

– Він важкий).

– Правильно. Барвінок додає, що він ще міцний, надійний.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Що робить трактор?

(П.В. – Він землю перекопує).

– Правильно сказати – оре. До трактора чіпляють великий залізний ніж – плуг. Плугом трактор оре поле. Що, Семенку, робить трактор?

(П.В. – Трактор плугом оре поле).

– Молодець! Калинка хоче звернути увагу на інші малюнки.

На дошку виставляються малюнки: трактор з бороною, сіялкою.

– Після того як зорали поле, треба посіяти зерна пшениці, і для цього придумали сіялку.

Діти пошепки повторюють слово.

– А щоб вітер не видував зерна і птахи не склювали, до трактора чіпляють борону.

Діти повторюють і запам'ятовують слово.

– Діти, Барвінок питає, для чого сіялка?

(П.В. – Для того щоб сіяти зерна).

– Правильно. А борона для того, щоб боронити землю.

– Ці машини потрібні навесні хліборобам, а ось улітку на поле виходить інша машина. Послухайте загадку:

Де йшла сотня косарів,

Вийшло п'ять богатирів:

Косять, в'яжуть заодно

І молотять на зерно.

На дошку виставляється малюнок комбайна.

(П.В. – Це комбайн).

– Комбайн яка машина?

(П.В. – Комбайн великий, залізний).

– Пригадайте нові слова.

(П.В. – Комбайн великий, міцний, надійний).

– Правильно. Комбайни допомагають косити, молотити хліб.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Діти, усі ці машини працюють у селі, на полі, і тому їх називають сільськогосподарські машини. Євгенку, ти запам'ятав, як вони називаються?

(П.В. – Це сільськогосподарські машини).

– Як називається людина, яка керує трактором?

(П.В. – Це тракторист).

– Правильно, Юля, а комбайн водить комбайнер.

(П.В. – Трактор водить тракторист.

– Комбайн водить комбайнер).

– Правильно, це дуже потрібні хліборобам машини, які допомагають робити швидко і якісно. Як, Наталочко, вони виконують роботу?

(П.В. – Сільськогосподарські машини виконують роботу швидко і якісно).

– Калинці й Барвінку сподобалось, як сьогодні працюють Миколка, Соня, Сергійко. Молодці, діти! Відпочиньмо. Проводиться фізкультхвилинка.

Я у поле вибігаю,	Біг на місці.
Свого тата виглядаю.	Прикладають долонь до лоба.
Поле, наче океан.	Розводять руки в сторони.
Де мій тато? Де комбайн?	Піднімають і опускають плечі.
Враз із балки виринає	Крокують на місті
Корабель степів безкрайніх.	

Я радію я сміюсь:

За штурвалом мій татусь: Уявляють що крутять кермо.

Здрастуй тато! Здрастуй поле! Роблять нахили вперед

Як чудово тут навколо. і розводять руки в сторони.

(І.Чопей, вірш "Хліборобом буду я" ст.160 "Пролісок", упорядники Є.І.Жицький, Г.А.Канаух, Л.В.Кремсал, Г.Ф.Лоза. Київ – 82р.)

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

На дошці стоять картинки сільськогосподарських машин або великі іграшкові машини.

– Діти, Барвінок і Калинка ніколи так близько не бачили ці машини, допоможімо їм правильно описати їх словами. Наприклад: трактор великий, а можна сказати величезний, плуг товстий, а можна сказати...

(П.В. – Товстезний).

Далі діти утворюють інші пари слів:

(П.В. – Довгий – довжезний.

– Широкий – широчезний).

– Молодці! Порівняймо ці машини. Комбайн значно вищий за трактор.

(П.В. – Нова борона набагато краща.

– Новий комбайн куди більше старого).

Якщо дітям важко, вихователь дає зразок на всі ступені порівняння, а діти підставляють назви машин.

– Молодці, діти! У нас у гостях маленька частка що-, яка любить змінювати слова. Ось послухайте, я кажу вечір, а якщо попереду поставити частку що-, то вийде щовечора.

Далі вихователь називає слова: понеділок, літо, день, весна, – а діти утворюють нові.

(П.В. – Щодня.

– Щопонеділка.

– Щовесни.

– Щоліта).

– Спробуймо скласти речення зі словом щовесни.

(П.В. – Щовесни трактори виходять у поле).

– Молодець, Дениско! Барвінок і Калинка теж приготували свої слова і просять із ними скласти речення: комбайн, зерно, багато.

(П.В. – Комбайн молотить багато зерна).

– Правильно, а ось із таких слів: трактор, плуг, гострий, чіпляти.
(П.В. – До трактора чіпляють гострий плуг).

– Молодці! Діти, Барвінку купили заводний трактор, і він так хоче його завести, але нервується – й нічого не виходить. Заспокоймо його.

(П.В. – Барвінку, не хвилюйся!

– Барвінку, не нервуйся!

– Барвінку, не дратуйся!).

Вихователь заводить іграшковий трактор, а діти спостерігають і радіють.

– Бачиш, Барвінку, діти тебе заспокоїли – і все вийшло. Молодці, дітлахи!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, на початку заняття ми з вами говорили про те, яка важлива й потрібна праця хлібороба. Пригадаймо всі нові слова сьогоднішнього заняття й спробуймо скласти розповідь "Як хліб на стіл прийшов".

На дошку виставляється серія сюжетних малюнків.

– Прийшла весна, хлібороби вийшли в поле. Трактористи вивели свої трактори. Вони причепили до тракторів плуги й зорали землю. Після цього сіялками посіяли зерно, а бороною заборонували.

Щоліта в поле виходять комбайни, які ведуть комбайнери. Комбайни косять і змолочують зерно. Усі сільськогосподарські машини міцні, потрібні й надійні.

Вихователь разом з Калинкою і Барвінком оцінюють розповіді дітей.

– Діти, Калинка й Барвінок запрошують нас пограти в рухливу народну гру "Пиріжок".

Усі діти, крім однієї ("покупця"), стають ключем (поклавши руки одне одному на плечі). Передня зветься "пекарем", усі інші – "піч", а остання – "пиріжок". Покупець питає в пекаря: "Де мій пиріжок?" – "Он за пічню лежить", – відповідає пекар. – "Він біжить!" – вигукує "пиріжок", відривається від гурту і намагається стати спереду "пекаря", "покупець" його ловить. Якщо "пиріжку" вдається зайняти місце перед "пекарем", то він сам стає "пекарем", а "покупець" знову ловить крайнього. Якщо "покупець" піймає "пиріжка", то міняється з ним роллю.

Так само грати можна в хлібчика. "Хлібчик" говорить: "Печу, печу хлібчик". – "А випечеш?" – питає останній в ключі. – "Упечу! А ти втечеш?" – "Побачу".

("Золотий колосок" частина I, упорядник Н.Дзюбишина – Мельник, к – 94р., ст.245).

– Ось і наближається наше заняття до кінця.

– Які завдання виявилися найцікавішими?

– Чого нового ви навчилися?

– Що запам'яталось найбільше?

– Які нові слова запам'ятали?

Далі за традицією діти складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем, Калинкою і Барвінком.

– Доброго здоров'я).

[illegible]

Тема: КОСМІЧНИЙ ТРАНСПОРТ.

Прислівники: швидко.

Вправляти в утворенні нових дієслівних форм із префіксами при-, від-, в-, за- із протилежним значенням: відлетіти – прилетіти, увійти – вийти, запустити – приземлити.

Учити правильно вживати займенники він, вона, вони з прикметниками про неї, про нього, про них, на ньому, на них.

Учити складати складнопідрядні речення зі сполучником умови як тільки: Як тільки ракета вийде на орбіту, вона повинна зв'язатися із Землею; та застосувати в мовленні часовий прийменник упродовж: Упродовж року космонавти готувались до польоту.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету побажання "Щасливого польоту", "До скорої зустрічі". Після перегляду відеоролика вчити придумувати уявну космічну подорож за планом: де, з ким, чому, як, з елементами діалогу.

У рухливій грі "Швидкі ракети" співвідносити рухи й слова.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Добрий день, діти!

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Щось запізнюються Калинка й Барвінок. А ось і вони. Привітайтеся з ними.

(П.В. – Добрий день, Калинко! Доброго ранку, Барвінку!).

– Діти, подивіться на них. Сьогодні вони в іншому одязі, запитаймо про нього, вам цікаво?

(П.В. – Так, авжеж, еге ж).

(П.В. – Калинко, Барвінку, як називається ваш одяг?)

– Вони кажуть, що це космічний одяг і їм дуже подобається гра про космос.

– Ось послухайте, будь ласка,

Ми про себе склали казку,

Як літали в космос я

І мала сестра моя,

Як татусь купив чудову

Нам ракету іграшкову.

Я сідаю за кермо,

Ми на місяць летимо!

(Г.Бойко „Вчимося мови та розмови”, К.Крутій, Н.А.Лопатинська, Н.В.Моковецька, 3 – 1999р. ст.134).

– Діти, скажіть, а як можна потрапити у космос?

(П.В. – У космос літають ракети).

– А який ще космічний транспорт ви знаєте?

(П.В. – Космічний літак).

– Так, сьогодні на занятті ми будемо вести розмову про космічний транспорт, і ви багато дізнаєтеся нового. Згодні?

(П.В. – Так, згодні).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, як називаються люди, які літають у космос?

(П.В. – Це космонавти).

– Правильно, їх ще називають астронавтами, хто хоче повторити?

(П.В. – У космос літають космонавти.

– У космос літають астронавти).

– Як називається транспорт, на якому вони полетять у космос?

(П.В. – Космонавти полетять на ракеті).

– Правильно, можна ще сказати на космічному човні, на космольоті, на зорельоті. На чому Андрійко?

(П.В. – На космічному човні, на зорельоті, космольоті).

Упродовж бесіди вихователь виставляє потрібні малюнки.

– Діти, подивіться на космічне небо, його ще називають зоряне небо, це далекі планети і яскраві зірки або сузір'я.

Що ти, Надійко, бачиш?

(П.В. – Я бачу далекі планети і яскраві зірки, сузір'я).

– Як називається наша планета?

(П.В. – Наша планета називається Земля).

– Існують інші планети: це Місяць, це Марс.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Калинка й Барвінок у свій космічний політ одягнули скафандри, щоб вони їх захищали в безповітряному космосі. Семенку, що вдягнули Калинка й Барвінок?

(П.В. – Вони вдягнули скафандри).

– Навіщо, Дениско?

(П.В. – Скафандри будуть їх захищати в безповітряному космосі).

– Правильно. Молодці, Андрійку, Дениско, Юлю! Їм дуже цікаво знати про космос.

– Діти, ракета може літати до інших планет, по яких рухається інший космічний транспорт: на Місяці – місяцехід, на Марсі – марсохід. Хто запам'ятав ці нові слова?

(П.В. – Це місяцехід, це марсохід).

На дошці виставлені потрібні малюнки.

– Молодці! А ось довго літати навколо нашої Землі може транспорт, який називається космічна орбітальна станція. Євгенку, що це? (Показує на малюнок).

(П.В. – Це космічна орбітальна станція).

– Правильно, увесь космічний транспорт виконує різні дії. Що робить ракета?

(П.В. – Вона летить).

– А ось ця ракета стартує, відривається від землі. Що вона робить?

(П.В. – Вона відривається від землі на космодромі.

– Вона стартує з космодрому).

– Ще космічні човни вміють перелітати з планети на планету, долітати до планети, а коли повертаються додому – то приземляються.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Діти, подумайте і скажіть, який космічний транспорт?

(П.В. – Він великий і важкий. Ракета срібляста).

– Правильно, Сашку, Петрику, гарні сказали слова. А ще це потужний, зручний і дуже потрібний транспорт. Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Космічні ракети літають дуже швидко. Як Тарасику літають ракети?

(П.В. – Вони літають швидко).

– Ой, як багато нових слів ми сьогодні покладемо до скриньки. Калинка запрошує нас пограти в гру "Знайди схожі слова".

На дошку виставляються малюнки й діти утворюють низку слів.

Космос – космонавт – космоліт, космодром – космічний.

Зірка – зореліт – зоряний – сузір'я.

– Молодці! Калинка й Барвінок, кажуть, що ви справжні космонавти. Відпочиньмо і покажімо, що ми ще й сміливі. Проводиться фізкультхвилинка.

Дошкільнята всі сміливі,	Крокують на місці.
Нахилились вправо-вліво,	Нахили.
Щоб ніхто не міг злякатись,	
Будемо ще й присідати,	Присідають.
Ноги вправно розминати.	Стоячи виставляють ноги.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви вже знаєте, що ракети, космічні човни знаходяться на космодромі. Порахуймо їх, але потрібно не просто рахувати, а скласти речення. Наприклад: На космодромі я бачив дві ракети.

Далі діти за малюнками складають речення.

(П.В. – З космодрому стартувала перша ракета.

– Четверта ракета приземлилася на Землю.

– Двоє космонавтів полетіли в космос).

– Молодці, а зараз ми будемо з вами операторами, які керують рухом ракет. Дівчатка будуть називати одну дію, а хлопчики протилежну їй дію. Наприклад: ракета відлетіла – прилетіла.

Далі діти утворюють інші пари слів.

(П.В. – У зореліт можна увійти – вийти.

– Космоліт запустили – приземлили).

– Молодці, Калинці й Барвінку дуже подобається, як ви працюєте. Діти, назву космічного транспорту можна замінити іншими маленькими словами. Послухайте, можна сказати ракета, а можна – вона.

Далі вихователь називає транспорт, а діти підставляють займенники.

Ракета – вона.

Зореліт – він.

Космоліт, космічний човен – вони.

– Так, правильно, а тепер подумаймо, про кого ви б хотіли розказати? Я хочу розказати про нього (показує на малюнку космонавта). А ви?

(П.В. – Я хочу розказати про неї (ракета).

– Я хочу розказати про нього (зореліт).

– Я хочу розказати про них (космонавти).

– На ньому скафандр (на космонавті).

- На них космічний одяг (на космонавтах).
- На них вони полетять у космос (ракети)).

– Молодці! Калинка й Барвінок пропонують вам скласти речення із заданими словами як тільки і впродовж. Вам будуть допомагати малюнки на дошці. Наприклад: Як тільки ракета вийде на орбіту, вона повинна зв'язатися із Землею. Впродовж року космонавти готувалися до польоту.

(П.В. – Як тільки космонавти підготуються, вони полетять у космос.

– Впродовж цілого року космічний човен був у польоті).

– Правильно, щоб космічний політ був успішним, космонавтам бажають гарні слова. Які?

(П.В. – Щасливої дороги!

– Щасливого польоту!

– До скорої зустрічі!).

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, пригадайте, ми з вами вчора дивилися мультфільм (відеоролик, слайди, фільм-саморобка з малюнками). Він вам сподобався?

(П.В. – Так, авжеж).

– Придумаємо з вами таку саму космічну подорож про наших Калинку й Барвінка.

Якщо потрібно, вихователь виставляє малюнки.

– Калинка й Барвінок дуже хотіли полетіти в космос. Вони впродовж року готувалися до польоту. Як тільки були готові, вони вдягли скафандри й сіли в зореліт, який стартував із космодрому. Ракета летіла довго й долетіла до Марса. Там Калинка й Барвінок пересіли на марсохід. На планеті вони побачили багато цікавого, нового.

Вихователь разом із Калинкою й Барвінком дають оцінку розповідям дітей.

– Молодці, ми з Калинкою й Барвінком бачимо, скільки багато нового ви дізналися, запам'ятали різні слова. Вони запрошують вас пограти в рухливу гру "Швидкі ракети".

Діти кажуть слова і вільно рухаються по кімнаті, на останнє слово всі утворюють велике коло.

– Ждуть дітей швидкі ракети

Для польотів на планети.

Тільки дружних зореліт

Може взяти у політ.

– Ось і закінчується наше заняття.

– Яке завдання для вас виявилось найцікавішим?

– Чого нового навчилися?

– Які нові слова запам'ятали?

Далі діти за традицією складають слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем, Калинкою та Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Квітень. III тиждень

Тема: ПРОФЕСІЇ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Формувати розуміння вживання узагальнювального поняття професії. Продовжувати вчити дітей співвідносити слова за смыслом, пояснюючи їх.

Ключові слова: атомна, виробляти, висококваліфікований, високопрофесійні, відповідальний, електроенергія
робітник, інженер-енергетик, потрібні, працювати, станція.

Іменники: дозиметристи, експлуатаційник, електрика, електроенергія, інженер-енергетик, комп'юторщик-програміст, прилади, ремонтники, робітник, станція, устаткування.

Дієслова: виробляти, довіряти, експлуатувати, заміряти, працювати, ремонтувати.

Прикметники: атомна, високопрофесійна, відповідальні висококваліфікований, досвідчений, електрична, потрібні, розумні.

Прислівники: дружно, разом.

Учити правильно утворювати дієслова конкретної фізичної дії, потребують знахідного відмінка об'єкта: будувати, ремонтувати, заміряти, працювати.

Вправляти у вживанні іменників-назв людей за фахом або характерною ознакою, утворених різними способами: будівельник, кранівник, монтажник, інженер, муляр, скляр, бульдозерист.

Учити утворювати дієприслівники теперішнього й минулого часу: приходячи, стоячи, сидячи.

Учити дітей складати складносурядні речення з протиставними сполучниками проти, зате.

Продовжувати збагачувати словник дітей українськими прислівниками: Не кажи – не вмію, а кажи – навчуся; учити дітей розуміти це прислів'я і доречно використовувати.

Учити дітей брати участь у колективному діалозі: добирати тему розмови, яка є цікавою для співрозмовників, додержуватися послідовності (логіки).

У рухливій грі "Таня" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти!

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Скажіть, як називається місто, у якому ми з вами живемо?

(П.В. – Ми живемо в місті Енергодар.

– Наше місто називається Енергодар).

– Правильно. Калинка й Барвінок запитують, а чим славиться наше місто?

(П.В. – У нас є атомна станція).

– Молодці! Наше місто не тільки має атомну електричну станцію, але це ще дуже гарне, зелене, сонячне місто.

Послухайте вірш нашого музичного керівника Світлани Миколаївни Косенко.

Моє місто

Скільки міст і сіл на Україні,

Жодне не зрівняється з моїм.

Самим гарним і квітучим,

Самим сонячним і молодим.

Рано-вранці місто умивають

Хвилі старого могутнього Дніпра,

Промінцями сонце зігріває

Школи, дитсадочки і дома.

І дарує наше місто людям

Енергетику – тепло і світло дар.

Знають наше місто навіть у Європі,
Прекрасне місто – мій Енергодар!

– Вам сподобався вірш?

(П.В. – Так, дуже, авжеж. Аякже).

– Людо, скажи, де працюють твої батьки?

(П.В. – Мої тато і мама працюють на атомній станції).

– А твої, Андрійку?

(П.В. – Мої батьки працюють на атомній станції).

– Молодець! Що виробляє атомна електрична станція?

(П.В. – Вона виробляє електрику).

На дошку за ходом бесіди виставляються потрібні фото або малюнки.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Правильно. А можна ще сказати, що наша станція дає багато електроенергії, або виробляє багато електроенергії.

– Калинка й Барвінок здогадалися, чому нашому місту дали назву Енергодар, а ви? Подумайте, з яких двох слів складається це слово – енерго–дар.

(П.В. – Перше слово енергія, а друге дарити.

– Наше місто дарує енергію).

– Правильно, молодці!

– Атомна станція – це велике підприємство, на якому працюють люди різних професій. Зараз ми пограємо в гру "Назви професію", я буду виставляти малюнки, а ви називати професію.

(П.В. – Це інженер).

– Правильно, можна ще сказати інженер-енергетик.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– А ця професія називається...

(П.В. – Комп'ютерник).

– Правильно, можна ще сказати комп'ютерник-програміст.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Подивіться, у цій кімнаті (показує фото) дуже багато стоїть приборів і механізмів, українською мовою буде приладів і устаткування. Повтори, Кирилку.

(П.В. – Це прилади й устаткування).

– А люди, які працюють на них, ще називаються експлуатаційники. Важке слово, тому скажімо його хором по складах.

Діти повторюють хором і індивідуально.

– Так, вони експлуатують устаткування, повторіть.

Діти повторюють.

– Подивіться на малюнок, що робить ця людина?

(П.В. – Вона ремонтує прилади).

– Правильно, можна ще сказати вона усуває або ліквідує неполадки.

Діти повторюють і запам'ятовують.

– Молодці! Калинка й Барвінок питають, ви вже зможете назвати професію цієї людини?
(П.В. – Він ремонтник. Це ремонтник устаткування).

– Добре, сьогодні гарно працюють Кирилко, Семенко, Сашко. Мабуть, це майбутні атомники. Молодці!

– Діти, а ось ця професія називається дозиметрист, він заміряє повітря, перевіряє прилади, щоб вони не були небезпечними. Що робить дозиметрист, Даринко?
(П.В. – Дозиметрист заміряє повітря, перевіряє прилади).

– Правильно, молодець! Склала гарне речення. Усі люди, що працюють на атомній, називаються робітники атомної станції.
Діти повторюють і запам'ятовують.

– Для того щоб станція працювала постійно, то всі робітники працюють дружно, разом. Як, Тетянко, потрібно працювати?
(П.В. – Треба працювати дружно і разом).

– Усі професії дуже потрібні й відповідальні. Скажімо, які робітники?
(П.В. – Вони розумні, вони все знають).
– Правильно сказати досвідчені. Повтори, Сергійку.
(П.В. – Робітники розумні, досвідчені).
– А ще вони високопрофесійні й висококваліфіковані.

Діти по складах повторюють хором і все слово індивідуально.

– Вони не лінилися, багато вчилися, а українці про таких людей кажуть: Не кажи – не вмію, а кажи – навчуся.
Діти повторюють і запам'ятовують українське народне прислів'я.

– Тому ми довіряємо всім робітникам атомної станції, які працюють на ній. Наталочко, а ти довіряєш робітникам?
(П.В. – Так, я довіряю робітникам, які працюють на атомній станції).

– Молодці! Робота в нас сьогодні дуже складно, тому вже час відпочити й порухатись. Проводиться фізкультхвилинка.

Встати струнко всім без руху	Діти стоять струнко.
І мою команду слухай	
Руки в гору піднімаєм	Піднімають
І повільно опускаєм	і опускають руки.
Стали дружно присідати	Присідають.
Щоб ногам роботу дати	
А тепер всі повернемося	
Вліво-вправо, й посміхнемося	Повороти вправо, вліво, посміхаються.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Калинка й Барвінок запрошують пограти в гру "Що робити".
Якщо потрібно вихователь показує малюнки.

– Наприклад: Що робити? – Будувати.
(П.В. – Що робити? – Ремонтувати.

– Що робити? – Заміряти.
– Що робити? – Працювати).

– Молодці, Юлю, Олесю! А зараз ми будемо фоторепортерами і зробимо загальне фото людей різних професій, які будували станцію.

Діти беруть зі столу картинки з різними професіями, називають їх і ставлять на дошку.

– Атомну станцію будували...
(П.В. – Будівельник, кранівник.
– Інженер, муляр, скляр.
– Монтажник, бульдозерист).

– Калинка й Барвінок кажуть, що фото вийшло гарним. А зараз ми проведемо мовну вправу. Склади речення із заданим словом. Наприклад: Приходячи на атомну станцію, робітники починають роботу. А що можуть дозиметристи робити стоячи?

(П.В. – Стоячи дозиметрист перевіряє прилади.
– Сидячи за комп'ютером, програміст склав програму роботи).

Це завдання проводиться залежно від рівня розвитку дітей.

– Молодці! До нас у гості завітали слова проти й зате, і вони теж хочуть, щоб із ними склали речення. Послухайте: Професія інженера-енергетика відповідальна, зате дуже необхідна.
(П.В. – Професія робітника важка, проте дуже потрібна).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви так багато вже знаєте про професії атомників. Калинка й Барвінок пропонують усім взяти участь у колективному діалогові про ці професії. Всі згодні?

(П.В. – Так. Спробуємо).

– Даринко, де працюють твої батьки?
– Мої батьки працюють на атомній станції.
– Толю, спитай Юлю, а де її батьки працюють?
– Юлю, де працюють твої тато й мама?
– Мої батьки теж працюють на атомній станції.
– Цікаво, Юлю, а ким?
– Тато дозиметрист, а мама інженер.
– Даринко, спитай Толю, що робить його тато?
– Мій тато працює ремонтником, він ремонтує прилади.

– Як ви думаєте, якими мають бути робітника?
– Треба бути досвідченими, високопрофесійними, висококваліфікованими.

– А я пригадав про них українське народне прислів'я "Не кажи не вмію, а кажи навчуся".

Калинка й Барвінок оцінюють діалог дітей.

– Молодці! Наше заняття підходить до кінця, Калинка і Барвінок запрошують пограти в рухливу гру "Таня".

Діти ходять по колу і промовляють слова:

Ми по колу йдемо,
З кола Таню звемо.
Ти, Таню, не підглядай,
Хто це кличе – відгадай.

Далі одна дитина з кола кличе того, хто стоїть у колі, після відгадування діти міняються місцями і гра продовжується.

- Діти, що найбільше запам'яталося вам?
- Перед ким ти б хотів, Петрику, похвалитися успіхами?
- Що, Євгенку, тобі не вдалося на занятті?
- Які нові слова ви запам'ятали?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем і ляльками.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Квітень. IV тиждень

Тема: ПРОФЕСІЇ.

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Формувати розуміння вживання узагальнювального поняття професії. Продовжувати вчити дітей співвідносити слова за списком, пояснюючи їх.

Ключові слова: вчитися, пишатися, працювати, професіонал, професія, робітник, робота, спеціаліст, талановитий, улюблена, шановний.

Іменники: бджільник, гончар, дизайнер, землероб, змієлов, кранівник, кресляр, мисливець, оленяр, професіонал, професія, робітник, робота, спеціаліст, тесляр, хлібороб, юрист.

Дієслова: вчитися, захищає, пишатися, працювати, радіти, створити.

Прикметники: справжня, талановитий, улюблена, шановний.

Прислівники: дійсно.

Учити дітей утворювати нові слова чоловічого й жіночого роду за допомогою суфіксів -ист, -ин-, -ис-, -ачк-, -ель-, -ал-, -арк-: актор – актриса, кресляр – креслярка, ткач – ткаля тощо.

Учити правильно вживати невідмінювані іменники іншомовного походження: депо, таксі, шосе.

Учити складати складнопідрядні речення зі сполучниками умови якщо, коли: Якщо не було б будівельників – то не було б будинків, у яких ми живемо.

Закріплювати формули мовленнєвого етикету поради: "Я раджу тобі...", "Я хочу дати тобі пораду...".

Учити складати невеличкі розповіді за предметом до відповідної професії: яка професія, що робить людина: горщик, стілець, картина, рушник, духи, каструля, термометр тощо.

Продовжувати вчити культурі мовленнєвого спілкування, не нав'язувати співрозмовнику власне "я", бути скромним у самооцінці.

У рухливій грі "Дід Макар" співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвитковій оцінко-контрольній діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти!

(П.В. – Доброго ранку!).

– Сьогодні наші Калинка й Барвінок про щось розмовляють, послухаймо.

Барвінок:

– Ага, Калинко, тобі добре, ти багато знаєш професій, правильно їх називаєш. Я теж хочу, але не знаю, що робити?

Калинка:

– Барвінку, я тобі хочу дати пораду – на занятті треба про все уважно слухати, повторювати й запам'ятовувати, тоді будеш усе знати, як я.

Барвінок:

– Дякую, Калинко, за пораду, я спробую.

– Діти, а як, на ваш погляд, у нас є такі неухажні дітки?

(П.В. – Так, є.

– Еге ж.

– Це Мишко й Оленка).

– Мишко й Оленка, діти хотіли б вам дати пораду, послухайте.

(П.В. – Мишку, я раджу тобі уважно все слухати.

– Оленко, я хочу дати тобі пораду – бути уважною на занятті.

– А ви що відповісте?

(П.В. – Дякуємо за пораду.

– Ми спробуємо бути уважними і все запам'ятати).

– Ось і добре. Діти, ви вже знаєте, ким працюють ваші батьки. Які ще ви знаєте професії?

(П.В. – Лікар, учитель, вихователь.

– Водій, будівельник, продавець.

– Інженер, комп'ютерник).

– Правильно, молодці! Пограймо в гру – я назву професію, а ви – що робить людина цієї професії.

– Оленяр!

(П.В. – Він доглядає оленів).

– Хлібороб!

(П.В. – Він обробляє землю).

– Зміслов!

(П.В. – Він ловить змій).

– Бджільник!

(П.В. – Він доглядає за бджолами).

– Кресляр!

(П.В. – Креслить на папері).

– Кранівник!

(П.В. – Керує краном).

Упродовж бесіди вихователь виставляє картинки.

– Правильно, молодці! Підказка заховалась у назві професії.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Однак є професії, які треба знати, а відгадати за назвою, що робить людина, не можна. Наприклад професія дизайнер (показує картинки).

(П.В. – Вони все прикрашають.

– Вони малюють усе красиве, гарне).

– Правильно, дизайнери створюють красу, працюють над тим, щоб було гарно, красиво. Що, Вітю, роблять дизайнери?

(П.В. – Дизайнери створюють красу, щоб все було красивим).

– Молодець! Калинці й Барвінку сподобалася твоя відповідь. А що робить юрист?

(П.В. – Не знаємо).

– Юрист захищає права людей на працю, на відпочинок, переконує усіх: винна людина чи ні. Що робить юрист, Даринко?

(П.В. – Юрист захищає права людей).

– Молодець! Давним-давно професій було мало. Той, хто займався полюванням (російською – охотою), – називався мисливець (російською – охотник). Мисливці вивчали, як живуть тварини, придумували різні способи полювання. Навчилися люди ліпити посуд із глини – з'явилася професія гончар, навчилися робити меблі – з'явилася професія тесляр. Діти, які назви професій ви запам'ятали з моєї розповіді?

(П.В. – Це мисливець.

– Це гончар.

– Це тесляр).

Щоб дітям було легше, вихователь ставить на дошку малюнки.

– Професією називають ту роботу, яку людина робить для людей. Це люди – робітники, професіонали, спеціалісти. Які нові слова вам потрібно запам'ятати, Мишку, Оленко?

(П.В. – Люди – робітники, професіонали.

– Люди – спеціалісти).

Інші діти повторюють пошепки ці слова і запам'ятовують.

– Кожний спеціаліст виконує свою роботу і приносить усім користь.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Тоді люди радіють і пишаються такими професіональними робітниками.

Діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Діти, подумайте, якими повинні бути спеціалісти?

(П.В. – Вони повинні бути відповідальними.

– Вони повинні все добре робити).

– Правильно. Калинка додає, що добре, коли вони будуть ще талановитими і будуть займатися улюбленою роботою. Хто запам'ятав нові слова?

(П.В. – Спеціалісти повинні бути талановитими.

– Вони повинні займатися улюбленою роботою).

– Молодці, і тоді ми будемо вважати їх дійсно справжніми, шанованими робітниками. Повтори, Сашку, будь ласка.

(П.В. – Робітники будуть дійсно справжніми і шанованими).

– Правильно. Барвінок каже, що він сьогодні більш уважний і запам'ятав багато нового й цікавого. Однак він утомився і запрошує вас відпочити. Проводиться фізкультхвилинка.

Пекар пече хліб.

Витягнути руки, з'єднати їх долонями і перевертати вгору–вниз.

Швець шиє чоботи.

Вдаряють долоням по ногах.

Кравець шиє сорочку.

Руки ставлять на пояс і повертаються.

Грець грає на дуді.

Прикладають руки до рота (як на сопілці).

Коваль кує залізо.

Присідають.

У кінці всі беруться за руки і ходять по колу.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, одна професія може бути і чоловічою, і жіночою. Розкажімо Барвінку й Калинці, як будуть називатися їхні професії.

На дошку виставляються малюнки.

– Діти, Барвінок буде актор, а Калинка – актриса.

Далі діти за аналогією утворюють інші пари слів.

(П.В. – Кресляр – креслярка.

– Ткач – ткаля.

– Вихователь – вихователька).

– Молодці! Правильно назвали слова Марійка, Сергійко, Толя.

– Діти, в українській мові є слова, закінчення яких ніколи не змінюється і з ними треба придумати речення (за необхідністю вихователь виставляє фото або картинки). Наприклад: "Мама працює у депо".

Далі діти за аналогією складають інші речення.

(П.В. – Таксі водить таксист.

– Водій автобуса виїхав на шосе).

– Молодці! Калинці й Барвінку сподобалося, як ви складаєте речення, і вони пропонують скласти речення зі словами якщо..., то. Наприклад: Якщо не було б будівельників, то не було б будинків, у яких ми живемо.

Далі діти за аналогією утворюють інші речення.

(П.В. – Якщо не було б продавців, то не можна було б купити одяг.

– Якщо не було б двірників, то вулиці були б брудними.

– Якщо не було б вчителів, то діти не ходили б до школи.

– Якщо не було б лікарів, то людей не було б кому лікувати).

– Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Подивіться уважно на стіл, на якому виставлено багато різних речей: це і горщик, і дитячий стілець, картинка, хліб, шприц, книга, терези тощо. Треба вибрати будь-яку річ, назвати професію цієї людини і скласти невеличке оповідання, чим корисна ця професія. Послухайте: "Це хліб. Люди, які вирощують хліб, називаються хлібороби. Навесні вони виходять у поле орати землю, сіють зерна пшениці, доглядають, щоб колоски росли сильними і наливалися зерном. Улітку хлібороби збирають великий урожай, з якого печуть потім хліб, пиріжки, печиво тощо. Хліборобів називають професіоналами, у них справжня, потрібна робота, і тому ми пишаємося ними і радіємо, що є така професія".

Діти складають за бажанням різні оповідання, вихователь із Калинкою й Барвінком дають їм оцінку.

– Ось і наближається до кінця наше таке цікаве заняття. Калинка й Барвінок запрошують нас пограти в рухливу гру "Дід Макар".

Діти лічилкою обирають "діда", тихенько від нього домовляються, які будуть виконувати рухи і починають діалог.

Дід Макар:

Добрий день, діти!

Де були, що робили?

Діти:

Де були – не скажемо,

А що робили – покажемо!

Виконують різні рухи: грають на сопілці або на гітарі, печуть хліб або підмітають підлогу). Дитина-"дід" відгадує ці рухи, і вибирають нового "діда".

- Молодці! Діти, чого нового ви навчилися, що запам’яталося найбільше?
- Мишку, Оленку, вам допомогли наші поради?
- Діти, як ви сьогодні працювали?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем, Калинкою й Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

[illegible]

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння вживання узагальнювального поняття пори роки. Учити переносити засвоєні лексичні навички в зв'язне мовлення.

Ключові слова: багатокольорова, береза, верба, весна, веснянки, гомінка, милуватись, оспівувати, прийшла, принесла, розквітати.

Іменники: багатоголосся, береза, верба, верболіз, веселка, весна, веснянки, водойма, глибина, земля, квіти, повінь, птахи, сходи.

Дієслова: з'явилася, заслухатися, милуватися, оспівувати, прийшла, прийшла, принесла, розквітати, розливатися, розпускається, росту, стала, сходити.

Прикметники: багатокольорова, білокура, блакитна, голосна, голуба, гомінка, дрібний, дрібні, дугаста, квітуча, пахучі, пишна, співучий, чиста.

Прислівники: дружно, щороку.

(За бажанням вихователя кількість іменників, дієслів, прикметників можна скоротити).

Вправляти у вживанні прислівників із суфіксом -еньк(о): веселенько, далеченько, низенько, тепленько, гарненько.

Вправляти в утворенні спільнокореневих слів: спів – співак – співати – співучий – заспівати – приспівувати.

Вправляти у вживанні числівників обидва, обидві, які узгоджуються з іменниками так само, як два: Обидві ластівки побудували гніздо.

Продовжувати збагачувати словник дітей народними художньо-образними виразами-порівняннями – сад-виноград, чароцвіт (квіти), білостанна (струнка береза), лебедина хода, чародійка (весна) – під час складання речень про весну.

Збагачувати мовлення дітей українськими прислів'ями "Весняний день рік годує", "Ласкаве слово народилося в дня ясного".

Учити складати описову розповідь про весну, закріплювати уявлення про структуру розповіді за допомогою моделі (кольорове коло).

У рухливій грі "Травень" учити співвідносити слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Доброго ранку, діти!

(П.В. – Доброго ранку!

– Доброго дня!

– Доброго здоров'я!).

– У Калинки й Барвінка сьогодні дуже гарний настрій. Вони бажають поділитися своїм настроєм з вами. Цікаво, а хто створив такий настрій? Запитайте, будь ласка.

(П.В. – Калинко, Барвінку, чому у вас гарний настрій?

– Калинко, Барвінку, чому ви веселі, радісні?).

– Вони відповідають віршиком-загадкою поета Дорошко.

Далекими дорогами прийшла до нас вона,
Ласкавим, теплим дотиком збудила плавні, ліс,
І вже пухнастим котиком біліє верболиз.
І вже травичка кісоньки зелені розпуска,
І вже пташина пісенька полинула з ліска.
Її гаї з долинами чекали вже давно,
Вона й до нас долинула в розчинене вікно.
(П.Дорошко, "Весна прийшла" бібліотека вихователя ст.95 9-02р)
(П.В. – Це весна.
– Вірш про весну.
– Гарний настрій тому, що прийшла весна).

– Правильно, молодці! Хорошу відповідь ми почули від Марійки про гарний настрій.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Так яка пора року прийшла до нас?
На дошку виставляється картина "Весна".
(П.В. – До нас прийшла весна).

– А що вона принесла?
(П.В. – Весна принесла тепло, квіти.
– Весна принесла зелену травичку).

– Діти, Калинці й Барвінку дуже хочеться почути, яка весна.
(П.В. – Весна гарна).

– А коли все в квітах – то можна сказати квітуча, пишна. Повтори, Данилку.
(П.В. – Весна квітуча, пишна).

– Усе дружно розквітає, цвіте, і можна сказати, що весна багатокольорова.
Діти повторюють нові слова.

– Хто багато співає в лісі пісень?
(П.В. – Це пташинки повернулися і співають).

– Правильно, влучно сказати – весна голосна, гомінка. Повтори, Даринко, а ви всі повторюйте пошепки.
(П.В. – Весна голосна, гомінка).

– Так, діти, пригадайте, коли сніг розтанув і багато струмочків потекло до річок, то вони...
(П.В. – Річки розлилися).
– Правильно, і утворюється повінь.
Діти повторюють і запам'ятовують нове слово.

– Водойма має глибину, і люди плавають на човнах. Чому люди плавають на човнах?
На дошку виставляється малюнок.
(П.В. – Тому що це повінь, великі водойми, які мають глибину).

– А яка вода в них? Подивіться на малюнок.

(П.В. – Вода чиста, голуба.

– Вода блакитна).

– Правильно, молодці! Правильні відповіді дають сьогодні Даринка, Петрик, Сашко.

– Діти, навесні прокидається і земля. На ній сходять перші пахучі дрібні сходи, квіти.

Діти складають речення за малюнками.

(П.В. – На землі сходять перші пахучі дрібні сходи).

– Молодці, навесні в людей дуже багато роботи в полі, у садку, на городі. Українці кажуть так: "Весняний день рік годує". Як ви це розумієте?

(П.В. – Весною треба все посіяти, посадити.

– Якщо не посадити, то не буде врожаю).

– Правильно. Калинці й Барвінку сподобалися відповіді Оксанки, Світланки, Тарасика.

– Діти, ви згадали про пташок, вони співають свої веснянки природі так гарно, що можна заслухатися. Які нові слова вам потрібно запам'ятати?(вихователь голосом виділяє потрібні слова).

(П.В. – Пташки співають веснянки.

– Співають гарно, що можна заслухатись).

– Молодці! І їхнє багатоголосся дзвінке й співуче. Тамаро, повтори це речення.

(П.В. – Багатоголосся дзвінке й співуче).

– Молодець! Чітко промовляла кожне слово.

– Діти, помилуймось вербами, верболозом, березами. Хто запам'ятав назви цих рослин?

(П.В. – Це верба, це верболіз.

– Це береза).

– А чому ми милуємося ними?

(П.В. – Ми милуємося їхніми зеленими дрібними листочками).

– Правильно. А ось Барвінок підібрав гарні слова до берези, він називає її білокора, білонога. Які слова, Дениско, підходять до берези?

(П.В. – Білокора, білонога береза).

– Весною часто йдуть дощі, і на небі з'являється...

Діти дивляться на малюнок.

(П.В. – Радуга).

– Так, російською мовою, а українською – веселка. На небі стала дугаста багатокольорова веселка.

Діти хором та індивідуально повторюють речення.

– Такі гарні, ласкаві слова. Калинка з Барвінком пригадали ще одне українське прислів'я: "Ласкаве слово народилося в дня ясного".

Діти повторюють прислів'я і розказують, як вони його розуміють.

– Діти, ми з вами щасливі, тому що весна до нас приходить щороку. Повтори, Соню.

(П.В. – Щороку до нас приходить весна.
– Щороку до нас приходить гарна весна).

– Калинка й Барвінок кажуть, що ви багато подарували ласкавих слів весні, а тепер настала година відпочити.
Проводитися фізкультхвилинка.

Діти стояти у великому колі.

Вийшов травень з лісу, Роблять крок уперед,
Лугові вклонився, уклоняються,
Од вітрів і сонця луг зазеленів, піднімають руки і рухають пальцями.
Вийшов травень з гаю, Роблять крок уперед,
Нивам усміхнувся, посміхаються,
А до нього раді пташинки повернулися. махають руками, як крилами.
(вірш М.Сингаївської. Бібліотека вихователя N 9 – 02р. - ст 94).

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, зараз ми з вами будемо утворювати нові слова за допомогою маленької частки -еньк(о), яку треба додавати в кінці слова. Послухайте: На вулиці тепло; а якщо в кінці слова тепло поставити частку -еньк(о), то вийде тепленько.

Далі діти утворюють нові слова і складають із ними речення, дивлячись на малюнки.

(П.В. – Діткам весною веселенько.

– Людям іти далеченько.

– Удень було гарненько).

– Молодці, добре працюєте! Наступне завдання буде таке: треба до слова спів підібрати різні слова, щоб у них заховалося слово спів. Як дітки всі на маму схожі, так і слова мають бути всі схожі. Спів – Що робить дівчина на малюнку? Що робити?

(П.В. – Співає, співати).

– Як називається хлопчик, який співає?

(П.В. – Співак).

– Які пісні в пташок?

(П.В. – Співучі).

– Що треба робити, коли хочеться співати?

(П.В. – Заспівати).

– А що робить маленька дівчинка?

(П.В. – Приспівує).

– А тепер побудуймо наш співучий ланцюжок:

Спів – співає – співати – співак – співучий – заспівати – приспівує.

– Молодці! Калинка й Барвінок кажуть, що в українській мові можна казати не тільки два, а й обидва. Спробуймо скласти речення. Скільки ластівок будує гніздо?

(П.В. – Дві ластівки).

– І перша, і друга збудували гнізда, то про них можна сказати: "Обидві ластівки побудували гнізда".

Далі діти утворюють інші речення.

(П.В. – Обидва хлопчика грають на сопілці.

– Обидві берези вкрилися зеленим листячком.

– Обидві дівчинки сплели віночки).

– Діти, Калинка й Барвінок кажуть, що ми ще не всі ласкаві, гарні слова подарували весні. Зараз я буду їх називати і показувати відповідні малюнки, а ви виберіть, які вам сподобаються, і складіть із ними речення: сад-виноград (малюнок саду), чароцвіт (малюнок квітів), білостанна (малюнок стрункої берези), чародійка з лебединою ходою (малюнок весни).

(П.В. – Весна-чародійка лебединою ходою прийшла до нас.

– Мені подобається галявина-чароцвіт.

– У нас зацвів сад-виноград.

– Білостанна дівчина-береза розпустила коси).

Вихователь допомагає дітям навідними питаннями та малюнками скласти речення.

– Ми так думаємо з Калинкою й Барвінком, що весна почула всі ваші гарні чарівні слова. Молодці!

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, ви вже знаєте, що розповідь має початок, середину й кінець. Зараз ми будемо складати описову розповідь згідно з кольоровим колом, на якому зелений колір – початок розповіді, червоний – середина, а синій – кінець розповіді. У завданні буде брати участь дві дитини: одна розкаже, а друга рахує стрілочку по колу. Спочатку спробую я, а потім – ви:

"До нас прийшла лебединою ходою весна-чародійка. Вона гомінка, весела, багатокольорова. Розлилися річки й утворилася повінь, вода там чиста, блакитна.

На землі сходять пахучі, дрібні сходи. Пташки оспівують сад-виноград. Ми прийшли помилуватися біло корою, білоногою, білостанною березою. На небі стала дугаста багатокольорова веселка. Як не згадати українське прислів'я: "Ласкаве слово народилось у дня ясного".

Під час розповіді 2-3 речення вихователь рухає стрілочку по колу. Завдання виконується за рівнями дітей і допомогою вихователя.

– Молодці! Калинка й Барвінок запросили місяць травень не тільки на фізхвилинку, а й на рухливу гру за віршиком поета Костенко "Травень".

Діти стоять по колу і питають дитину, яка стоїть у колі:

– А чим ти, місяць травень,

Поміж братами славен?

Дитина-"травень" відповідає:

– Я іду і весело співаю,

Дошем землю поливаю!

Діти розбігаються, дитина-"травень" наздоганяє їх.

- Закінчується наше заняття. Які нові слова вас зацікавили?
- Чого нового ви навчилися?
- Що запам'яталося найбільше?
- Що вдалося тобі на занятті?

Далі діти за традицією складають нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем, Калинкою й Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

Травень. II тиждень

Тема: ЧАС

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати розуміння поняття календар. Учити переносити засвоєні лексичні навички у зв'язне мовлення.

Ключові слова: година, годинник, майже, миттєва, показувати, рахувати, рівно, хвилина, швидкоплинний.

Іменники: будильник, година, годинник, доба, секунда, хвилина, час.

Дієслова: відраховувати, лічити, плинути, показувати, протікати, рахувати, текти.

Прикметники: миттєві, настінний, необхідний, пісочний, ручний, старовинний, сучасний, швидкі, швидкоплинний.

Прислівники: майже, рівно.

Учити правильно вживати порядкові числівники, у яких першою складовою виступають прийменники пів, за: о пів на третю; о пів на шосту; за 10 хвилин п'ята; за 15 хвилин сьома година.

Вправляти у вживанні займенників інший, той та слів другий, наступний: інший-другий годинник; той, наступний день (доба).

Вправляти дітей у складанні речень із прислівниками майже, рівно: Годинник показує рівно п'яту годину.

Продовжувати збагачувати словник дітей українськими прислів'ями: "Спізнися на хвилину, а загубиш час" (за аналогією з російською "Делу время – потехе час").

Продовжувати розвивати діалогічне мовлення дітей на задану тему "Новий годинник".

Учити самостійно, залежно від ситуації, влучно застосовувати формули мовленнєвого етикету.

У рухливій грі "Чарівний круг" учити узгоджувати слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Доброго ранку, діти!
- (П.В. – Доброго ранку!
- Доброго дня!
- Вітаю Вас!).

– А ось і наші Калинка й Барвінок.

Калинка:

– Доброго дня, діти!

Барвінок:

– Як ідуть Ваші справи, Наталіє Іванівно?

– У мене все гаразд, а як у вас, діти?

(П.В. – У мене все гаразд.

– У нас все добре).

Барвінок:

– Пробачте, ви не скажете, котра зараз година?

– Зараз рівно восьма година, а навіщо це тобі?

Калинка:

– Барвінок учиться лічити за годинником, але йому потрібна допомога.

– Діти, ви бажаєте допомогти Барвінку?

(П.В. – Так, допоможемо).

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Відгадайте загадку: "Що рухається, не сходячи з місця?".

Якщо діти не відгадають, то відгадку каже Калинка.

Калинка:

– Це час, російською мовою – время.

(П.В. – Це час).

– Так, правильно. А як можна визначити час?

(П.В. – За годинником.

– За будильником).

– Молодці! Час не можна бачити, він непомітний, але якщо спостерігати за годинником, за добою, його можна побачити. Через добу час тече, протікає. Що він, Наталочко, робить?

(П.В. – Час тече, протікає).

Інші діти повторюють пошепки.

– Правильно, тому час швидкоплинний. Який час, Юрку?

(П.В. – Час швидкоплинний).

– Молодець! Запам'ятав важке слово. Час уміє плинути і проходити. Повторіть нові слова.

На дошку вихователь виставляє малюнки із зображенням положення сонця впродовж доби (ранок, обід, вечір, ніч).

(П.В. – Час плине, проходить).

– Правильно, тому що він...

(П.В. – Швидкоплинний).

– Молодці!

– Дуже давно люди придумали перший пісочний годинник, який відраховував час.
Вихователь показує пісочний годинник, а діти повторюють і запам'ятовують нові слова.

– Але це старовинний годинник, а зараз багато сучасних годинників, проведемо вправу "Назви, який це годинник".

На столі стоять пісочний годинник, будильник, ручний годинник і настінний годинник. Вихователь указкою показує на годинник – і діти називають його.

(П.В. – Це пісочний старовинний годинник.

– Це сучасний будильник.

– Це ручний сучасний годинник.

– Це настінний сучасний годинник.

– На прогулянці ми за сонечком спостерігаємо час).

– Молодці! Правильну відповідь побудували Сергійко, Артур, Надійка.

– Діти, скажіть, годинники необхідні?

(П.В. – Годинники необхідні).

– А для чого вони потрібні й необхідні?

(П.В. – Щоб показувати час).

На дошку виставляється модель годинника.

– Правильно. Годинник показує години, хвилини й секунди. Що годинник нам показує?

(П.В. – Годинник показує години, хвилини, секунди).

Указкою діти й вихователь на моделі годинника показують години, хвилини, секунди.

– Правильно, молодці! Їх можна лічити – рахувати – відраховувати.

Діти повторюють нові слова індивідуально й хором.

– Так, хвилинки дуже швидкі, а секунди взагалі миттєві. Які хвилинки й секунди, хто запам'ятав?

(П.В. – Хвилинки швидкі.

– Секунди миттєві).

– Правильно, діти. Барвінок запам'ятав, що секунди збираються у хвилини, а хвилини збираються в години, а години складають час. Зберімо ще раз цей ланцюжок.

(П.В. – Секунди – хвилини – години – час).

– Барвіночку, ти вже зрозумів, що таке час?

Барвінок:

– Так, але я ще хочу правильно називати час за годинником.

– Добре, спочатку відпочиньмо, тому що час зробити перерву. Проводиться фізхвилинка.

Діти стоять у колі й промовляють слова.

Рівно маємо ходити,

Діти крокують на місці,

Щоб вас вчасно розбудити.

роблячи руками рухи вперед-назад.

Ми б'ємо, та не людину, Піднімають руки в гору
Просто лічимо годину. і плескають у долоні.
Гучно, весело б'ємо:
"Бім-бом-бом, бім-бом-бом". Крокують на місці.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– А тепер і ти, Барвінку, і ви, діти, будьте уважні, тому що прийшов час самостійно виконувати вправи, згодні? (П.В. – Так, авжеж).

– Перше завдання називається "Котра година". Спочатку я покажу вам час і правильно його назву, а потім – ви. Допомогати мені будуть велика стрілка, яка показує години, і маленька стрілочка, яка показує хвилини. Наприклад: Зараз о пів на дев'яту годину, а зараз о пів на шосту годину.

Далі діти самостійно пересувають стрілки на моделі годинника і називають час.
(П.В. – Пів на десяту годину.
– Пів на сьому годину).

– Молодці! А тепер трохи по-іншому: За 10 хвилин п'ята година.
(П.В. – За 15 хвилин шоста година.
– За 5 хвилин четверта година).

– Добре, усі запам'ятали, як правильно казати, а ти, Барвінку?
Барвінок:
– Так, мені сподобалося.

– У наступному завданні нам будуть допомагати слова інший-другий та той – наступний. Наприклад: інший-другий годинник.
(П.В. – Інший-другий будильник.
– Інший-другий час).
(П.В. – Той – наступний день.
– Та – наступна доба).

– Молодці! Барвінку й Калинці сподобалося, як працювали Оксанка, Даринка, Сашко, Петрусь, вони уважні й правильно відповідали.

– Діти, пригадайте, який час?
(П.В. – Швидкоплинний).

– Тому його треба берегти, не розкидатися ним. Українці мають гарне прислів'я: "Спізнишся на хвилинку, а загубиш час". У руского народа тоже есть похожая поговорка "Делу время – потехе час".

Далі діти пояснюють, як розуміють ці прислів'я.

– Молодці! До наступного завдання потрібні слова рівно і майже, з якими треба скласти речення. Наприклад: Годинник показує рівно п'яту годину або Майже дев'яту годину показує годинник.

Далі діти за аналогією складають свої речення.
(П.В. – Будильник показує рівно другу годину дня.
– Годинник показує рівно шосту годину вечора.
– Майже сьому годину показує настінний годинник.

– Майже третю годину показує ручний годинник).

– Молодці!

– Діти, скоро ви підете до школи й будете мати свій сучасний ручний годинник, щоб спостерігати за часом, і тому я пропоную скласти діалог на тему "Новий годинник". Зараз ми з Оленкою поспілкуємося, а потім інші діти будуть розмовляти.

– Добрий день, Оленко!

– Доброго дня, Наталіє Іванівно!

– Ти така весела, щаслива, що трапилося?

– Так, восени я йду до школи, і батьки подарували мені ручний сучасний годинник!

– Покажи, будь ласка.

– Ось, маленький такий, але добре показує години, відраховує хвилини, секунди.

– Правильно, бо важко рахувати швидкі хвилини й миттєві секунди.

– Тато сказав, що годинник допоможе мені зберегти час, який швидкоплинний.

– А ти знаєш прислів'я про час?

– Так, "Спізнитися на хвилинку, а загубиш час".

– Молодець! Ну, бувай здорова!

– До побачення!

Далі діти складають інші діалоги, а вихователь разом із Калинкою й Барвінком аналізують їх.

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Наше заняття наближається до кінця, і Барвінок, який дуже вдячний вам за те, що ви навчили його визначити час за годинником, запрошує пограти в гру "Чарівний круг".

Діти стоять у колі, посередині – одна дитина. Після того, як усі хором сказали слова, розбігаються, а дитина, яка стояла посередині, їх наздоганяє.

Входиш ти в чарівний круг,

Завмирає все навкруг.

Дві хвилини як пройде,

Той, хто в колі, – відіме!

– Молодці, а тепер скажіть, що здивувало вас?

– Що запам'яталось найбільше?

– Які нові ігри сподобалися?

– Які нові слова запам'ятали?

Далі діти за традицією називають нові слова, складають їх до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем, Калинкою й Барвінком.

Тривалість заняття – 30 хвилин.

Травень. III тиждень

Тема: ПРАВИЛА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ. ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Мета: збагачувати словник дітей на основі уявлень про довкілля. Продовжувати формувати систему знань про правила пожежної безпеки та правила дорожнього руху. Учити переносити засвоєні лексичні навички у зв'язне мовлення.

Ключові слова: безпечний, бешкетувати, поведінка, правила, приклад, уважний, уникати.

Іменники: безпека, електроприводи, небезпека, поведінка, правила, приклад, рух, ситуація.

Дієслова: бешкетувати, діяти, передбачати, уникати.

Прикметники: дорожній, неухважний, обережний, протипожежні, уважний.

Вправляти в утворенні спільнокореневих дієслів протилежного значення за допомогою префіксів: забігати – вибігати.

Вправляти в утворенні дієслів із префіксом недо- зі значенням незакінченої дії: недограти, недопити.

Учити утворювати дієприслівники теперішнього часу: лежачи, стоячи.

Учити складати складнопідрядні речення із часовими прийменниками після, перед.

Учити самостійно складати текст-пам'ятку про правила поведінки за власним досвідом та ілюстраціями, дотримуючись логічної послідовності.

У рухливій грі "Естафета" закріплювати слова й рухи.

Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

1 частина. КОМУНІКАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Діти заходять до "Світлиці" і вітаються з вихователем.

(П.В. – Доброго ранку! Доброго здоров'я!).

– Діти, наші Калинка й Барвінок потоваришували з маленьким сірничком. Як ви думаєте, потрібна ця дружба чи ні? А щоб легше вам було висловлювати свої думки, послухайте уривок із вірша Грицька Бойка "Сірничок" (показати сірники). Погляньте малята на цей сірничок:

Червона голівка, жовтенький бочок.

На вигляд звичайний: тонкий і малий.

Буває він добрий, буває і злий.

(Г.Бойко"Вірші –веселки" Сталкер – 98р. ст.111)

(П.В. – Ні, не потрібна, може бути пожежа.

– Ні, потрібна, а як їсти зварити?).

– Правильно, скажіть, що може вогонь, коли він добрий?

(П.В. – Можна погрітися біля вогню.

– Можна сміття спалити).

– Так, а коли вогонь злий?

(П.В. – Буде пожежа, все згорить.

– У лісі буде пожежа).

– Правильно. Малята, ви будьте з вогнем обережні. Вивчіть, будь ласка, усі протипожежні правила.

– Які правила потрібно знати?

(П.В. – Протипожежні правила).

– Якими треба бути?

(П.В. – Обережними).

– Пригадаймо сьогодні правила поведінки вдома, на вулиці, в лісі, тобто будемо розмовляти про правила безпеки. Про що піде мова, Андрійку?

(П.В. – Ми будемо розмовляти про правила безпеки).

– А Калинка й Барвінок будуть нам допомагати і самі навчатися цих правил.

2 частина. ЕТАП ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. НАДБАННЯ НЕОБХІДНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

– Діти, зараз подивіться на малюнок, послухайте віршик і спробуємо проаналізувати ситуацію, у яку потрапила гаву-роззява. Хто почув нове слово у моїй мові?

(П.В. – Так, ситуація).

– Ситуація – це дія, у яку ти потратив, і треба знайти вихід, зрозуміло?

(П.В. – Так, авжеж).

Спинився автобус, а поряд таксі.

Обходять їх ззаду прохожі усі.

А гаву-роззяву тут кожен впізна,

Поперед машини скакає вона.

Машина промчала і ледве не збила,

Роззява з книжками портфель упустила.

Соромся! Забула вона... (Г. Бойко).

(П.В. – Правила дорожнього руху).

– Діти, як треба себе поводити на вулиці?

(П.В. – Дорогу треба переходити на зелений колір.

– Дорогу переходити по пішохідній доріжці).

– Правильно, а можна гратися на дорозі?

(П.В. – Ні, не можна).

– Запам'ятайте нове слово, що на дорозі не можна бешкетувати, російською – озорничать.

Діти повторюють уголос і пошепки.

– Треба бути обережним, щоб передбачити й уникнути небезпеки. Що, Миколко, треба робити?

(П.В. – Треба передбачити й уникнути небезпеки).

Інші діти повторюють пошепки нові слова. На дошку виставляються малюнки електроприладів, фарба, телевізор, електроплита, фен тощо.

– Діти, скажіть, за допомогою чого працюють ці прилади?

(П.В. – Це електроприлади.

– Вони вмикаються в електричну розетку).

– Правильно, але якщо мати безпечну поведінку і бути неуважними, можна спричинити пожежу. Якими ми не повинні бути?

(П.В. – Ми не повинні бути неуважними.

– Ми не повинні мати безпечну поведінку).

– Всі запам'ятайте:

Це прилади електричні,

Вони дуже небезпечні,

Хоч для нас і звичні.

Доторкатись до розетки

Вам, дітки, не можна.

Якщо треба включити,

Мама допоможе!

(М. Грицько)

– Зараз ми пограємо в гру "Так – ні". Своїми відповідями поставте себе в приклад Барвінку й Калинці.

Вихователь читає вірш, супроводжуючи його малюнками, а діти кажуть "так" чи "ні".

– Назавжди запам'ятайте, правила, як день, ясні.

А тепер відповідайте коротко – чи так, чи ні!

– Горище чи старий чердак – це не місце іграм!

(П.В. – Так!)

– А тепер скажіть мені, в ліфтах можна гратись?

(П.В. – Ні!)

– І в підвалах аж ніяк не підходить гратись!
(П.В. – Так!)

– Можна лізти по стіні, по дахах, по трубах?
(П.В. – Ні!)

– На будову йде хлопчак, там біда чекає?
(П.В. – Так!)

– Гілки з дерева пружні, можна лазити там?
(П.В. – Ні!)

– Правила усі запам'ятайте,
Про свою безпеку дбайте!

(Р.Скучайте, ст.81 "бібліотека вихователя" N 11 – 2002р.)

– Молодці! Сьогодні добре працюють Іринка, Тамара, Сашко, Андрій. Калинка й Барвінок запрошують нас відпочити і у фізхвилинці показати, як будете діяти.

Правила є для дитини,	Крокують на місці.
Щоб здоровим кожний був,	
Щоб не лазили ніде:	Піднімають руки вгору.
Ні на дерево найвище,	
Ні в підвал, ні на горище	Присідають і встають.
Й на паркан не залізай,	Високо піднімають коліна.
Вчать нас у садочку й дома,	
Щоб вели себе свідомо.	Крокують на місці.

3 частина. ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Молодці! Коли відбувається та чи інша ситуація, виконується багато дій. Пограймо в мовленнєву гру "Що робить дитина". Я буду показувати вам малюнки, а ви чітко називати дію. Наприклад: забігати – вибігати.
(П.В. – Заходити – виходити.

– Зав'язувати – розв'язувати.

– Приклеїти – відклеїти).

– Молодці, Данилку, Оленко, Петрусю! А тепер пограємо в гру "Що недоробили Калинка й Барвінок" – вони недограли (знову використовуються малюнки).

(П.В. – Недопили, недійшли.

– Недоїли, недобігли.

– Недослухали, недокричалися).

– Так, правильно. І ще одна цікава вправа, у якій треба змінити закінчення слова, що відповідає на моє запитання "Як?".

Вихователь виставляє потрібні малюнки.

– Наприклад: слово лежати.

Що робити? – Лежати. Як робити? – Лежачи.

Далі діти за аналогією утворюють інші пари слів.

(П.В. – Стояти – стоячи.

– Сидіти – сидячи.

– Співати – співаючи.

– Промовляти – промовляючи.

– Збирати – збираючи.

– Допомогати – допомагаючи).

– Молодці! Калинка й Барвінок вами задоволені. Вони ще хочуть, щоб ви склали речення зі вставними словами після, перед. Наприклад: Після того, як вивчиш правила пожежної безпеки, можна йти до лісу.

(П.В. – Після того, як мама дозволить, можна увімкнути телевізор.

– Перед тим, як вийти з квартири, треба перевірити електроприлади).

4 частина. ОЦІННО-КОНТРОЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

– Діти, я погоджуюся з Калинкою й Барвінком, що ви вже маєте достатньо знань про правила безпеки. Тому спробуймо скласти пам'ятку, як треба себе поводити на вулиці, на дорозі, в лісі тощо для своїх маленьких братиків і сестричок. Послухайте, що вийшло в мене.

"Усім дорослим і малечі треба добре знати правила безпеки. Треба вивчити протипожежну безпеку: не брати без дозволу сірники, не вмикати електроприлади, не розпалювати самостійно вогонь у лісі. Не можна бешкетувати на дорозі, уникати й передбачувати небезпечні ситуації, тобто знати правила дорожнього руху. Завжди бути уважним, мати безпечну поведінку, не грати в недозволених місцях.

Щоб легше діти складали пам'ятку, на дошку виставляється серія ілюстрацій. Діти, хто самостійно, хто за допомогою вихователя, складають свої пам'ятки. Після цього вихователь разом із Калинкою й Барвінком їх оцінюють.

– Ви, сьогодні такі молодці! Пограймо в рухливу гру "Естафета".

Діти стоять у колі, по черзі промовляють слова лічилки, а числівники називають хором.

– Не вмикай на кухні газ – раз (хором).

– Не клади за піч дрова – два (хором).

– В лісі сірників не три – три (хором).

– Не лишай вогонь в квартирі – чотири (хором).

– Не лягай при свічці спати – п'ять (хором).

– Іскра впала на підлогу – погасить – шість (хором).

– Зачини вікно, коли в небі грим, – сім (хором).

– У грозу під деревом не стійте в лісі – вісім (хором).

– Сірником не забавляйтесь знічев'я – дев'ять (хором).

– Пам'ятайте всі, про що в лічилці йдеться, – десять (хором).

Після цього перша дитина, яка почала лічилку, і остання, яка закінчила, беруть до рук червоні прапорці і пробігають естафету – хто перший. За бажанням гра повторюється. Після гри діти сідають на стільчики.

– Діти, ось і закінчилося наше останнє заняття не тільки в цьому році, а і в дитячому садку. Восени ви йдете до школи, де продовжите своє навчання. Калинка й Барвінок зробили вам сюрприз: погукали в гості ваших знайомих – Грайлика, з яким ви працювали в молодшій групі, і Розумничку, яка допомагала вам працювати в середній групі. Ви пам'ятаєте їх?

(П.В. – Так, ми згадали їх.

– Аякже, пам'ятаємо.

– Вони нам допомагали).

– Усі наші герої не змогли навіть разом підняти скриньку-скарбничку, у яку ви постійно складали нові слова, вивчаючи українську мову. Вони всі дуже задоволені вашими успіхами, пам’ятають усі ваші мовленнєві перлинки, зичать вам міцного здоров’я, гарного навчання й дарують вам на згадку медалі зі своїм зображенням.

(П.В. – Дякуємо. Дякую. Спасибі).

– Я теж хочу побажати вам здоров’я, успіхів у навчанні і щоб завжди розмовляли нашою солов’їною українською мовою.

– Гей чудова, свіжа і багата

Українська мова, мова мами й тата.

– Мова мами й тата, діда і бабусі.

Знаю її добре, а піду до школи – ще краще навчуся!

– Хай вам щастить, будьте здорові!

Тривалість заняття – 30-35 хвилин.
